SÖZ

Haftalık Haber Yorum Dergisi

TARİH: 21 ARALIK 1996 • SAYI: 97 • FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİL)
• ALMANYA 4 DM • İSVİÇRE 4 Sfr • FRANSA 14 FF • İNGİLTERE 1.7£ • HOLLANDA 5 Hfl • AVUSTURYA 28 AS • ABD 3$

Onbinler Ankara'daydı...

Ankara, Ankara çeteleri saklama

ORTA SAYFADA

VEHBİ ERSAN
Kamyondan önce, kamyondan sonra
Sayfa 6 - 7

DOĞAN GÜREŞ
'Özel Harp'in yapısını değiştirdik
Sayfa 7

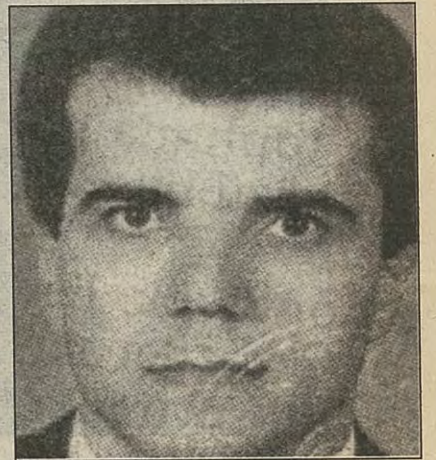
SİYASET MEYDANI
Konuş Türkiye, seni dinliyorum!
Sayfa 9

FİLİZ ÖZDEM
'Büyülü gerçekçilik' ve Eşkıya
Sayfa 15

K.MARAŞ KATLİAMI
Hatırlamanın tam sırası...
Sayfa 20

Sıra bu iddianın kanıtlanmasında...

Mehmet Ağar, Çatlı'yı İsviçre'de cezaevinde ziyaret etti!

Tarih 26 Ekim 1988. İsviçre'nin Neuchatel kentinde Neuchatel Xamax - Galatasaray Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası ikinci tur ilk maçı oynanmaktadır. Tribünlerde dönemin Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar da vardır. Ağar maçtan dört gün önce İsviçre'ye gitmiş ve kafileden ayrılmıştır. Abdullah Çatlı ise Zug cezaevinde yatmaktadır...

Zürich'den Sedat KALIPÇI bildiriyor. **Sayfa 4**

Rafsancani'nin ziyareti, 'meçhul askeri kaynak' ve dış politika

Geçen hafta Başbakan Erbakan, Rafsancani ile bir dizi işbirliği konusunun yanı sıra "savunma sanayii" konusunda da işbirliği yapılacağını açıklamıştı.

Erbakan'ın bu açıklaması İran'da sert tepkiyle karşılanan İsrail'le savaş uçaklarını modernize etme konusundaki anlaşmaya imza atmasının hemen ardından gelivermişti.

Orta yere atılan bu görüş anında tepkiyle karşılandı. Meçhul "askeri kaynak" ya da "üst düzey bir askeri yetkili" medyadaki güvenilen kalemlerin aracılığı ile "dolaylı muhtıra"yı vermekte gecikmedi: "İran'la yapılacak savunma sanayii anlaşmasının Türkiye'yi ve tüm Batı'yı karşısına almak gibi bir tehlike oluşturacağını kaydeden askeri kaynak şöyle devam etti: 'Böyle bir girişime karşı TSK'nin tavrı ortadadır. Kimsenin Türkiye'nin savunmasını tehlikeye atmaya hakkı yoktur. Hükümetin bu konudaki düşüncelerimize değer vereceğini sanıyorum..."

Dolaylı muhtıra hemen etkisini gösterdi. Erbakan, Rafsancani'nin gelişinden bir gün önce, İran resmi haber ajansına verdiği demeçte, artık savunma sanayiinden söz etmiyordu. Ama bir başka konuda konuşuyordu:

"Geçmişte Türkiye, İran'daki insan hakları konusunda BM'deki görüşmelerde olumsuz görüşlere sahipti. Fakat şimdi Türkiye, İran'a karşı olumlu bir tutum takındı."

Nedeni Hoca açıklıyor:

"Çünkü İran ve Türkiye'de şimdi insan hakları ihlali vakaları yok.."

Tahmin edilebileceği gibi, "İran'da ve Türkiye'de ciddi insan hakları ihlali yok" açıklamasına, bu açıklama doğrultusunda Türkiye tarafından da İran'ın lehine oy kullanılmasına meçhul "askeri yetkili"den hiç bir itiraz gelmedi.

Bu olgu, devletin zirvesinde İran politikası konusunda son derece ince bir taktik olarak anlayış birliği olduğunu hissettiriyor.

Önce şu kritik noktaya işaret edelim.

Sanıldığının aksine Türk dış politikası hiç bir zaman Amerikan dış politikasının basit, kendine özgü bir yanı olmayan, Türkiye'nin iradesi dışında tümüyle Washigton'da imal edilmiş değildir. Türkiye'nin dış politikasının ana eğilimi ile bu eğilime özelliklerini veren ve Türk kapitalizminin çıkarlarıyla belirlenen yanlarını birbirine karıştırmak yanlıştır: Böyle bir durumda, hiç kimsenin Türk dış politikasını özel olarak incelemesine gerek kalmaz, gözler bu politikayı yapan dış merkezlere çevrilmekle yetinilirdi. Böyle bir yaklaşım Türk kapitalizmini ciddiye almak ve dünya durumunu baştan aşağıya basite indirgemek olurdu.

Kurulduğu günden, Sovyetler Birliği'nin dağılışına kadarki Türk dış politikası esas olarak Batılı devletlerle işbirliği yönünde yürümüş, ama her zaman kendi özgün çıkarlarını kapitalist devletlerle sosyalist devletler arasndaki dengede oynayarak korumaya çalışmıştır. Türk dış politikasındaki dalgalanmaların şiddeti, "soğuk savaş"ın şiddetiyle yakından ilintili olmuştur.

Bugün "geleneksel" çizgiden farklı gibi görünen Türk dış politikasındaki kimi işaretler, dünyanın iki karşıt askersel bloka bölündüğü dönemin yerini alan, henüz bütün eğilimleri ortaya çıkmayan yeni "geçiş" dönemine özgüdür.

Türkiye, uluslararası yerini pekiştirmek için ortaya çıkan yeni karşıtlıklardan, elbette ana eğilimi olarak dünya emperyalist merkezlerine bağımlılığı devam ettirerek, yararlanmaya çalışıyor.

Çiller'in Rusya'ya gitmesi de, Rafsancani ile yapılacak görüşmeler de bu bağlamda anlam kazanıyor.

Çiller, NATO'nun genişletilmesi çerçevesindeki görüş ayrılıklarıyla, Erbakan da Almanya ile ABD arasında varolan İran siyasetindeki farklarla oynuyor. Hemen belirtelim ki, ne Tansu Çiller'in Rusya'ya, ne de Erbakan'ın İran'a ABD ve Batılı devletlerden kopma anlamında yakınlaşmaları söz konusu bile değildir.

Bu iki ziyaretin çakışması öyle anlaşılıyor ki, hiç te rastlantı sayılmaz. Bilindiği gibi Rusya ile İran arasındaki ilişkiler sanılandan fazla gelişiyor. Daha geçtiğimiz haftalarda İran Rusya'dan bir dizi yeni denizaltı alarak, Körfez'deki deniz gücünü, ABD dışındaki bölge ülkelerinin üzerine çıkarttı.

Peki ama, Türk dış politikasındaki bu aktifleşmenin gerisinde ne yatıyor?

Herşeyden önce Türkiye uluslararası işbölümünde Türk kapitalizminin ihtiyaç duyduğu bir yere, artık yalnızca NATO'ya ve ABD'ye sadakat göstererek ulaşamaz. Türkiye'nin yeni müttefiklere ihtiyacı var.

Erbakan bu işi, dışpolitika aygıtını su sızdırmaz biçimde elinde tutan "derin devlet"in denetim ve gözetiminde, aşırılığa kaçmaksızın gerçekleştirmeye çalışıyor. Bu, sekiz islam ülkesiyle kurulan ilişkilerde kendini gösteriyor. DYP'nin MHP'den devraldığı kadrolar ve bizzat MHP ile ortaklık halinde, uzun yıllar eski Sovyet Asya Cumhuriyetleri'nde kurulan ilişkilere dayanarak ve Türk kapitalist yayılmacılığı sayesinde Türki Cumhuriyetler aynı kategoriye giriyor. Cumhurbaşkanının ziyareti de bu anlamda önem taşıyor. Çiller ise, ABD ve Batı'yla ilişkileri korumaya çalışıyor.

Türkiye'nin bölgedeki karmaşık duruma ayak uydurma zorunluluğu da var. İsrail-Suriye ilişkileri gerginleşiyor. Kuzey Irak'ta, Irak'ın mı İran'ın mı, Suriye'nin mi nüfuz alanı elde edeceği sorunu hala çözümsüz olarak ortada duruyor.

Bu arada ABD'nin İran'ı denetime alma planları yürürlüktedir ve Erbakan'ın İran'la kurduğu ilişkiler, şurada burada itirazla karşılaşsa bile ABD'nin son çözümlemede lehinedir.

Ve nihayet Kıbrıs sorunu, İngiliz Dışişleri Bakanı'nın bu ülkeye ziyareti sonrasında Türkiye açısından kriz sorununa dönüşüyor. Şimdi Türkiye ya Kıbrıs'ın Türk kesimini "ilhak" etmek ya da İngiliz planına boyun eğmek gibi, birincisi Akdeniz'de gerginlğe, ikincisi ise kabul eden iktidarın yıkılmasına neden olabilecek tehlikeler içeriyor.

Nitekim, bu ikilem dile geliyor...

Türkiye'deki maceraperest muktedirler, Avrupa Birliği'ne Türk kapitalizminin uluslararası durumunu pekiştirmek için girmek istiyorlar, rakip kapitalist devlet Yunanistan'ı da bunun önünde en büyük engel olarak görüyorlar.

Ve yeniden Doğu'ya dönebilmek, bölgede yayılmak, pazar elde edebilmek için şimdi gündemlerinde Yunan engelini kaldırmak duruyor.

Savaş tehditiyle...

Günümüzde savaş tehditi, en az savaş kadar tehlikelidir...

Kuzey Kıbrıs'ta nüfusu sayarak oluşturma

Yelda

1996 Kasım başında Londra'ya girerken havaalanında "others" kuyruğuna girmiştik, biz TC pasaportlular. Biri, İngiltere vatandaşlarının, biri de Avrupa Birliği'ne üye ülke vatandaşlarının geçeceği iki gişe daha vardı. Onlar kolaylıkla giriyorlardı içeriye. Pasaportları dikkatle incelenen biz ötekiler ise "others" kuyruğunda bekliyorduk söylenerek. Çoğumuz bunun haksızlık olduğunu söylüyor, kimimiz İngiltere'ye hak veriyordu, Avrupa'ya giren uyuşturucunun büyük miktarının bizden geçtiği bilindiği için. Kara para aklanmasına karşı yasayı da çıkarmamıştı Erbakan-Çiller hükümeti.

Sonra Yeşilköy havaalanına girdik, vatandaşı olduğumuz vatanımıza! Bu kez, AB pasaportlulara güleryüzle hizmet veren kendi vatandaşını bekleten bir gümrükteydik... Görevli polise neden bu kadar çok bekletildiğimizi sordum. "Ee Türk pasaportlu olunca kolay olmuyor" dedi gayet doğallıkla. Üniformalı mafya haberleri gözümün önünden geçince bir bir, görevlinin bu sözüne bir de "yeşil"i ekleyerek hak verdim. Doğru; birinci dereceden memurların sahip olduğu yeşil pasaporttan edinebilen katiller bizim gibi sırada bekletilmiyorlar...

Geçtiğimiz pazar günü (15. 12. 1996) KKTC'de nüfus sayımı yapıldı. Sorular TC tarafından hazırlanıp, sayım da onlar tarafından yapılınca, Kıbrıslılar ilk kez şöyle bir soruyla karşılaştılar:

• "Hanehalkı reisinin adı-soyadı..."

Hanehalkı reisi ne demektir, kimdir? Kıbrıslılara, aile reisinin erkek olduğu öyle ya da böyle anlatılacak anlaşılan.

Medeni durumunuz sorusunun cevap bölümünde;

• "DİKKAT! Dini nikah (imam nikahı) ile evlenmiş olanlar ile kendilerini evli beyan edenleri 'Evli' kabul ediniz" yazısı.

Kıbrıslı Türkler için, 1974'ten önce Kıbrıslı olanlar için şaşırtıcı olan bu cevaplar sayesinde bir erkek birden çok kadınla evli sayılabilecek. Evlenmeden birlikte yaşamayı tercih edenler resmen evli hale getirilebilecek.

• "Yedeksubay, er ve öğrencilerin daimi ikametgahları, hanehalklarının bulunduğu yerdir. Ancak, kendileri bulundukları yeri daimi ikametgahları olarak beyan ediyorlar ise, daimi ikametgahları, beyan ettikleri yerdir."

Artık bu kişiler neredeyse otomatik olarak KKTC vatandaşı olacaklar, Kıbrıs'ta söz sahibi olacaklar, oy kullanacaklar yani.

KKTC'nin nüfusunu sayan TC, milliyetiniz nedir diye de soruyor. Bize sormadığı soruyu, Kuzey Kıbrıs'a soruyor.

• Nasıl ki, dininiz nedir sorusuna cevap şıkları olarak, "İslam" ve "........." koymuşsa;

• Milliyetiniz sorusuna koyduğu iki cevap şıkkından biri "Türk", öteki "........".

• "Türk alfabesiyle okuma ve yazma bilenler okur-yazar sayılacak."

Türk-İslam çoğunluk belgelenecek kurşun kalemle doldurulacak formlarla. Ve diğerlerinin hepsi "öteki"...

Sayımın hemen ertesi günü Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) görevlisi on kişi sayım formlarını koltuklarının altına alıp Türkiye'ye dönmüş olmalılar. Sonuçları önce Türkiye öğrenecek, sonra Kuzey Kıbrıs'takiler, belki. Kuzey Kıbrıs'takiler 1985'te de sayılmışlar, ama sonuçları, uzun bir zaman sonra Türkiye'de yayınlanan bir gazetedeki köşeyazısından Zülfü Livaneli'nin satırları arasından öğrenmişler...

Güney'le bir araya gelmemeyi haklı gösterecek hangi sonuçlara ihtiyaç varsa, oluşturuluyor. Güney'in ekonomik durumu oldukça iyi ya; müjde, artık Kuzey'de de işsizlik kalmayacak! Nüfus sayımındaki şu soruya bakın ve Girne kapısındaki insan pazarlarına gözlerinizi kapayın, bana hak vereceksiniz:

• "Son hafta içinde para veya mal karşılığı 1 saat dahi çalışanlar, çalıştı olarak alınacaktır. Son hafta içinde izin, hastalık, seyahat, iş anlaşmazlığı gibi nedenlerle veya mevsim gereği işinde çalışmayanlar, iş ile ilgisi devam ediyor olarak alınacaktır. Çalışamaz halde ve hapiste olanlar için 'diğer' kutusu işaretlenecektir."

Katil hamamda 'kir' mi atacak?

"Genelkurmay Başkanı, Cumhurbaşkanı'nı iki kez ziyaret etmiş."

"Kara Kuvvetleri Komutanı da Emniyet Genel Müdürü'ne ani bir ziyarette bulunmuş.."

Gazete manşetlerinde ve haberlerinde her Allah'ın günü bir meçhul "üst düzey askeri yetkili"den "dolaylı" muhtıra..

Mümtaz Soysal "muhtıra" sözcüğü üzerine yazdığı bir yazıda "böyle yaparsanız böyle olur" demeye getiriyor. İlhan Selçuk "Ordu rahatsız" diyor ve kamuoyu yoklamalarında bir tek orduya güven duyulduğunu anlatıyor.

Bu arada Sabah yazarı Necati Doğru ilginç bir saptama yapıyor: "Bir yanda ordu var... Öbür yanda Özel Tim. Güç kavgası sürüyor. Silahlı iki gücün tapuyu tek başına ele geçirme mücadelesi. Gücün gücü çökertme mücadelesi..."

Oktay Ekşi, eğer skandalın üstü örtülürse "bu olayın da üstünü örtmeyi beceren çeteler, hemen ardından intikam almaya başlayacaklar. Türkiye bugüne kadar gördüğümüzden ve yaşadığımızdan daha kanlı bir mücadele ortamı olacak... Onun da sonucu... demokrasiye bir kere daha paydos demektir..."

Dinozor'dan

Şimdi bir de İlhan Selçuk'u okuyalım:

"Amerika'nın Türkiye'ye olan yaklaşımı daha saydamlaşmadı. Ama ortaya çıkan ipuçları, 'ABD-Türkiye-İsrail' üçgeninin köşelerini sivriltip, bileyliyor. Avrupa'dan dışlanan Anadolu'da otoriter bir rejimin dış dengeleri oluşuyor.

Susurluk kazasının soruşturması bu sürecin ivmesini hızlandırabilir. Türkiye'ye Kuzey-Güney arasında 'duvar' işlevi yüklemek isteyenler olabilir..."

Yorumların isabet derecesi tartışılabilir. Ama "bir şeyler" olduğu çok açık. Medyada bu gibi algılamaların yarattığı çırpıştırma çözüm önerileri ve ağızdan çıkan baklalar da var.

Her şeyden önce Demirel: "Devlet- mafya-siyaset iç içe sloganı fevkalade rahatsız edici", diyor Yavuz Donat'a. "Devlet yıpratılmasın. Karşılaşılan olaya yine devlet çare bulacak..."

Ecevit, Demirel'den de kaygılı: "Cumhuriyet döneminin en büyük krizi... Devlette çözülme var. Bundan önceki dönemlerde darbeler oluyor, muhtıralar veriliyordu. Ama devlet işliyordu. Baskılara rağmen devlet kararları uygulanıyordu. Bu kez durum değişik. Bu yüzden kaygılıyım..."

Ecevit'in kaygısı, onun "demokratik sol" programının içyüzünü ele veren bir kaygıdır. Yaşanılan tarihi öyle bir anlatıyor ki, "devlet çözüleceğine, darbe-muhtıra olsa yeridir" demeye getiriyor. Şimdiki "çözülmeyi" darbelerden daha vahim bir hal olarak kaygıyla karşılıyor. Bu psiko-ideolojik yaklaşım "darbe" çağırır.

Nitekim ya içtenlikle, ya da sureti haktan görünerek "darbe olmasın" diye ne yapılmasını söyleyenlerin hali de ortada. Bunlar darbenin alternatifi olarak "katilin" bir zahmet hamama kadar varmasını, sınırlı bir soruşturma anlamında terlemesini, "kelle verme" anlamında keselenip "kir" atmasını ve misler gibi kokarak, yeniden gelip bizi yönetmesini önermek dışında bir şeyler söylemiyorlar.

Örneğin Hürriyet'te Tufan Türenç, "Önemli olan rejimin işleyişindeki tıkanıklığın giderilmesi, parlamentonun saygınlığının sağlanmasıdır. İşte bu nedenle DİYALOG GRUBU'nun büyümesi, etkin hale gelmesi, Türk demokrasisi için yaşamsaldır" diyor.

Kamran İnan'ın önayak olduğu ve Doğan Güreş'in bile içinde yer aldığı bu Diyalog Grubu'ndan, Hasan Cemal de medet umuyor: "Diyalog Grubu eğer (...) partiler arasında bir anlayış birliğine öncülük edebilirse, gerçekten çok önemli bir iş başarmış olur. Rejimi rayına ancak böyle oturtabiliriz."

Diyalogçular, geçmişte darbe kokusu alıp bağımsızlaşan cuntacılara ne kadar benziyorlar! Benzerliği Güreş'in burada yer almasından da çok, Kamran İnan'ın varlığı pekiştiriyor.

Çünkü bu zat, 12 Eylül darbesinden de iki önce milletvekilliğinden istifa edivermişti.

"Aman darbe olmasın" diye darbe öncesine özgü yollar arıyanlar bu kadar değil elbette. Örneğin Enis Berberoğlu:

"Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 22 Aralık tarihli 'Liderler Zirvesi' yeni Türkiye açısından büyük şanstır. Susurluk'un Türk halkına hediyesi en azından 'kurucu meclis' anlayışı olmalıdır."

"Kurucu Meclis" bizde darbelerin muhteşem işlerinden biri. Burada istenen gerçekten bir şey kurmak değil, zorla 'uzlaştırmak'tır. 'Mutabakat'a sokmaktır. Bu kavramların sahiplerine gelelim.

"Eğer", diye başlıyor yazmaya Mehmet Barlas, "Demirel ustalığını, parti liderlerinden "ULUSAL UZLAŞMA" almak için gösterebilirse, Çankaya Zirvesi bir tarihi dönüm noktası olabilir."

Ve Doğan Heper:

"Medyadakileri süzgeçten geçirip, alt alta koyarsanız, önümüzdeki günlerde bir 'MİLLİ MUTABAKAT HÜKÜMETİ'yle karşı karşıya kalmanın sürpriz olmayacağı sonucuna varırsınız. (...) Kargaşadan çıkış, LİDERLER DIŞINDA birinin başbakanlığında geçici bir Milli Mutabakat Hükümeti ile sağlanacaksa, neden olmasın?"

Sona geldik:

Türk basınında Süleyman Demirel'in "demokrat baba" imajını bir çırpıda ortadan kaldıran gazeteci Nilgün Cerrahoğlu'dur. Önce Demirel'in Özkök'e verdiği demeci aktarıyor: "Cumhurbaşkanı'na Meclis'i feshetme yetkisi vermek lazım. Pakistan böyle yaptı. Sistemin önü açıldı."

Cerrahoğlu Pakistan'da bu işi darbeci– diktatör Ziya ül Hak'ın yaptığını ve şu anda bu ülkede "fiili" sivil darbe durumu olduğunu belirtiyor ve soruyor: "Sistemin önünü açmak bu mu? Cumhurbaşkanı'nın istediği demokrasi bu mu?"

Bu kadarı yeter...

Zirvede sert bir kavga var. Üstüne binbir yorum yapılabilir. Muhtemel olanlardan söz edilebilir. Ama kesin olan şudur: Kamyondan sonra ortaya atılan belgeler, birilerinin iktidarı ele geçirip de "gizli belgeleri açıklaması" gibi bir şey değildir. Son açıklayan kim olursa olsun, belgeleri devlete egemen güçlerin bir kesimi, diğerine karşı açığa vurmaktadır. İkincisi, bu durum zirvede keskin bir çatışmanın olduğunu göstermektedir. Üçüncüsü, bu çatışmadan en güçlü, yani çalışanlar için en tehlikeli olan taraf, eğer aşağıdan halkın aktif mücadelesi değişime yol açmazsa, galip çıkacaktır. Dördüncüsü, her kim galip çıkarsa çıksın, o taraf toplumsal muhalefetin ve Kürtlerin ağzına bir parmak bal çalacaktır. Beşincisi, "eh, ne de olsa ağzım tatlandı" diyene devrimci denmez.

O halde?

O halde katilin, eroincinin hamama gidip "kir" dökmesine razı olmamak gerekir. Devlet iktidarını elinde tutanların bugün için tümüyle olmasa bile, kısmen yuvarlanıp gitmesi çalışanların eseri olursa, bu, devrimci bir şeydir. Yol ise süpürgeyi ele alıp mücadeleye atılmaktır.

Zirvedeki dalaşmadan demokrasi çıkmayacağına göre, demokrasi, çalışanların kendi mücadelelerinin eseri olacağına göre...

Örtülü 'jenosit'...

18 Aralık Çarşamba günkü Hürriyet'in iç sayfalarında göze çarpmayan küçük bir haber yayınlandı. Okuyalım:

"Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vecdet Öz, Türkiye'de nüfus artış hızının yüzde 2.7'den 1.7'ye düştüğünü bildirdi."

Bu minik haberin yayınlanmasından bir gün sonra, bu defa Milliyet dev bir manşetle yayınlandı: "Gizli MGK Raporu." Raporda Özel Tim'i orduya bağlama ve benzeri hususların yanı sıra tüyler ürpertici bir bölüm de var. Okuyalım:

"Bölgedeki (Kürt nüfusunun yaşadığı bölgedeki) doğurganlık oranının yüksekliği ve hızlı nüfus artışı diğer bölgelere nazaran yüksek. Bu artış Kürt milliyetçiliğinin içte ve dışta canlı tutulmasıyla nüfus dengelerinin değişmesi durumunda uzun vadede bir tehdit olarak ortaya çıkabilir. Araştırmalara göre Kürt nüfusu oranı 2010 yılında toplam nüfusun yüzde 40'ına, 2025'te yüzde 50'nin üzerine çıkma eğiliminde. Bu oranla birlikte Kürt milliyetçiliğinin de önplana çıkması ve bunun da milletvekili sayısına oranlaması ileride vahim sonuçlara yol açabilir."

Fazla söze gerek yok. Bu sözler, devlet iktidarını elinde tutan güçlerin Kürtlerin nüfus artışını başlı başına bir "tehdit" faktörü saydığını belgelemiştir. Belge "Türkiye'de Kürt sorunu yok, terör sorunu var" diyen Erbakan'ın ve öteki zevatın suratına bir şamar gibi inmiştir. Devlete egemen güç, artan her kişiyi, bunlar Kürt olduğu için sorun olarak görmektedir.

Ne yapmayı düşünmektedirler?

Geçmişte bu gibi durumlarda jenosid en kesin çözüm yolu oluyordu. Şimdi ise sırf "bölge" için özel bir "nüfus planlaması" tezgahlamaktadırlar.

"Bölgede nüfus planlaması seferberliği elzemdir. Az çocuğa prim ve çok çocuğa vergi gibi radikal önlemler gereklidir."

Her "fazla" çocuktan vergi almak...

Ve bunu "bölgede" yapmak...

İşte bu ırkçılığın ta kendisidir.

Başka?

Okuyalım ve ibret alalım:

"Bölgedeki imamların yüzde 90'ının bölge halkından olması dolayısı ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nca BÖLGE DIŞINDAN esaslarla atama yapılmalı. Cezaevlerindeki gardiyanların yüzde 80'i bölge halkından. Öğretmenlerin yüzde 43'ü bölge halkından. Bölge halkından personel istihdamının makul oranda tutulması gerekir."

Bu belge ister uygulamaya konsun, ister konmasın, rejimin içyüzünü öylesine açığa vurmaktadır ki, Mehmet Ağar'ın Çatlı'ya cinayet "imtiyazı" tanıdığını gösteren belge bunun yanında hiç derekesindedir.

Türk nüfustan alınmayan, ama Kürt nüfustan çocuk başına vergi almayı, işe alınacakların oranında Kürt sayısını azaltmayı gerçekleştirmek şöyle dursun, bu önlemleri teklif etmek bile suçtur, ırkçı ayrımcılıktır...

Düşündükleri modern jenosittir.

Yeni yılda yeni bir SÖZ... Yeni bir anlayış... Yeniden 24 sayfa...
Yeni sayfalar... Yeni bölümler... Yeni yazarlar... Yeni çizerler...

Ağar, Çatlı'yı cezaevinde ziyaret etti mi?

Sedat KALIPÇI

Zürich - Ekim sonları için sert bir havaydı... Bununla birlikte futbol oynamaya hayli müsait olan sahada, birinin renkleri sarı–kırmızı, diğerinin kırmızı– siyah olan iki takım mücadele ediyordu. Tribünler tıklım tıklım doluydu. Skorbord'da 'misafir takım'ın karşısında Galatasaray, 'evsahibi'nin karşısında ise Neuchatel Xamax yazıyordu. Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası ikinci tur ilk karşılaşması için çıktıkları sahada futbolcular tüm güçlerini harcıyordu. Evsahibinin 1–0 önde götürdüğü maçın en heyecanlı anları oynanırken, renk cümbüşünü andıran tribünlerde bir dalgalanma oldu. Seyirciler sahanın kenarında futbol dışı bir şeyler olduğunu anlıyorlar, ama olup bitenleri tam olarak seçemiyorlardı. Neden sonra, üzerlerinde forma olmayan birkaç kişinin, ellerindeki bir pankartı oyun alanını çevreleyen çizgilerin içine sokmaya çalıştıklarını anladılar. Göstericiler karga tulumba, köpek havlamaları arasında uzaklaştırılırken, tribünlerdeki Türkiyeli taraftarların taşkınlığa varan tepkilerini bastırmak için şeref tribününde ayağa kalkıp bağıran biri dikkati çekti. "Oturun, tamam tamam halloldu" diye çınlayan otoriter "yatıştırıcı" ses Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar'a aitti.

G. Saray rövanşta rakibini eleyecek ve taraftarını sokağa dökecekti. O maçtan yıllar sonra mankenler G. Saray bayraklarıyla...

Dört günlük İsviçre seyahati

26 Ekim 1988 Çarşamba akşamı oynanacak maç öncesi G. Saray'ın lig maçı da ertelenmiş ve takım 4 gün önce İsviçre'ye uçmuştu. Kafilede, futbolcu ve yöneticilerin yanı sıra, hasta G. Saray taraftarı olduğu bilinen Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar da bulunuyordu. Ankara hareketli günler yaşıyordu, ama G. Saray'ın maçına da gitmeden olmazdı. Ağar onca işini çok güvendiği yardımcısı Orhan Taşanlar'a bırakmış ve takımla Zürich'e uçmuştu.

(Nitekim Taşanlar Ağar'ın yokluğunu hiç aratmamış ve bir gece yarısı Avukat Halit Çelenk ile Yazar– Yayıncı Muzaffer Erdost'u evlerinden derdest ettirerek gözaltına aldırmıştı. Yine o günlerde sürmekte olan Gençlik Şurası'nın çıkışında gençler yerlerde sürüklenerek coplanmış ve kendilerini Emniyet'in hücrelerinde bulmuşlardı. Taşanlar'ın yıllar sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde göstereceği "performans"ın habercisiydi, dört kısa güne sığdırdığı icraatları...)

Uçmuştu uçmasına, ama Zürich Havaalanı'ndan sonra Ağar ile takımın yolları ayrılmıştı. Futbolcular ve yöneticiler Neuchatel'in yolunu tutarken, Ağar'ın istikameti başkaydı...

Zürich'in 40– 50 kilometre güneyinde Zug gölünün kıyısına yaslanmış aynı ismi taşıyan kasabanın hapishanesi o günlerde, bir uyuşturucu kaçakçısını konuk ediyordu. 1978 ekiminde Ankara Bahçelievler'de 7 TİP'linin katledilmesinde adı geçen, ama Türk polisince bir türlü yakalanamayan Abdullah Çatlı, 1984'te Fransız polisi tarafından eroin ve silah kaçakçılığından aranmaya başlamış, 1986'da tutuklanmıştı. Çatlı 1988 başlarında cezasını tamamlayıp, bu kez uyuşturucu kaçakçılığı suçundan arandığı İsviçre'ye gönderilmiş ve tutuklanarak, işte bu Zug hapishanesine konulmuştu.

Ziyaretçi listesinde iki tanıdık isim

G. Saray– Neuchatel Xamax maçının oynandığı 26 Ekim 1988 Çarşamba gününden hemen önceki günlerden birine ait hapishane ziyaretçi kayıt defterinde bize bugün çok tanıdık gelecek iki isim yazılıydı. Görevliler ziyaret edilen hanesine Abdullah Çatlı, ziyaret eden hanesine ise, Mehmet Ağar isimlerini yazmışlardı.

Evet, Ankara Emniyet Müdürü Mehmet Ağar Türkiye'den yola çıkarken, bir taşla iki kuş vurmayı planlamıştı. Kafile dört gün önceden yola çıkıyordu. Zürich'e ineceklerdi ve Zug oraya çok yakındı. Üç günden birinde işini halleder, maçını seyreder, dönerdi. Hiram Abas ve Erkan Gürvit'in 'evlat'ları ile "sözleşmeyi yenilemek" gerekiyordu. Çatlı ve arkadaşları Oral Çelik ile Mehmet Şener daha önce 1982–1984 yılları arasında ASALA'ya karşı yürütülen bir dizi operasyonda devlet adına görev almışlar, "iş"leri eroin ve silah kaçakçılığıyla karıştırınca Fransa, İsviçre gibi ülkelerle araları bozulmuştu. İlk işbaşı için öne sürdükleri taleplerden, Türkeş'in cezaevinden tahliyesi "zor" yanıtıyla karşılaşmış, Bahçelievler Katliamı'ndan idam çıkmasın istemi ise kabul görerek, gereği yerine getirilmişti. Tabii bir üçüncü koşul da vardı ki, o da ülkeye serbestçe girip çıkmaktı. İşte Ağar, o gün, bu üç "evlat"tan en "iş"e yarayanı ile, "pencereden Çatlı nasıl uçar" konulu bir sohbet görüşmesi yapmıştı.

(Ağar ve Çatlı isimleri, kaderin ağlarını örmesi sonucu "kamyondan sonra", yan yana anılır olacaktı. Gerçi İçişleri Bakanı Mehmet Ağar skandal kaza sonrası görevinden istifa etmişti, ama Abdullah Çatlı'yı bu isimle tanımadığında ısrarlıydı.)

Bugünlerde İsviçre'de bir öykü anlatılıyor. Bu öyküye göre, İçişleri eski Bakanı Mehmet Ağar 1988 yılında İsviçre'ye G. Saray'ın bir maçı için gittiğinde, cezaevindeki Abdullah Çatlı ile görüşmüş. Eğer öyküdeki iddianın gerçek olduğu kanıtlanırsa, Çatlı'yı o isimle tanımadığını ileri süren Ağar çok zor durumda kalacak.

Cezaevinin penceresinden nasıl çıkılır?

Bu görüşmenin üzerinden fazla zaman geçmemişti. 21 Mart 1990 akşamı Zug Hapishanesi gardiyanları sayım için girdikleri Abdullah Çatlı'nın koğuşunda boş tabure ve somyalarla karşılaştılar. Çatlı o gün koğuşun penceresini anahtarla açmış ve yanında 2 Yugoslav, 2 İtalyan ve Ahmet Tanrıkulu adlı bir Türk vatandaşı olduğu halde sırra kadem basmıştı. O günleri anımsayan Zug kasabası sakinleri, firar öncesi kasabada bazı arabaların çalındığını, ertesi gün bu arabalardan birinin İtalya sınırında terkedilmiş olarak bulunduğunu anlatıyorlardı.

(Yıllar sonra 1996 Kasım'ında yani "kamyondan sonra", Çatlı ismi birden gündemin üst sırasına oturacak, başbakan yardımcısı onun ismine gönderme yaparak, "bu vatan için kurşun atan da kurşun yiyen de şereflidir" şeklinde veciz bir ifade kullanacaktı. Bu "şerefli" "evlat"ın katliam zanlısı olarak aranmakta olduğu 1982 yılında, Ankara Polisevi'nde MİT önde gelenlerinden Hiram Abas'la birlikte görüldüğü ifade edilecekti.)

Bu arada, konuyla ilgilenen İsviçreliler'e göre bu ülke sadece Çatlı için ev sahipliği yapmakla kalmamıştı. Adı Mehmet Ali Ağca dosyasında da geçen Mehmet Şener de uzun yıllardan beri İsviçre'nin Zürich kentinde bulunuyordu ve Çatlı'yla ilişkisi de biliniyordu. Şimdi İsviçreliler'in'in kafasına şu soru takılıyordu: "Çatlı Zug'daki cezaevinden 'iç yardım' olmaksızın nasıl kaçar?"

Kanıtlanan iddialar

TIME dergisi tarafından 1996 yılının en önemli 10 skandalından biri olarak gösterilen Susurluk olayı haftalardır Türkiye'de tartışılır ve çeşitli olayların ve kişilerin birbirleriyle bağlantıları ortaya serilirken, olayın yurtdışı boyutları da yavaş yavaş ortaya çıkıyor. Bunların şu anda en önemlisi Mehmet Ağar'ın İsviçre'de hapishanedeki Abdullah Çatlı'yı ziyaret ettiği iddiası...

12 Eylül cuntasının, yani Milli Güvenlik Konseyi'nin Genel Sekreteri Orgeneral Haydar Saltık Bern Büyükelçiliği'ne atanınca bir karşı kampanya açan Türkiyeli ve İsviçreli bir grup demokrat ve ilerici, Susurluk kazası sonrası yeniden bir harekete içine girdiler. Bu kampanyaya katılanlardan bazıları, o dönemde G. Saray– Neuchatel maçına gelen Mehmet Ağar'ın Çatlı'yı cezaevinde ziyaret ettiğini ileri sürerek, yukarıdaki öyküyü anlatıyorlar çevrelerinde.

"Kamyondan sonra" ortalıkta uçuşan bir sürü iddianın, çok kısa süre içinde, gerçek olduğu belgeleriyle kanıtlandı. Bu durumu göz önünde bulundurduğumuzda İsviçre'de bugünlerde anlatılan öykünün de suya yazılmadığı muhtemelen kısa süre içinde ortaya çıkacak. Eğer bu iddia kanıtlanırsa Çatlı'yı tanımadığını iddia eden Mehmet Ağar'ın yıllar öncesinden Çatlı ile kurduğu ilişki açığa çıkacak ve artık Ağar'ın kaçacak bir yeri kalmayacak...

Evet, haftalardır süren iddia-kanıt trafiğinin son durağı şimdi bu iddia... Şimdi belgeleri ortaya konacak ve kanıtlanacak iddia bu görüşme... Sonra... Sonrasını Ağar düşünecek, eğer hala düşünecek durumda olursa...

ÖDP'liler Kapıkule'den sonra Cilvegözü sınır kapısındaydılar

Süpürgenin çalısı ve sopası...

Naime TURUNÇ

Geçtiğimiz hafta sonu Cilvegözü sınırkapısını kapatma eyleminden sonra Antakya'da bir konuşma yapan, ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras, partisinin yürüttüğü "Hesap vermezlerse halk süpürecek" kampanyas ile ilgili olarak yaptığı konuşmada kampanya imgesi olarak kullanılan süpürgenin çalısının ve sopasının olduğunu hatırlattı ve sonra şöyle devam etti: " Bugün çalısını kullanıyoruz, yarın sıra sopasına gelecek..."

Geçtiğimiz günlerde Kapıkule sınır kapısında yapılan "Kapıları Tutun Çiller Kaçmasın" adlı siyasal eylemin ikincisi Hatay'ın Cilvegözü sınırında gerçekleştirildi. ÖDP Genel Başkan Yardmcısı Yıldırm Kaya'nın deyişiyle, çetelerin önce Avrupa'ya kaçacakları tahmin edilerek Kapıkule denetim altına alınmıştı, bu sefer de Ortadoğu ilişkileri aracılığıyla güneye hatta Uzakdoğu'ya gidebilecekleri haberi alınmış, bu nedenle Cilvegözü kapısı sağlama alınmaya geçilmişti. Gerçi kaçtıkları her ülkede ÖDP'liler tarafından yakalarına yapışılacak, hesap sorulacaktı. Bunun için dünyanın her tarafındaki ÖDP'liler teyakkuz durumundaydı...

Topboğazı'nda buluşma

Bir gün önce Adana'da Makina Mühendisleri Odası'nın düzenlediği panele katılan ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras, gazeteciler ve partililerle İskenderun'a geçti. Saat 10.30 civarında Samandağ, Antakya ve Reyhanlı ilçelerinden gelen ÖDP'liler Antakya ve İskenderun'un ortak sınırı Topboğazı'nda buluştular. Başkan ve İskenderunlular burada davul- zurnalı halaylar ve sloganlarla karşılandılar. Ardından otobüslerin de bulunduğu 60 araçlık bir konvoy halinde Reyhanlı ÖDP binasının önüne gelindi. Yıllardır böyle bir coşkuyu yaşamayan Reyhanlı halkı Uras'ın burada yaptığı kısa konuşmayı, alkışlar ve sloganlarla destekledi. Yine davul - zurna eşliğinde araçlara binilerek sınır kapısına doğru hareke edildi. Yol boyunca polis ve jandarmanın çok sıkı güvenlik önlemleri aldığı görüldükçe eylemin daha şimdiden etkisini gösterdiği ve bu önlemlerle çetelerin kaçmasının olanaksız olduğu yorumları yapılıyordu... Ancak sınır kapısına bir kaç yüz metre kala konvoyun önü büyük bir asker ve polis kalabalığı ile kesildi. Valiliğin emri ile kapıya yaklaştırılmayacağı bildirildi. Devlet çetelere karşı yapılan eylemi, kendisine karşı bir hareket olarak görüyordu. Bu birşeylerin itarafı mı idi yoksa?

Eylemin bildirimi Hatay Emniyet Müdürlüğü'ne yapıldığında "o bölgeye jandarma bakıyor, bizim yetki alanımızın dışında" denmişti. Oysa jandarmadan önce polis barikatıyla karşılaşıldı, tartışmalar boyunca muhatap jandarma değil, polis oldu. Tüm girişimlere rağmen vali telefonlara çıkmıyordu. Tartışmalar sürerken ÖDP'liler araçlarından inmiş, "Bu ülke bizimle özgürleşecek", "Çetelere karşı omuz omuza", "Devlet-aafyaaşiret, bu ne biçim rezalet", "Söz, yetki, karar, iktidar halka" sloganlarını sınır kapısına dek duyurmaya çalışıyor, pankartlarını açıyor, halaylar çekiyor, ilginç oyunlar sergiliyorlardı. Bir süre sonra, hemen oracıkta " Hatay Cilvegözü Sınır Kapısı" pankartı hazırlanarak durulan yer temsili sınır kabul edildi. ÖDP Genel Başkan Yardımcısı Yıldırım Kaya ve Hatay İl Başkanı Bülent Akbay sık sık sloganlarla kesilen birer konuşma yaptılar. Kaya, " Kamuoyunun vicdanını rahatsız eden siyasi rezillikler karşısında tepkisini göstermeye çalışan yurttaşları engellemek isteyen Hatay Vali'sini uyarıyoruz. Bugün her türlü engelleme yurttaşların zihninde çeteleri koruma anlamına gelen soru işaretleri uyandıracaktır. Siz, elleri ve vicdanları temiz olan yurttaşları değil, çeteleri, insanlık dışı uygulamaları, yolsuzlukları engelleyin.

Bugün ya çetelerden yanasınız, ya da onların karşısındasınız. Bu iki cephenin arasında hiç kimse duramaz." dedi.

ÖDP Hatay İl Başkanı Bülent Akbay da engellemeyi kınayarak, "Yoksa sayın valimiz Suriye'ye yardımcı mı olmak istiyor. 300 metrelik alan Türkiye'nin toprağı değil mi?" diye espri yaparken partililerin eylemdeki yaratıcılıklarına da dikkat çekmiş oluyordu.

Antakya merkez ilçe kongresi

Daha sonra araçlara binilerek konvoy halinde Antakya'ya gelindi. Saat 13.30'da yetişilmesi gereken Antakya Merkez İlçe 1. Olağan Kongresi vardı. Sınırdan gelenler kongrenin yapıldığı düğün salonuna girdiklerinde içerisi tıklım tıklım doluydu. Antakya Merkez İlçe Örgütü kongre hazırlıkları için ikiye bölünmek durumunda kalmıştı. Bir anda eylemin coşkusu kongre salonuna taşındı. Tavla Belediyesi semah ekibinin gösterisinden sonra, Ozan Hasan Tatar, türküleriyle havaya daha bir heyecan kattı.

Divan Başkalığı'na Yıldırım Kaya'nın seçilmesinden sonra konuşmalara geçildi.

Ufuk Uras konuşmasına Antakya'da süpürme işinin nasıl gittiğini sormakla başladı. Ardından "iyi süpürememiş olacaksınız ki, burnuma hala pis kokular geliyor" dedi. Kürsünün arkasına yerleştirilmiş süpürgeleri kastederekşöyle devm etti;" Bildiğiniz gibi süpürgenin bir çalısı ve bir sopası var. Bugün çalısını kullanıyoruz, yarın sıra sopasına da gelecek."Temiz toplumdan yana olanların seyirci olmaktan çıkıp, müdahaleci olması gerektiğini ifade eden Uras, "Kontralara ve çetelere dayanan 12 Eylül rejimini tasfiye edebilmek için güçlü bir siyasi irade gerekiyor. Bu irade de Türkiye'nin tek temiz partisi, ÖDP'de vardır." diye konuştu. Sloganlar arasında yapılan konuşmaların ardından seçimlere geçildi.

Tek liste olarakyapılan oylamada ilçe başkanlığına yeniden Yılmaz Turunç, İlçe Yönetim Kurulu'na ise S. Ekşi, Z. Dönmez, G. A. Bilgin, N.Çiçek ve İ. Berk getirildi.

Çankaya'daki 'devlet zirvesi'ne karşı 'halk zirvesi'

ÖDP'nin 21 Aralık Cumartesi günü Maçka'daki İTÜ G Anfisi'nde düzenlediği foruma Çetin Özek, Yücel Sayman, Ergin Cinmen, Ergin Yıldızoğlu, Koray Düzgören ve Aydın Engin tebliğleriyle katılıyorlar.

Haber Merkezi- 22 Aralık Pazar günü Çankaya'da toplanacak "devlet zirvesi" öncesinde 21 aralık Cumartesi günü, İstanbul'da saat 12.00'de Maçka'daki İTÜ G Anfisi'nde Özgürlük ve Dayanışma Partisi bir "halk zirvesi" topluyor. "Devlet zirvesi"ne halkın taleplerinin yansımasına da hizmet edecek bir forum biçiminde düzenlenen bu toplantıya çeşitli konuşmacılar katılacak ve tebliğler sunulacak. "Bu kirli düğümü demokrasi çözer" başlığıyla sunulan ÖDP'nin forumuna katılacaklar ve sunacakları tebliğler şöyle:

Prof.Çetin Özek: Devlet sırları, Meclis araştırma komisyonları ve işlevleri

İstanbul Barosu Başkanı Yücel Sayman: Yargı bağımsızlığı

Avukat Ergin Cinmen: Ordu-MGK-Meclis ilişkileri

İktisatçı Ergin Yıldızoğlu: Uluslararası mali sermaye, kara para ve sıcak para ilişkileri

Gazeteci Koray Düzgören: Özel tim, savaş, çeteler

Gazeteci Aydın Engin: Susurluk sonrası Türkiye

Forumla ilgili yaptığı açıklamada "Toplum Don Kişot'larını arıyor!" diyen ÖDP şu değerlendirmelere yer veriyor: "Yaşadığımız sürecin bize Don Kişot'u anımsatması boşuna değil. Toplumun ezici bir çoğunluğu, devlet içindeki çetelerin ve gizli örgütlerin gerçek gücünü, kurduğu bağlantıları kavramakta zorlanıyor. Bu kirli ilişkiler ağı, toplumun ezici çoğunluğunu tedirgin ediyor. Çoğunluğun üç temel güce, yasama, yürütme ve yargıya olan güveninde ciddi bir yıpranma yaşanıyor. Bu nedenle ne din dışında tüm değerlere kayıtsız kalan siyasi partilerle, ne de çocukluğumuzun kahramanlarını çağrıştıran yalnız bırakılmış savcılarla bu işin içinden çıkılabilir. Bu kirlilik, sivil yurttaş insiyatiflerinin, toplumsal muhalefet güçlerinin seferberliğini zorunlu kılmaktadır"

Geleceğin ipotek altına alınmasına karşı çıkmak, devlet sırrı kavramanın kirli ilişkilerin son sığınağı olmasına izin vermemek, olayın üstünün kapatılmasını önleyerek, çeteleri ve gizli suç örgütlerini kuran, görev veren ve onaylayanları "bir ada gibi" yalnız bırakarak sorumluların yargı önüne çıkartılmasını sağlamak için mücadele edilmesi istenen ÖDP açıklamasında tüm demokrasi güçleri foruma davet ediliyor.

Forumdaki tartışmalar sonunda yayınlanacak deklarasyonun ülkede emekten, demokrasiden, özgürlükten yana olanların susmayacağının bir göstergesi olacağı ifade ediliyor.

Kamyondan sonra her şey başka mı olacak?

Vehbi ERSAN

Şimdi herkes, Susurluk kazasıyla başlayan siyasi hesaplaşmanın nasıl bir seyir izleyeceğini, bunun rejimde değişikliklere yol açıp açmayacağını soruyor, merak ediyor. Kirli ilişkilerin üzerine gitmesiyle, kendisini "özgürlüklerin ve temiz toplum"un savunucusu ilan eden medya plazaya bakılırsa, "Kamyondan sonra Türkiye'de artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak."

"Hiçbir şeyin eskisi gibi olmaması"nı en çok isteyenler ve bu yönde süreci yönlendirmeye çalışanlar toplumsal muhalefet güçleri. Ne var ki, onlar henüz bu güç ve etkiden uzakta bulunuyor. Bu nedenle sürecin, daha çok onu doğuran dinamiklerine bağlı olarak gelişeceğini düşünmek çok yanlış olmasa gerekir.

Bu kez yaşanan siyasi hesaplaşmanın, Engin Civan, TEDAŞ, TOFAŞ, Parsadan, Söylemez Çetesi gibi hesaplaşmaların ötesinde ciddi bir siyasi hesaplaşmaya dönüştüğü söylenebilir. Ancak bu hesaplaşmanın sınırları, Mesut Yılmaz ve medya plaza tarafından açıkça çizilmiş bulunuyor. İhlal edilmemesi için büyük bir özen gösterilen bu sınır, ordu ve devletin gerçek iktidar aygıtı olan MGK'de bitiyor.

Türkiye'deki gizli aygıt, uzun yıllardan beri PKK'ye karşı yürütülen mücadeleye endeksli olarak örgüt biçimlerini ve yöntemlerini belirledi. Aslında aygıt ne kadar gizli olursa olsun, varlığı ve yaptıkları herkes tarafından biliniyor.

Asıl sorunu, bu aygıtın varlığı ve ne yaptığının bilinmesi değil, her türlü demokratik, hukuksal ve insani gelişmenin önündeki engel bu aygıtın nasıl dağıtılacağı veya etkisiz hale getirileceği oluşturuyor.

Hesaplaşma çok dar bir alana sıkıştırılmıştır ve şimdilik sadece faşistler-mafya-uyuşturucu bağlantılarına yönelmiştir. Hedef ise, Çiller'in egemen olduğu gücü dağıtmak ve etkisizleştirmektir. Çiller'in hedeflenmesi, aynı zamanda hesaplaşmanın zayıf halkasını oluşturuyor. 1993 sonrası, PKK'ye ve büyük şehirlerdeki devrimci mücadeleye karşı "topyekün savaş"ın lideri olan Çiller'le "devlete zarar vermeden" mücadele etmek güç görünüyor.

Hesaplaşmanın bilinçli sınırlandırılması kirliliğin rejimin tüm üst düzey kurumlarını kapsamasından kaynaklanıyor: Herkes kirli savaş suçunun ortağı!

Çiller'i yalnızlaştırma stratejisi

Mesut Yılmaz, "temiz toplum" mücadelesi açıkça gizli aygıtların oluşturulmasının gerekliliğine işaret ediyor ve buna karşı olmadığını dile getiriyor; karşı çıktığı şey yalnızca bu aygıtta yer alanların, kendi kişisel çıkarları için uyuşturucu, kumarhane, haraç, cinayet gibi işlere girmiş olmaları.

Ancak kirli savaş, bütün bu adi suçlarla birlikte yürüyor; dolayısıyla kirli savaşı yürütenlerle, bu suçları işleyenleri birbirinden ayırmak olanaksız görünüyor. Çiller'i hedefleyen hesaplaşmanın zayıf halkasını bu durum oluşturuyor.

Çiller, Yılmaz'ı "PKK'nin, ASALA'nın avukatı" olmakla suçlarken ve Yılmaz'ın suçlu dediklerini, "vatan için kurşun sıkan kahramanlar" olarak nitelendirirken, Yılmaz'ın bu zayıflığına vuruyor.

Kirli savaş suçlarını ortalığa dökmeden Çiller'i "bertaraf" etmenin yolu olarak şu an, Çiller doğrudan hedeflenmeden, ama onun hedeflendiği hissettirilerek, çekilmek zorunda bırakılması düşünülüyor. Yılmaz, "neden Çiller'le ilgili belgeleri açıklamıyorsunuz" sorularına, "zamanı gelince yapacağım, Çiller'in çevresinin boşalmasını, yalnızlaşmasını bekliyorum" cevabını veriyor. Olaylar zinciri, Çiller'e dayanmasına karşın, açıkça bununla ilgili belgelerin veya suçlamaların ortaya konulmasının nedeni bu oluyor. Çiller'in suçlanması, herkesin suç ortaklığının ortaya çıkması anlamına geliyor.

Bu hesaplaşmayı noktalamanın en iyi yolu, olayı Çiller ve onun en yakın çevresiyle sınırlandırmak olarak görülüyor.

'Çete'nin kökü

Şu anda tartışma konusu olan Çiller Özel Örgütü'yle ilgili, basında yer alan haberlerden sonra, birçok şeyi ayrıntılarıyla öğrenmiş bulunuyoruz. Bu bilgilerde çok üzerinde durulmayan veya bilerek çarpıtılan nokta, bu özel örgütün gerçek kuruluş nedeni. Diğer yandan, yine bu bilgilerde, bu örgütün Çiller'in kişisel tasarrufuyla ve yalnızca onun çıkarları için kurulduğu izleniminin yaratılmak istendiği görülüyor.

Çiller'e mal edilen özel örgütün, aslında önceden var olduğu, ancak Kürtlere ve toplumsal muhalefete karşı etkin kullanımının Çiller'in başbakanlığında başladığı anlaşılıyor. Bu örgütün aktif kullanımı, 1992 sonlarında ilan edilen "topyekün savaş" politikalarına denk düşüyor. "Topyekün savaş", Demirel'in başbakanlığındaki DYP-SHP hükümeti sırasında ilan edildi. Ve bu, "Kürt realitesi"ni tanıdığını söyleyen, demokratikleşme ve reform vaatleriyle gelen DYP-SHP koalisyonunun ana temasına aykırıydı ve genelkurmay tarafından istenmişti. 1992'den itibaren, PKK'ye karşı mücadele stratejisini değiştiren ve doğrudan doğruya işin içine giren Genelkurmay, Çiller'in başbakanlığı döneminde kendisine uyumlu bir hükümet buldu. Gerçi Doğan Güreş'in anlatımlarına göre, ne Özal, ne Akbulut, ne de Demirel hiçbir pürüz çıkarmıyorlardı.

Doğan Güreş, o zamanları anlatırken, İngiltere'ye gittiğini araştırma yaptığını, Özel Harp Dairesi'nin yapısını değiştirerek Özel Kuvvetler Komutanlığı haline getirdiğini; bu kuvveti özel harpçilerden oluşturduğunu ve yoğun bir eğitim seferberliği başlattığını belirtiyor. Bu dönem, aynı zamanda PKK'ye karşı mücadelenin 'Düşük Yoğunlu Çatışma' olarak tanımlandığı dönemdir.

Çiller Özel Örgütü, Genelkurmay'ın topyekün mücadele, düşük yoğunluklu çatışma kavramlarıyla kendini reorganize ettiği politikalarla paralellik arzediyor ve daha çok polis teşkilatına dayanıyor. Görevi yaptığı eylemlerden de anlaşılıyor: Topyekün mücadelenin, büyük şehirlerdeki uygulamasını gerçekleştirmek. İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde kayıp ve yargısız infazların 1992 yılında doruğa çıktığı ve sonraki yıllarda bunun, devrimci grupları etkisizleştirmenin başlıca yöntemleri haline geldiği görülecektir.

Hesaplaşmayı kim istiyor?

Devletin tepelerinde belirlenen "teröre karşı topyekün mücadele" politikalarının uygulayıcıları dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Başbakan Tansu Çiller ve Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar bugün hedef haline getirilmiş bulunuyor. Güreş-Çiller-Ağar üçlüsünün her fırsatta dediği gibi, onlar, "teröre karşı başarıyla mücadele etmişler" ve "terörün belini kırmışlar"dır. Devlet tarafından taltif edilmeleri gerekirken, suçlamalarla karşı karşıya bulunuyorlar ve birer birer harcanıyorlar.

Nerede hata yapmışlardı? Neden böyle oldu? Kendilerini harcayacak kadar büyük olan güç kimdi?

Belki de DYP'nin eski İçişleri Bakanı, şimdiki Çiller muhalifi İsmet Sezgin'in dediği gibi "Her şey Çiller'in aceleciliğinden ve hırsından oldu."

Çiller, devlet görevlerini tamamlayan "savaşın bürokratları"nı "dokunulmazlık zırhı"yla Meclis'e alırken, kendi görevinin de tamamlandığını düşünmedi. Mutlaka hükümette olma isteği, onu RP'yle koalisyon kurmaya götürdü. Avrupa hükümetleri nezdinde inandırıcılığını ve itibarını kaybetmesine yol açan bu koalisyon, şu anda çok daha fazla açıklık kazandığı gibi, kendisine yönelik yolsuzluk suçlamalarıyla, devlet içindeki etkisini kırmaya yönelik operasyonu durdurma arzusundan kaynaklanıyordu.

Çiller, "terörle mücadele" sırasında devlet içinde kurmuş olduğu iktidarını, ne pahasına olursa olsun bırakmak istemiyordu.

Oysa ABD ve Avrupa'dan Kürt sorununda politika değişikliği yapılması konusunda yıllardır yapılan baskıya bir yenisi, üstelik bu kez çok daha ciddi olanı eklenmişti: Uyuşturucuya karşı önlem alın. Çiller, her iki konuda da Batılı dostlarına güvenceler verdi; bunları yerine getirmedi. RP ile yapılan koalisyon ise, Batılı müttefikler açısından tuz-biber oldu. Avrupa'nın devlet ve hükümet başkanları "açıkça Çiller tarafından kandırıldıkları"nı söylediler.

Türkiye'deki rejimde değişimler isteyen ABD ve Avrupa, bu konuda ümit vermediği gibi direnmeye başlayan Çiller'i gözden çıkarmış bulunuyor. Avrupa'nın etkili yayın organlarında Çiller ve uyuşturucu kaçakçılığıyla ilgili yazılanlar, bu konuda yeterince fikir veriyor. Çiller, Avrupa basın organlarında Filipinler'in ünlü diktatörü "Marcos"la kıyaslanıyor.

Çiller ve Ağar'a yönelik iddia ve belgelerin el altından MİT ve Genelkurmay İstihbaratı tarafından basına verildiği biliniyor. Ordu ve MİT'in, Çiller'e yönelen hesaplaşmanın başını çektiğini düşünmemek için bir sebep bulunmuyor. Mesut Yılmaz, durumdan "Ordu ve MİT'in rahatsız olduğunu", bu işin çözülmesini istediğini belirtiyor.

Ordunun bu hesaplaşmanın içinde olduğu, RP'ye ve Çiller'e yönelik eleştiriler ve sık sık basında yer alan haberlerden de anlaşılıyor. Altın Hilal diye adlandırılan uyuşturucu trafiğinin üç ülkesinden, (Türkiye-Afganistan-Pakistan) ikisindeki siyasal değişikliklerin ABD tarafından destekleniyor olması, Türkiye'de bir hükümet değişikliği için koşulların olgunlaşmış olduğunu gösteriyor. Ve zaten bu hesaplaşmanın, "devleti yıpratmadan" çözmenin en iyi yolu, REFAHYOL hükümetinin sona er-

mesidir.

RP'nin tutumu

RP'nin dile getirmediği, ama temel amacı olan ekonomik ve siyasal sistemde kendisine yer açma isteği REFAHYOL hükümeti boyunca kendini bolca gösterdi. Kolayca "söyledikleri"nden ve "ilke"lerinden vazgeçebilen bir parti olan RP, elinde bulundurduğu bakanlıklarda ve bürokraside hızla kadrolaşmanın yollarını aradı.

Mercümek sorunu TEDAŞ-TOFAŞ'la yapılan takas sonucu çözüldü. Başörtüsü, Askeri Şura kararlarının yargı denetiminden geçmesi gibi çeşitli yasal düzenleme çabaları da aynı amacı taşıyordu.

RP, eğer ordu, MİT gibi devletin temel kurumları işin içine karışmamış olsa Çiller'in kirli işlerini örtmekte hiçbir sakınca görmeyecekti. Ama bunu yapabilecek durumda değil ve şimdi kuşkusuz Çiller'le beraber o da zaman kazanmaya, hükümet olmanın olanaklarını sonuna kadar kullanmaya çalışacak.

Şimdi belki de o, hükümeti bozması durumunda -ki bu baskıyla karşı karşıya bulunuyor- yeniden hükümet ortağı olma imkanlarını araştırıyor.

Rejimin değişme olasılığı

Türkiye'deki rejimin tıkanmış olduğu, düzenin kendisine, kemalizmden miras kalan argümanların yerine yenilerini koyması gerektiği yıllardan beri hem büyük sermaye hem de müttefik ülkeler tarafından dile getiriliyor. Kürt sorununda iyice çıkmaza giren rejim, ekonomisinden dış politikasına kadar hiçbir alanda adım atamıyor; sürekli ve yeni sorunlarla karşılaşıyor. Rejimde değişiklik isteği, bizzat düzenin dayandığı toplumsal güçler tarafından arzulanıyor.

Kürtlere ve toplumsal muhalefete karşı, "topyekün kirli savaşı" sürdürmüş olanlara karşı bugün başlatılan siyasi hesaplaşmanın, rejimde kimi değişikliklere yol açıp açmayacağı ise henüz belirgin değil.

Radikal gazetesinin haberlerine bakılırsa, Genelkurmay Olağanüstü Hal Bölgesi'nde erbaş, astsubay ve subaylardan Kürt politikasına ilişkin görüşler alıyor. Ve yine aynı gazetenin haberlerine göre, Erbakan'ın Kürt sorunu konusundaki "yeni yaklaşımları"na generaller tarafından destek veriliyor; Erbakan'a itiraz eden konuşmacı, "bugüne kadar sizi dinledik, ne olduğunu gördük" sözleriyle azarlanıyor.

Bütün bunların gerçek mi yoksa Radikal'in "radikalce" haber anlayışından mı ileri geldiği henüz belli değil. Fakat bunun ötesinde, 1993'ten bu yana süren "topyekün mücadele", "düşük yoğunluklu çatışma" stratejisinin gözden geçirildiği belirtiliyor. Bu arada ANAP, Kürt illerindeki 44 sivil toplum örgütüyle Diyarbakır'da bir toplantı düzenledi; görüş ve öneriler aldı. Bu doğrultuda bir rapor Yılmaz'a verildi.

Yılmaz'ın, "Sorun sistem sorunu, sistemi değiştirmek lazım" sözleri, diğer söylentilerle birlikte "devlet çeteleri" kavgasıyla birleştiğinde "devlet büyükleri"nin, rejimin argümanlarında ne ölçüde değişiklik yapabilecekleri sorununu yeniden gündemlerine aldıklarını gösteriyor.

Rejimde "Çiller Özel Örgütü" nezdinde başlayan siyasi hesaplaşmanın, özgürlük ve demokrasi isteyen güçlerin lehine değişikliklere yol açabilmesi, ancak güçlü ve etkili bir toplumsal muhalefetin baskısıyla olabilecektir.

Doğan Güreş: 'Özel Harp'in yapısını değiştirdik

Mehmet Ali Kışlalı- PKK ne zaman en önemli mesele haline geldi?

Doğan Güreş- Körfez Savaşı bitince. Orada boşluk oldu. Ondan istifade ederek bazı depoların boşalmasından yararlandı. Silahlandı. Göç eden peşmergelerin silahlarını aldı. PKK ortaya hortlak gibi çıktı. 1991'in baharı ve yazında ben büyük endişe içerisindeydim. Hemen büyük bir çalışma grubu kurdum. Ne yapmamız gerektiğini araştırdık. Bildiğiniz gibi Olağanüstü Hal'de Genelkurmay Başkanı'nın bir rolü yoktur.

Kışlalı- O halde soruna nasıl yaklaşabildiniz?

Güreş- Evet, genelkurmay başkanlarının da rolü yok. Kuvvet komutanlarının da, jandarma genel komutanının da. OHAL Valisi ile İçişleri Bakanı'nın var. Biz birlik istenince veriyoruz. Lojistik desteğini sağlıyoruz. Durum böyleydi. Çalışma grubunda jandarmaya bakıyorum silahı basit tüfek. Eğitim tamamıyla yok. Kır polisi görevinde. Karakolları köylerin yanında çukurda. Baktım ki ben Genelkurmay Başkanı olarak yardımcı olmazsam bu iş kötüye gider. Türkiye bölünür. Durum bu kadar kötüydü. O günlerde göreve gelen Mesut Yılmaz Hükümeti'ne de brifing verdim. MGK'da da duyduğum büyük endişeyi anlattım.

Kışlalı- Bölgedeki fiili durumda sizi endişelendiren neler vardı?

Güreş- Nüfus Müdürü vekil, oralı. Devlet Su İşleri Müdürü vekil, oralı. Köyişleri Müdürü vekili oralı. Doktor yok. Ziraat teknisyeni oralı. Bunların hepsi PKK'nın büyük baskısı altında. Jandarma kendi kendini çukurdaki karakolunda koruma derdinde. Binası yok. Elindeki tüfeğinden başka silahı yok. Her gün baskın yiyor. Nereye adım atarsan hemen PKK'nın haberi oluyor. Köyü zaptetmiş. Mezraları, komları. Hepsi hakimiyeti altında. Biraz daha geçse bunlar orayı bölüp alacak dedim. Sevr muahedesinin o bölümü uygulanacak. Durum buydu. Komutanları toplayıp çalışma grubunda da tespit edilen hususları hükümete bildirdim.

Kışlalı- Gördüğünüz çıkış noktası neydi?

Güreş- Topyekün mücadele. Ama buna da imkan yok. Tayin ettiğin gitmiyor. Kim yapacak mücadeleyi? Gidenler de istifa ediyorlar. Yedi gün uyumadan bunu düşündüm. Sonunda bu işe el atmam gerektiği neticesine vardım. Zaten Cumhurbaşkanı da Başbakan da istiyorlardı. Kuvvet komutanlarına 'El atmam için sıkıyönetim lazım' dedim. Ama bunun bir mahzuru vardı. Türk halkı 'Gene asker geldi halletti' derdi. Demokrasi sivil bir yönetimle sorunu çözerse halkta daha güzel bir imaj oluşacaktı. Hükümetler daha kuvvetlenecekti. Oradaki sivil yöneticiler de kendilerini daha güçlü hissedeceklerdi.

Kışlalı- İşin içine fiilen, ama resmen olmadan, nasıl girdiniz?

Güreş- Oradakilere yardımcı olarak. MGK'da da söyledim. Oradakilerin, bölgedekilerin tahrikiyle yapmaya başladık. Kara Kuvvetleri'nde muazzam bir eğitim hazırlığına girdim. K. Kuvvetleri'nde özel-kuvvet eğitimi ile komando eğitimi görmüş, subayları topladım. Onlara kurs açtırdım. Jandarmayı K. Kuvvetleri'ne eğitim merkezlerine verdik. Subay ve er yetiştirdik bu mücadele için. Hepsi özel harekatçıydı. Onlara silah temin ettik. Kara Kuvvetleri'nin silahları hala jandarmadadır. Helikopterler K. Kuvvetleri'nindir. Rus silahları aldık. Piyasa serbestti. Kanas, uzaktan suikast silahları. K. Irak'ta serbest pazar vardı.

Kışlalı- Özel Kuvvetler ne durumdaydı?

Güreş- Eski Özel Harp'in yapısını değiştirdik. İngiltere'ye gittim. Araştırma yaptım. Özel Kuvvetler Komutanlığı haline geldi. Alaylar oluştu. Amerika ile temasa geçtim. Çok yakın işbirliği yaptım. Bunlara 1991 sonlarına doğru başladık. Kış idi. Ama helikopterleri yoktu. UH-1 helikopterleri vardı, ama tepeye çıkamıyordu. K. K'dan alıp verdik. Sadece 3 kişi alabiliyordu yüksekte. İşte orada Demirel'in çok rolü oldu. Savunma Sanayii'ni sık sık toplayarak Skorsky helikopterlerini aldırdı. En ucuz onlar geldi. Ama fabrikanın vermesi 1-2 sene sürüyordu. Beklemeye tahammülümüz yoktu. Demirel orada işin içine girip ellerinde olanları baskına verdirmeden aldı. TSK'ne verdi. Bunlar 1992'den itibaren hizmete girdi.

Kışlalı- Herhalde bunların harekata etkisi çok fazla olmuştur?

Güreş- Evet. Onlar bizi çok kurtardı. PKK Nevruz'da yapmak istediğini yapamadı. 1992'den sonra toparlanmaya başladık. Silahlarımız, eğitimimiz, subaylarımız, özel kuvvetlerimiz toparlandı. Özel Kuvvetler Komutanlığı tam kuruldu. Önce bir alay oldu. Kolay değil, eğitimleri iki sene sürüyor.

Başbakan'ı da götürmüştüm. Müthiş atıcılar yetişiyor. Sonunda üç alayla bir Özel Kuvvetler Tümeni oldu. İngiltere'deki SAS'tan daha büyük. Amerika'da bunlara Delta Force deniyor. Bordo bereliler bunlar. Hepsi gönüllüler. Onlarla vurmaya başladık.

Kışlalı- Batı'da bunların örnekleri çok...

Güreş- İngiltere'yi İRA'yı, İspanya'ya gidip Civil Guardia dedikleri kuvvetleri Bask'ı tetkik ettim. Hepsini öğrendik. K. İrlanda'da İngilizlerin küçücük yerde 20 taburları var. Hesap ederseniz bizden üç misli daha fazla kuvvetleri var.

Kışlalı- O günlerde kesin konuştunuz?

Güreş- Subayını, astsubayını, yedeksubayını ve erini eğitince vurmaya başladık ve o günlerde 1994'ü 95'e bağlayan baharda ben ayrılırken marjinal duruma geleceklerini söyledim. Ve geldi. Sizin basının da 1. sayfasından 4. sayfasına düştü. Şimdi kaçıyor. Yapmıyor mu? Yapıyor, ama kime yapıyor? Zavallı mezradaki köylüye. Artık jandarmaya şuna buna nadir. Bu gidecektir. Türk ulusunun bilmediği bir nokta var: Türkiye bir dönüm noktasından geçmiştir. Eğer TSK bu şekilde desteğini verip bu şekilde süratle müdahale etmeseydi neler olabilirdi. Bu başarı subayı, astsubayı ile birlikte Mehmetçiğe aittir. Biz onlara imkan verdik.

Mehmet Ali Kışlalı'nın 1995 Kasım'ında Genelkurmay eski Başkanı Doğan Güreş'le DYP milletvekili olduktan sonra yaptığı söyleşi: (Güneydoğu, Düşük Yoğunluklu Çatışma-Mehmet Ali Kışlalı, sayfa 221-223)

'Vatan hainleri'nin barış talebi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 48. yılında İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi çeşitli etkinlikler düzenledi. İHD'nin İnsan Hakları Haftası boyunca "Barış, Herkes İçin' şiarıyla düzenlediği etkinler şöyle sıralanabilir; "Beni Burada Arama Anne, Faili Meçhulde Ara" karikatür sergisi, "Yaşadığımız Günlerin Kısa Tanıklıkları" başlığıyla kısa metrajlı video filmleri, "Halklar Gecesi" sinevizyon gösterimi, İnsan Hakları Gecesi, "Bir El Koyma Öyküsü" başlığıyla fotoğraf sergisi, "Savaşa Hayır, Barış Bir Haktır" başlığıyla forum, İnsan Hakları ve Barış Herkes İçin Esenyurt Gecesi ve "Diyojen İnsanlığı Arıyor" yürüyüşü...

İHD'nin etkinlikleri bu yıl katılım azlığı ve programdaki çeşitli eksiklikler ve aksaklıklar nedeniyle sönük geçti. İHD Genel Başkanı Akın Birdal İnsan Hakları Bülteni'nde "Barış İçin" başlığıyla yaptığı açıklamada "Savaş, halkların diline, dinine, cinsiyetine, siyasi görüşüne, ulusal kimliğine bakmaksızın öldürüyor. Acılar, kan ve gözyaşıları üzerine kimlerin ekonomik ve siyasal kazanç sağladığı açığa çıkıyor. Barış için yaşamak, senin, benim, bizim ve hepimiz için bir haktır " dedi. Birdal, barış için gösterilecek örgütlü toplumsal refleksin bugüne değin demokrasiye, insan haklarına ve halkların kardeşliğine verilmiş emekleri heba etmeyeceğini belirtti. İHD İstanbul Şubesi ise İnsan Hakları Bülteni'nde şu açıklamalara yer verdi:

"Demokrasiye inanıp, 'konuşan' bir ülke yaratmak isteyebilirsiniz. Ama susmanızı isteyenler üstünüze gelir; copları ve köpekleriyle. Gözaltına alındığınızda susma hakkınız var. Ama bu sefer de karşınıza dikilirler, 'konuş lan!' diye..! İnsanca ve sağlıklı beslenme hakkınız var. Ama, 8,5 milyon insanın açlık sınırında yaşadığı bir ülkede değilseniz..! Kadınsanız kızlık soyadınızı kullanma hakkınız var. Ama, yasaları çiğnemek zorunda kalırsınız..! Farklı cinsel tercihinizi yaşama hakkınız var. Ama, tüm baskıları göğüslerseniz..! Öğrenciyseniz demokratik, özerk, bilimsel üniversite isteme hakkınız var. Ama böylesi haklarını olmadığının şiddet kullanarak öğretildiği bir ülkede yaşamıyorsanız..! Azınlık da olsanız yasalar önünde diğer yurttaşlarla eşit olma hakkınız var. Ama kaymakam olmak istemezseniz..! Barış isteme hakkınız var. Ama 'vatan haini' ilan edilmezseniz..!"

Ermeni çocuğun düşüne el konuldu

Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi 1962 yılında Tuzla'da Ermeni yetim ve özürlü çocuklar için bir yer satın aldı. 8 ile 10 yaşları arasındaki bu çocuklar Tuzla'da kurulan Ermeni Yetim Çocuk Kampı'nın temelinin atılmasından son tuğlasının konmasına kadar çalıştılar. 23 Şubat 1979'da Vakıflar Genel Müdürlüğü Kartal 3. Asliye Hukuk Hakimliği'ne başvurarak, kilisenin elindeki tapunun iptal edilmesini ve arazinin eski sahibine geri verilmesini istedi. Dört yıl süren dava sonunda mahkeme kamp arazisinin kilisenin elinden alınıp, eski sahibine verilmesini kabul etti. Böylece eski sahibi1962 yılında boş olarak sattığı araziyi, beş kuruş ödemeden üstünde kurulu kamp tesisleriyle birlikte geri aldı.

Ermeni Protestan Kilisesi Vakfı, her türlü yasal işlemi yerine getirerek 21 yıl önce satın aldığı malı, sanki çalmış gibi, eski sahibine iade etmek zorunda bırakıldı.

Tuzla Ermeni Çocuk Kampı'nın öyküsü tümüyle yasal yollardan elde edilen bir araziye ve o arazi üzerinde binbir emekle yaratılan kamp tesislerine kitabına uydurularak el konulmasının öyküsü.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Azınlık Hakları İzleme Komisyonu Tuzla Çocuk Kampı'nın öyküsünü İnsan Hakları Haftası çerçevesinde Çağdaş Gazeteciler Derneği lokalinde fotoğraflarla sergiledi. Komisyon, azınlıkların ve azınlık kurumlarının yalnızca biçimsel olarak değil, özde de Müslüman Türk çoğunlukla eşit muamele görmesini uluslararası sözleşmelerle de güvence altına alınmış haklarının hayatın her alanında eksiksiz tanınmasını talep ettiğini belirtti.

Komisyon açıklamasında şu sözlere yer verdi:

"Devletin azınlıkları, Türkiye'de yaşayan 'yabancılar' olarak görmeye son vermesini istiyoruz. Onlar, bu toprakların asli unsurlarından biridir, öz be öz çocuklarıdır."

Sergide komisyon, her fırsatta yüceltilen mülk edinme hakkının azınlık vakıflarına tanınmaması, temel hak ve özgürlüklerinin uygulanmasında azınlıklar aleyhine ayrımcılık yapılması olduğunu vurguladı.

11 yaşındayken Tuzla'daki çocuk kampında kalan biri şöyle diyor:

"Mesele yalnızca oradaki arazi ve bina değil, mesele mülkün elden gitmesi de değil. Asıl önemlisi, bu insanlar bizim emeğimizi çaldılar. 25 yıllık emeğimiz var orada, bu emeği çaldılar. Bari orayı tekrar yoksul çocuklar için bir yetimhane yapsalardı. Çocuğun kimliği önemli değil. Yoksul ya da özürlü çocuklar için kamp olarak kullanılırsa hakkımı helal ederim. Ama bu şekilde, iki üç tane haydutun elinde kalırsa haram olsun.

Emeğimi helal etmiyorum. Çünkü emeğim var orada..."

Tuzla Ermeni Çocuk Kampı'nda yetim ve özürlü çocukların emeği vardı.

Yeni yıla doğru kamyon fıkraları

Tuhaf işler

Memleketine dönmek üzere Atatürk Havalimanı'nda arkadaşıyla karşılaşan Walter, çipil gözlerini kırpa kırpa anlatıyordu:
- Türkiye'de tuhaf şeyler oluyor kollege!..
- Ne oluyor?
- Nasıl söylesem bilmem ki.. Mesela polisler hamile bir kadın görünce dehşet içinde "bomba" diye bağırıp, sipere yatıyorlar.
- Hayret bişey, peki başka?
- Biliyorsun, İstanbul trafiğinde hiç kimse ambulanslara bile yol vermez. Şimdi biraz durum değişmiş. Şu bizim son model mercedesler bir tuhaf. Karşılarına ne zaman hurda bir kamyon çıksa, sanki cankurtaranmış gibi, kendilerini kaldırımlara savuruyor, elektrik direklerine bindiriyor, ama mutlaka kamyona yol veriyorlar.

Müfettiş

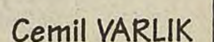
Okulda yetenek sınavı yapılmış, buna göre herkese birer sınıf içi görev verilmişti. Ali sınıf temizlik kolu başkanı olmuştu.
Öğretmenle birlikte sınıfa giren müfettiş sordu:
- Büyüyünce ne olmak istersin evladım?
- Kamyon şoförü efendim...

Diktatör

Fıkra bu ya, Mesut Yılmaz'ın "çeteler devleti ele geçirmek üzere" sözleri bir bir gerçek olmuş... Milli kahramanlardan oluşan çete başı da aziz vatanımızda diktatörlüğünü ilan etmiş. Bir eli yağda, bir eli balda misali, bir eli kanda, bir eli eroinde, vur patlasın çal oynasın hüküm sürüyor.
- Desene yine yandı işçiler, aydınlar!...
- Yok canım. Adam bir ek yasak koymuş..
- Neyi yasaklamış?
- Kamyon üretimini!..

ÖDP'nin amblemi

ÖDP'liler mahallede "meclis" kuracaklar ya, vatandaşlarla sohbet ediyorlar...
Konu malum: Kamyon...
Mahalleli neşe içinde kamyon hikayeleri anlatıyor, kamyon üstüne espriler birbirini izliyor.
Üzerinde eski-püskü meşin ceket bulunan kırk yaşlarında bir erkek:
- "Ben de kamyon şoförüyüm", diye başlıyor söze...
- ÖDP'ye de sempatim var. Lakin partinin ambleminden bir şey anlamıyorum. Seçimde vatandaşa nasıl tarif edeceksiniz?
Elin adamı mühürü ata, eşeğe, üç hilale filan vur diyecek, ÖDP ne diyecek?
Beklenmedik şekilde konunun değişmesi bir şaşkınlık yaratıyor. Ama şaşkınlık kısa sürüyor. Beyoğlu ilçesinin muzır gençlerinden biri hemen öne atılıyor:
- Takma kafana ustacığım, diyor, bu amblemde gördüğün kenarları çizgili yuvarlak var ya, o bir kamyonun farıdır, çizgiler ışık ve de dalgalı yol da Susurluk yoludur.
- İyi de bunun öteki farı nerde?
- Amma yaptın be usta, diyor bizimki, mersedese çarptığında kırılmıştı ya...

Cemil VARLIK

Bir Siyaset Meydanı macerası

Konuş Türkiye seni dinliyorum!

Hasan Basri KARABAY

13 Aralık Cuma gecesi Siyaset Meydanı programındaki tartışma konusu son öğrenci olayları idi. 28 tartışmacıdan biri de Hasan Basri Karabay'dı. Devrimci öğrencileri temsilen programa katılan Karabay, Siyaset Meydanı'na ilişkin izlenimlerini aktarırken bir tür şova dönüşen programa eleştirel bir yaklaşım getiriyor.

Siyaset Meydanı'na çıkacağız. Üniversitelerde olup bitenler tartışılacak. Bütün arkadaşlar hummalı bir koşuşturma içinde.. Sağdan soldan bilgiler, veriler, argümanlar yağıyor. "Aman bunu söylemeyi unutma", "Hoca bak, şunu vurgulamak çok önemli". Ceplerimde küçük kağıtlara karalanmış onlarca

not, İkitelli'nin yolunu tutuyorum.

Bizi stüdyoya götüren şoför arkadaşla sohbet ediyoruz. Sabah tesislerinde sigara içmek katiyyen yasakmış. Dinç Bilgin'in emri varmış. Sigara içilen sota yerleri tesbit edip oraları da yasaklıyormuş. Biz ki adı tütünle birlikte anılan bir milletin evlatlarıyız, o kadar saat sigarasız nasıl duracağız? Sigaraları uç uca ekleyip nikotin depoluyoruz. Sohbet devam ediyor, Siyaset Meydanı'nın izlenme oranı çok yüksekmiş, pek fazla da reklam yayınlamazlarmış, hem reklam ücreti fazlaymış, hem de Ali Kırca her reklamı istemiyormuş.. Vay be!

ATV stüdyolarında bizi el üstünde tutuyorlar, "gak" diyoruz kahve, "guk" diyoruz kurabiye getiriyorlar. Siyaset Meydanı'nın ne önemli bir program, Ali Kırca'nın ne büyük bir adam olduğunu birkaç dakika sonra anlıyoruz: Siyaset Meydanı katılımcılarına sigara serbest!

Konuklar birer birer geliyor. Tam 28 kişi olacakmışız. Ayak üstü bir hesap yapıyorum konuşmacı başına 5-6 dakika falan düşüyor. Doya doya derdimizi anlatırız artık.. "Büyüklerimiz"in girizgahından sonra Ali Kırca sözü bize bırakıyor. Kafamızdaki çözümü baştan söylememizi rica ediyor. Ben bir tek çözüm biliyor ve öneriyorum: Haklarımız ve özgürlüğümüz için örgütlenmek.

Daha özerk ve daha demokratik üniversite için mücadele sürdürdüğümüzden, bu mücadeleyi ise Türkiye genelinde emekçi sınıfların sürdürdüğü demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak gördüğümüzden söz ediyorum. Yalnızca demokratik üniversite değil, Tunceli'den Edirne'ye kadar her yerinde demokrasinin ve barışın hüküm sürdüğü bir Türkiye istediğimizi anlatıyorum.

Artık öğrenci muhalefetinin kendini akademik-demokratik taleplerle sınırlayamayacağı kanısındayım. Çünkü okul tuvaletine sabun talep etsek "kaynak yok" cevabıyla karşılaşıyoruz. Kaynak neden yok sorusu ise bizi "savaşa akıtılıyor" cevabına götürüyor. Türkiye'nin yılda 8 milyar doları kendi topraklarını bombalamak için kullandığını, oysa bu 800 trilyonu aşkın kaynakla yalnızca eğitim sorununun değil Türkiye'nin daha pek çok sorununun çözülebileceğini anlatıyorum.

Demokratik öğrenci muhalefetine yönelik hem polis saldırılarının, hem de faşist saldırıların demokrasiye tahammülü olmayan, savaştan beslenen ve ondan çıkarı olan güçlerin saldırısı olarak görülmesi gerektiğini, daha demokratik bir ülkede yaşamak isteyenlerin öğrencileri desteklemesi gerektiğini savunuyorum.

Ülkü Ocakları Genel Başkanı Azmi Karamahmutoğlu kendi topraklarımızı bombalama mevzuuna açıklık getiriyor: "Kurtuluş savaşında da kendi topraklarımızı bombalamıştık." Anlaşılan Karamahmutoğlu köyleri boşaltılan, zorla yeriden yurdundan göç ettirilen Kürtleri işgal ordularının askerleriyle bir tutuyor. İktisat Fakültesi'nden katılan arkadaş insanın kanını donduran bu cevabın MHP'lilerin tavrını açıkça ortaya koyduğunu belirtip soruyor: İşgal ordularının cebinde Türkiye Cumhuriyeti kimliği mi vardı?

Pardon konu neydi?

Siyaset Meydanı'nın konusu üniversitede yaşanan son olaylardı. Ama katılımcıların çoğu başka konulardan söz etmeyi tercih ettiler. Katılımcının bu denli fazla olduğu, konuşmacıların ne denli az söz hakkı alabildiği düşünülürse tartışmanın bir noktada odaklanması imkansız hale geliyor. Benim iki konuşma hakkım arasında üç saati aşkın bir süre vardı. Bu üç saat içinde de elbette köprülerin altından çok sular akmıştı.

Programın ilginç anlarından biri YÖK başkanının telefonla katılmasıydı. Hazret öğrencilerin üniversitede söz hakkı sahibi olabilecek kadar bilgi ve yeteneğinin olmadığından söz etti. Memleketi yönetecek insanları seçme hakkı olanların, neden söz sahibi olamayacağını sorduğumuzda ise sinirlendi. Ben de ancak "Talebeler olmasa maarifi idare etmek ne kolay olurdu değil mi?" diyebildim. Anlaşılan sayın başkanımız demokrasinin de pek gerekli olmadığına inanıyordu.

Uzun ve sıkıcı konuşmasının bir yerinde de "Biz üniversiteye satır sokanların kimler olduğunu biliyoruz" dedi. Söz isteyip, "Biliyorsanız herkese açıklayın, bütün toplum bunu merak ediyor" dedim. Pek sinirlenip çıkıştı "Ben senin gibileri bilirim lafı insanın ağzına tıkarsınız." Beni nereden tanıdığını merak ettim. Hem o bizim gibi "Kutsal savunma bütçesini" tartışmaya açanlarla konuşmazmış. Galiba Skorsky paralarını cebinden veriyor. Bütçenin neden kutsal olduğunu da anlamadım ya, neyse...

Faşistlere söz hakkı..

Programın en ilginç tipleri iki eski tüfekti. Biri eski solcu yeni "sol liberal" Gülay Göktürk, öbürü de eski ülkücü yeni "muhafazakar liberal" Mustafa Çalık. İkisi de yanıbaşlarında oturan MHP'lileri bırakıp bizimle tartışma derdine düştüler.

İstanbul Üniversitesi Öğrenci Derneği'ni temsilen gelen arkadaş, faşistlere siyaset yapma hakkı tanımamak gerektiğinden söz edince Gülay Göktürk hemen beklediği fırsatı yakaladığını düşünüp, lafı eden arkadaşı toplantının en gericisi olmakla suçladı. Ve orada da kalmayıp bütün sosyalistlerin böyle olduğunu, demokrasiye inanmadıklarını anlatmaya başladı. Faşistler hemen kenara çekilip bize yönelik saldırıyı keyifle izlemeye başladılar.

Ben söz alıp hem sahici demokrat, hem de sosyalist olduğumu söyledim. Ülkücülerin Naziler'le bir tutulması gerektiğini anlattım. Geçtiğimiz haftalarda Kanal E'de ülkücülerin de yer aldığı bir açık oturuma katılmıştım. Ülkücüleri temsilen orada bulunan şahıs Nihal Atsız'dan söz ederken ben Nihal Atsız'ın faşist olmakla övünen biri olduğunu söylemiştim. Doğruyu söylemediğimi iddia etmişti. Siyaset Meydanı'na giderken yanımda Nihal Atsız'ın o lafı ne zaman ve nerede ettiğine ilişkin belge getirmiştim. Onu açıkladım. Ve gerçekten demokrasiyi savunanların faşistlere karşı açık tavır alması gerektiğini, çünkü faşistlerin demokrasi düşmanı ve demokrasi dışı bir akım olduğunu savundum.

İşin ilginç tarafı faşistler ağızlarını açmazken liberaller söz yetiştirmeye ve onların demokrasi içi olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlardı. Sürekli müdahale ettikleri için galiba derdimi yeterince açıklayamadım ama anlatmak istediğim şuydu: Demokrasinin faşistlere karşı tutumu, fikir özgürlüğü düzeyinde ele alınamaz, çünkü faşistlerin asli mücadele yöntemi fikirsel mücadeleye değil, karşıt fikirlerin terörle bastırılmasına dayanır.

Törer, ülkücülerin sürekli başvurdukları bir siyasi araç. Dolayısıyla bunların demokrasi dışı olduğunu ve yasaklanmalarını savunmak antidemokratik olmak değildir. MHP 5000 kişinin ölümününe yol açmaktan yargılandı ve bu davadan beraat etmedi...

Program bittiğinde Gülay Göktürk'e bunları anlattım ve bizim demokrasi mücadelesi sürdürdüğümüzü bildiği halde neden bize yüklendiğini sordum. Gerekçesi hoştu. MHP'lileri düzen içine çekmeye çalışıyormuş. Aklıma Nazileri düzen içine çekmeye çalışırken can vermiş liberaller geldi...

Eve dönerken Siyaset Meydanı'na düzülen övgüleri düşündüm. Kötü niyetli miyim bilmiyorum ama, bana Siyaset Meydanı bir tartışma programından çok bir "Konuş Türkiye seni dinliyorum" şovuymuş gibi geldi..

YÖK'ü protestoya okuldan ihraç

6 Kasım 1996'da Amasya Eğitim Fakültesi bahçesinde YÖK'ü protesto ettikleri gerekçesiyle gözaltına alınan 68 öğrenciden, Eğitim Fakültesi'nde okuyan 59 öğrenciye okuldan atmaya kadar varan çeşitli cezalar verildi. T.C. Amasya Valiliği Emniyet Müdürlüğü tarafından Eğitim Fakültesi Dekanlığı'na gönderilen yazıya göre; " Yapılan disiplin soruşturması 16. 12. 1996'da sonuçlandı. Disiplin Kurulu'nun kararına göre, Hasan Tilkicioğlu ve Özgür Özdemir bir daha hiçbir yüksek öğretim kurumuna girememe cezası ile" YÖK tarafından okullarından atıldılar. Ayrıca 23 öğrenci de 1'er ve 2'şer yarıyıl, 34 öğrenci ise iki haftadan bir aya kadar okullarından uzaklaştırma cezası aldılar.

Öğrenciler yaptıkları açıklamada verilen cezaların okul yönetmeliğine tamamen aykırı olduğunu vurgulayarak, bu cezaların polis-idare işbirliği ile keyfi, haksız ve diğer demokrat öğrencileri sindirmek amacı ile verildiğini bildirdiler.

Öğrenciler tüm kamuoyunu duyarlı olmaya çağırarak, demokrat, devrimci, yurtseverlerin cezalara olan tepkilerini "0 358 21 62 22" nolu Amasya Eğitim Fakültesi Dekanlık faksına duyurmalarını istediler. Öğrenciler baskı ve cezaların kendilerini yıldıramayacağını da dile getirdiler.

Onbinler Ankara'daydı... Provok

Ankara, Ankara, çeteleri

Bir mitingin "öteki" yüzü...

Ayla ÖNDER

Bir kez daha Ankara onbinleri karşılıyor. Bir kez daha kamu emekçileri kitlesel bir eylemle tarihi bir gün yaşıyor...

14 Aralık Cumartesi sabahı Ankara adeta otobüs istilasına uğruyor. Hipodrom'dan yola çıkan kortejin en önünden en arkasına doğru ilerlemeye karar veriyorum. Bu tersten yürüyüşüm saatler alıyor.

Siyasi partilerin yanı sıra çeşitli işçi sendikaları göze çarpıyor; Genel-İş, Belediye-İş, Tümtis, Hava-İş...

'Çetelere değil, eğitime bütçe'

TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birliği) kortejinde rastladığım gençten birine yaklaşıp soruyorum: "Ankara'ya niye geldiniz?" Yanıt hazır: "Devletin içindeki mafya- çete- aşiret üçgenini dağıtmak için buradayız!" Gebze Genel-İş 3 No'lu Bölge Başkanı, "Biz emekçi, devrimci ve yurtseverler olarak tarihin en güzel dönemini yaşıyoruz" diyor. Bölge başkanı, yıllardır söylediklerinin bugün doğrulandığını anlatıyor: "Biz yıllarca dedik ki, bu ülkede kontrgerilla var. Faili meçhul cinayetleri bunlar işliyor, insan haklarını bunlar çiğniyor dedik. İşkence gördük, cezaevlerine atıldık. Bugün ise Susurluk kazasıyla bu ispatlandı... Artık mızrak çuvala sığmıyor!"

Eğitim-Sen'li bir kamu çalışanının elinde bir döviz dikkat çekiyor. "Çetelere değil, eğitime bütçe."

Bem-Sen'liler bağırıyor; "Mafyacı faşist katiller, emekçilere hesap verecektir."

TİYAD Marmara Şubesi kortejinde yer alanlar da Tunceli'deki ambargoyu kınıyorlar dövizleriyle. "Dersim'de baskıya, ambargoya son." Belediye-İş İstanbul 2 No'lu Şube'nin safında bulunan belediye işçileri "Ankara, Ankara, çeteleri saklama!" diye bağırıyor.

Mersin Üniversitesi öğrencileri de orada: "İşçi, memur, gençlik alanlarda birleştik!"

Asim-Sen'liler'in hemen hemen bütün döviz ve pankartları çetelere "ithafen" hazırlanmış; "Emeğimizi çetelere yedirmeyeceğiz" diyorlar. Yine bir Asim-Sen'linin elinde başka bir döviz. "Onların mersedesi, bizim kamyonumuz var!"

Asim-Sen Kocaeli Şube Sekreteri Ali Rıza Erdem, "Çetelere karşı emek cephesini yaratmak zorundayız" diyor. Erdem, böyle bir kalabalığı ilk kez 17-18 Haziran 1995'te görmüş... Bir de şimdi görüyor.

Bu pisliği ancak tren çarpması temizler!

KESK'e bağlı bütün sendikalar güç veriyor eyleme. Tüm Sosyal-Sen Diyarbakır Şubesi'nin saflarından "Yaşasın halkların kardeşliği" sloganı geliyor.

Devlet Demiryolları'nda çalışan memurların sendikası BTS'nin kortejinde bir döviz göze çarpıyor: "Bu pisliği ancak tren çarpması temizler!"

En çok atılan sloganlardan biri de "Savaş için değil, halk için bütçe."

Onbinlerce insanı denetlemek için tek ses aracı yeterli değil. Ses araçlarından biri kortej boyunca dolaşıp duruyor... İnsanları düzenli sıraya sokmak için bu araçtan yararlanıyorlar. Ancak üçüncü bir ses aracı daha var. O da adeta bağımsız. Bu araç özellikle Bem-Sen kortejinin ardında sıralanan insanları denetliyor. Arada anonslar kesilince, Selda'nın "Yuh, yuh" şarkısı çalınıyor ses aracından.

Kültür-Sen Ankara Şube Başkanı "Kamyon görevini yaptı. Bundan sonra halk, sivil toplum örgütleri, sendikalar konuşacak. Her ne kadar devlet ve onun siyasi güçleri bu işi kapatmaya çalışsa da, kamyondan sonra geri dönüş yok!" diyor. Daha önceki sloganlar son olaylara uyarlanmış. Bir genç kız rastgele bulduğu bir kartona şöyle yazmış: "Mafya devletine karşı tek yumruk, tek barikat!"

Bu kez bir slogan patlıyor:

"Çetelere kıyak, emekçiye dayak".

Tüm Maliye-Sen'liler bir ağızdan bağırıyor: "Kahrolsun MİT, CIA, kontrgerilla!" Maliye-Sen'lilerin hazırladığı birçok döviz ve pankart aynı konuyu işliyor: "Bu ülke bizim, çetelerin değil!"

Tüm kortej hep bir ağızdan haykırıyor: "Çiller, Ağar yargılansın!"

Sayı konusunda birbirleriyle tartışıyorlar.

- 100 bin varız.

- Ne diyorsun sen? Burası 100 binden fazla!

SES (Sağlık ve Sosyal Hizmetleri Sendikası) Diyarbakır Şubesi'nin saflarından Kürtçe türküler yükseliyor.

Arkadaşlarımızı almadan gitmeyiz!

Her şey çok güzel. Ancak Türk Hava Kurumu'nun önünde bu güzelliğe gölge düşürmek isteyenler var. Polis yolu tutmuş, arama yapıyor. İnsanlar homurdanıyor. Aramalar başlayınca tek bir slogan atılıyor: "Baskılar bizi yıldıramaz!"

Arama sırası SES kortejine gelince kortejdeki insanlar halaya başlıyor. Davul-zurna ekibi de kortejde. Polislerin önünden türkülerle geçiyorlar. İnadına!

O itiş kakış sırasında, polis "şüpheli gördüğü" üç kişiyi gözaltına alıyor. Bu, tansiyonu yükseltiyor.

"Oturun, oturun" diye bağırıyor görevliler: "Arkadaşlarımızı alınmadan gitmeyeceğiz. Oturun."

Yere oturan insanlardan alkış ve ıslıklar geliyor.

Sesler sertleşiyor:

- Üç arkadaşımız alındı. Bırakılıncaya kadar oturuyoruz!

Ve bir slogan: Susma, sustukça sıra sana gelecek!

O sırada bir polis helikopteri görülüyor. Başlar yukarı çevriliyor.

Aradan 20 dakika geçiyor. Oturanlar kalkıyor.

- Yola devam ediyoruz. Arkadaşlarımızı bıraktılar.

Bu gergin hava bir an dağılıyor. Ancak polis üst aramasını sürdürüyor. Aynı 1 Mayıs 1996'daki gibi bir tutum ve hava var. Arkadan 'Haklar ve Özgürlükler Platformu' geliyor. Onlar üzerlerini aratmayacaklar muhtemelen. Ve 1 Mayıs'a benzer olaylar yaşanacak.

Burada takılıp kalmak istemiyorum. Ön- rafta ne oluyor? Miting başladı mı? Öndekilerin olanlardan haberi var mı? Bu sorulara yanıt aramak üzere daha hızlı yürüyerek kortejin önüne ulaşmak üzere hareket ediyorum.

Bu arada güvenlik önlemlerinin sıkılaşması dikkat çekiyor. Yan taraflarda el ele tutuşuy insanlar.

Devlet - mafya elele, karanlık günlere!

Saat 11.50. Radyoevi önündeyiz. Bu sıra yürüyüş güzergahının dışında, düzensiz yürüyen bir kalabalığa çarpıyor gözüm. Giysilerinden gecekondu bölgelerinde yaşadıkları anlaşılan bu insanlar, çoluk-çocuk Kızılay yönüne yürüyor.

Grup Munzur da pankartıyla yürüyüşte: "Ant olsun ki, milyonların korosuyla haykıracağız."

Ve yine o slogan: "Ankara, Ankara, çeteleri saklama!" Ses çok gür çıkıyor.

Etrafta çok polis görülmüyor. Daha ziyade biraz önceki arama noktasına yığılmışlar.

Sendikaların pankartlarına baktığımızda ülkenin her yanından buraya insanların akın ettiğini anlıyoruz. İstanbul, İzmir, Kırşehir, Rize, Malatya, Sinop, Edirne...

Karadeniz'den gelen memurlar. "Cilveli onanay da" türküsüyle yürüyorlar. Onların hemen önünde Tüm Maliye-Sen'liler "Çav Bella"yı söylüyor. Diyarbakır'dan gelen kamu çalışanları ise aynı anda Kürtçe bir türküyle ve halay tutarak yürüyorlar.

Ve saat 12.10'da Kızılay'a varıyorum. Kızılay tıklım tıklım. Daha gelenler var, bu alana nasıl sığacakları meçhul. Bu arada, arama noktasında bir olay olup olmadığını hala bilemiyorum. Çünkü orasıyla Kızılay arasında oldukça uzun bir mesafe var. Kortejin en sonuyla, Kızılay arasındaki mesafe ise daha da fazla. (Benim en sondan en öne doğru saat 10.20'de başladığım yürüyüş -ki kenarda olduğum için yürüyüşçülerden daha hızlı yürüyordum- 12.10'da Kızılay'da son buluyor.)

Kızılay'da sloganlar değişmiş: "Korkma, korktukça sıra sana gelecek!" Bu sloganı çevredeki halka bakarak söylüyorlar.

Meydandaki ses aracından sesler duyulu-

İsmet, 'terör'le ısınacak!

Mitingle ilgisi olmayan, ama mitingten geçimini sağlamaya çalışan biri gözüme çarpıyor. Adı İsmet. İsmet, bir el arabası ile gelmiş. Pankart sopalarını, dövizleri doldurmuş arabaya. Yükü bayağı ağır. "Ne bunlar?" diye soruyorum. "Sobada yakacağım bunları" diyor.

Bazı dövizleri, sopalarından ayıramayınca öylece doldurmuş arabaya. "Bu kartonlarda ne yazıyor biliyor musun?" diye soruyorum bu kez. İsmet, "Terör ne olacak" diye dudak büküyor. "İyi, ama 'terörle' ısınacaksın" diyorum. "Olsun yine de karşıyım ben" diye yanıtlıyor...

...kasyon boşa çıktı...

...saklama!

yor. Mikrofondan bağıran görevli, Kızılay'a giren insanları düzenli şekilde yerleştirmeye çalışıyor. İnsanlar eski ahbaplarına rastlıyor, selamlaşıyorlar...

- Selam kardeş.

- Öyle denmez! Selam yoldaş!

'Güvenlik güçleri, direnmeyin!'

Ses aracına çıkıyorum. Siyami Erdem'in yüzü gülüyor. Onun bile tahmin edemediği bir kalabalık bu. Mikrofon, Eğitim-Sen yöneticisi Alper Öztürk'ün elinde. Sesi kısılmış bağırmaktan. Kızılay'da toplanan kamu çalışanlarına sesleniyor Öztürk:

"Yollardaki aramalara, baskıya rağmen, binlerce insan çeteye karşı onurlu bir hat oluşturdular! Giresun'dan, Sinop'tan, Antalya'dan yola çıkan arkadaşlarımızın pankartlarına, dövizlerine el konuldu. Seyahat özgürlüğünü kullandırmamak için ellerinden geleni yapıyorlar." Ses aracından aşağı baktığımda insanların yüzünde yorgunluk göremiyorum. Onca saat yürümelerine rağmen canlılar.

Kızılay'dan TBMM'ye doğru giden yolu polis araçları ve panzerler kesmiş. Panzerler insanların üzerine yürüyor yavaşca.

Alper Öztürk ses aracından bağırıyor;

- Güvenlik güçleri lütfen! Ankara kilitlenmiş durumda. Bu miting böyle bitmez!

"Güvenlik güçleri" tınmıyor.

- Güvenlik güçleri, lütfen geri çekilir misiniz?

Aşağıda onbinlerce insan. Ellerinde her renk döviz ve pankart var. Trafik canavarının simgesini bir kartona iliştirmiş bir kadın. Bu işaretin yanında şöyle bir yazı var: "O bile sizden daha adildir!"

Bu arada sinsice yaklaşan panzerler, en küçük boşlukta "ezme" girişimine hazırlanıyorlar. Alper Öztürk yine bağrıyor o tarafa. Bu kez daha sert;

- Güvenlik güçleri ne direniyorsunuz? Geri çekilsenize!

Ve panzerler kalıyor olduğu yerde...

Sonra Kızılay'daki kalabalığa dönüyor Öztürk: -Safları sıklaştırıyoruz arkadaşlar!

Ses aracından aşağı iniyorum. Hava-İş yöneticilerinden biri"Bu kitle, işçi sınıfiyla buluştuğu takdirde aşamayacağı engel yok" diyor...

'Kızılay'ı terk etmeyiz!'

O sırada ortalık dalgalanıyor. Tahmin ettiğim gibi olmuş. Opera Köprüsü üzerinde insanlar üzerlerini aratmayınca olay çıkmış. Bu kez Orhan Aydın alıyor eline mikrofonu: "Güvenlik kuvvetleri şunu bilsinler ki, o arkadaşlarla burada buluşmadığımız takdirde Kızılay'ı terk etmeyeceğiz!"

Aşağıdan insanlar ses aracına sesleniyor:

- Arkadaşlarımız gözaltına alındı. Yaralılar var! O an herkeste bir panik gözleniyor. Ama soğukkanlı olunması gereken bir an yaşanıyor.

Aydın bağırıyor avazı çıktığı kadar:

-Burada bir emekçinin, bir yurtseverin burnu kanarsa bunun sorumlusu devlet olur!

Ve sloganlarla sözü kesiliyor:

- Yılgınlık yok, direniş var!"

Kızılay'daki hava gerçekten muhteşem. Her ne olursa olsun alanı terk etmeyecekler. Yüzlerde böyle bir ifade var...

- Şanlı Urfa şubesi, Bursa! Lütfen çok seri geçelim arkadaşlar!

Bir kadın arkadaşına şöyle diyor:

- Şerife bak, Yozgat bile gelmiş!

Söz yine Alper Öztürk'te:

- Tek bir kişi gözaltına alınırsa bu miting bitmez!

O anda bir slogan üretiliyor.

- Barikatlar kalksın, yollar açılsın!

Tepki büyüdükçe tertip komitesi zor durumda kalıyor. Orhan Aydın sesleniyor kalabalığa:

- Arkadaşlar arkada korteje saldırılmış, ama mesele çözülmüş. Ne yaptığımızı biliyoruz. Birbirimize yardımcı olalım. Sizi devrimci duyarlılığa davet ediyorum! Ancak kalabalığın öfkesi dinmiyor. Tertip komitesinin en büyük korkusu bu kalabalığın panik ve öfkeyle, olay noktasına yönelmesi. O zaman Kızılay boşalacak. Ve miting başlamadan bitecek. Böyle bir şeyin olmaması için olağanüstü bir gayret sarfediyorlar... Bu dalgalanmanın hemen ardından Aydın tekrar sesleniyor:

- Arkadaşlar biz üç kişilik bir komite oluşturduk. Olay yerine, güvenlik güçleriyle görüşmeye gidiyor bu komite.

O anda binlerce insan haykırıyor:

- Baskılar bizi yıldıramaz.

Komite gittikten sonra Orhan Aydın kalabalığı sakinleştirici bir görev üstleniyor:

- Bu provokasyonu boşa çıkaracağız dostlar. Biz kazanacağız!

Sloganla destekleniyor: "Emekçiye kalkan eller kırılsın!"

Yine polislerin tarafına dönüp bağırıyor sunucu: "O eli kanlı başbakan yardımcısı ve başbakan! Arkadaşlarımızın üzerinden ellerinizi çekin! Bu Kızılay Meydanı'nda gerekirse üç gün, üç gece oturacağız!"

Tansiyon en üst noktada. Aydın, bunu bastırmak için bağırıyor. "Hem ses cihazı, hem oluşturduğumuz üç kişilik komite orada. Sorun çözülecek arkadaşlar!" Sloganlar susmuyor:

- Yılgınlık yok, direniş var!

Barikat aşıldı...

Kalabalıktaki bu dalgalanma bir anda, bir sesle duruluyor:

- Barikat aşıldı. Arkadaşlarımız geliyor. Alkışlayın onları. Daha alkışlayın.. Daha.. Daha..

Yoğun bir çığlık ve alkış yeri göğü kaplıyor. Hemen o anda bir slogan üretiliyor:

- Vur vur inlesin! Çeteler dinlesin!

- Emekçiler burada. Mehmet Ağar nerede!

Orhan Aydın da kendini o coşkuya kaptırıyor:

- Dostlar barikat aşıldı. Alkışlarla o arkadaşları aramıza alalım.

Artık havayı yumuşatma zamanı geldi. "Müzik, müzik" diye bağırıyor görevliler. Ve Selda'nın "Yuh, yuh" şarkısı konuyor teybe. Bangır bangır müzik kaplıyor Kızılay'ı.

Biraz sonra durum normale dönüyor. Ve sonuçta miting başlıyor. Saat 13.30. O kadar yol yürümeye, kargaşaya, yorgunluğa, çatışmaya rağmen insanlar dimdik ayakta.

Siyami Erdem mikrofonu eline alıyor...

Konuşmalarda okların ucu çeteye, devlete yöneliyor. Ve artık dağılma zamanı geldi. Dağılma uzun bir zaman alıyor.

Bu arada Kızılay'ı terk eden eylemcilerin ardından bir yaklaşıyor. Elinde bir paket zarf var. Onun derdi, ekmek parası.

- İşçiye, memura, emekliye vergi iadesi.

Zarf satmaya çalışıyor adam. Boş alana panzerler, robocop'lar, köpekli polisler, siviller doluyor bu kez. Yerler binlerce bildiri ve pulla dolu.

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem eylemi değerlendirdi:

Tuzaklara karşı hazırlıklıydık

14 Aralık eylemi 100 binin üzerinde bir katılımla gerçekti. Kortejin ön tarafı Kızılay'a geldiğinde Hipodrom'da çıkışlar devam ediyordu. Bugüne kadar yaptığımız eylemlerde bir ses aracı tutuyorduk. Katılımı önceden tahmin ettiğimizden bu kez üç ses aracı vardı. Fakat büyük eylemlerde üç aracın da yetersiz kalacağı ortaya çıktı. Bu arada cep telefonları da çalıştı.

Yürüyüş sırasında ilk hamlede polis saldırısı çözüldü. Kortej yoluna devam etti. Biz Kızılay'a geldiğimizde yine olay olduğu haberi geldi. Ve biz olayın boyutlarını öğrenmek için komiteden bazı arkadaşlarımızı olay yerine gönderdik.

Aslında eylem komitesinin bütününü biz üç noktada görevlendirmiştik. Üç ses aracında da görevliler vardı. Ama kortej o kadar uzundu ki, Kızılay'a ulaştığında hareketli ses cihazının da Kızılay'a gelmesi gerekiyordu. Fakat arabanın hareket etme olanağı yoktu. Kızılay'da bulanan aracı olay yerine götürsek kitlenin de olay yerine akışı gibi tehlikeli bir durum doğabilirdi. Kızılay boşaldığında ise mitingin yapılamama tehlikesi ortaya çıkardı. O nedenle Kızılay'dan araç oynatmadık. Kitle içindeki kimi insanların "olay yerine gidelim, ses cihazı gitsin, biz de gidelim" gibi isteklerine yanıt verseydik miting sabote edilebilirdi.

KESK önderliğinin önceden yaptığı, Türkiye gibi bir ülkede dev mitinglerin zaman zaman tuzaklarla karşılaşabileceği saptaması

vardı. Ve özellikle bu çete sorununu gündemden düşürmek için polisin, "devlet ve teröristler" şeklindeki bir ikilem yaratma yönelimi içerisinde olabileceği saptaması da vardı. Kitlenin olay yerine götürülmesi buna ortam yaratırdı. Doldurulmuş bir meydanın boşaltılması o meydanın tekrar ele geçmemesi demektir. Diğer yandan kamu çalışanları yoğun pratiklerden geçti, deneyim sahibi oldu. Ve taşkınlığa yol açmayacak kadar sağduyulu. Onlar için asıl olan eylemin yapılmasıdır. Mitingin tamamlanmasıdır. Kitlede bu sağduyu, bilinç ve sorumluluk vardı. Bu, kendi yaşantılarımızdan, eylemlerimizden, deneylerimizden ortaya çıkardığımız ortak bir duygu. Her türlü tuzağı aşabilecek sorumluluk içerisinde olmaktır önemli olan. Karşı tarafın oyun kurması, plan yapması, eylemi başarısızlığa götürme istemi bizim için mazeret olmamalı, asıl olan o oyunları bozabilecek davranışı göstermektir...

Ne kadar çok tanıdığımız varmış!

Tayfun ŞEN

Zafer Çarşısı önünde, trafiğe kapatılmış bulvardayız. Bekliyoruz.

ÖDP Ankara il binasından çıktığımızda yüz kişi kadardık. Şimdi birkaç yüz kişi olduk. Bekledikçe çoğalıyoruz. Çoğaldıkça, attığımız sloganlar arasındaki suskun zaman dilimi de uzuyor. Üçlü beşli ayak üstü sohbetler yaygınlaşıyor. İl sekreterimiz slogan atmaya başlamadan önce, bir uyarıyı da ekliyor artık: "Arkadaşlar, hep birlikte slogan atıyoruz."

Hayır, yine hep birlikte slogan atamıyoruz. İl sekreterini duyan ön kısım atıyor slogan. Arkalarda sohbetler iyice derinleşmiş durumda.

"Bir hoparlörümüz bile yok" diyor birisi.

Bütün gözler Sıhhiye'ye doğru yöneliyor.

Önce pankartları görüyoruz.

On dakika sonra sol yanımızdan gökkuşağı renklerine bürünmüş bir insan seli akıyor Kızılay'a doğru. Pankartlarımızı geriyoruz. Mavi, kırmızı, beyaz bayraklarımız kıpır kıpır. Görevliler son bir çabayla korteji düzenlemeye girişiyorlar. Ama nafile. ÖDP'liler altılı korteji değil, ama sollarında akan insan selini karşılamak için iki izleme kortejini kendiliğinden oluşturuyorlar. Karşılıklı selamlaşmalar, sloganlaşmalar. Türkiye'de ne kadar da çok tanıdığımız varmış...

Kızılay meydanı doldu, deniyor. Daha içimize, alana giremeyecek olmanın kaygısı düşmeden, bir başka haberle sarsılıyoruz: "Polis Opera'da yürüyüşe saldırmış."

Gözler yeniden Sıhhiye tarafına yöneliyor. Sol yanımızdan akan insan seli duruyor. ÖDP korteji ağır ağır Sıhhiye Meydanı'na doğru ilerlemeye başlıyor. Saldırı Sıhhiye'ye kadar uzanmış. Sol tarafta, Orduevi önünden bir kaçışma başlıyor, üzerimize doğru. Bir türlü altılı sıra oluşturamayan ÖDP'liler, üzerlerine doğru kaçışanları kararlılıkla durdurup, bulvarın Sıhhiye Meydanı'na açılan ucuna kadar ilerliyorlar.

Silah sesleri...

Meydanda panik halinde sağa sola gidip gelen, göstericilere kirli mavi su fışkırtan tanker bozması bir panzer. Sıhhiye Meydanı bir anda polis dolduğunda, yalnız kalmanın paniğini üzerinden atan panzer de homurdanarak meydanın bir köşesine çekildi. Sıhhiye Meydanı'ndaki panzer ve polislere karşı açılmış iki pankartı yan yana görüyorum: DİSK ve ÖDP. Sloganlar patlıyor: "Yılgınlık yok, direniş var." ÖDP'nin üç sıra halinde oluşturduğu insan barikatına bakıyorum. Kimler yok ki! Torunu yaşında bir öğrenci ile yan yana bayrak ve sopasını sallayan Fevzi Amca; daha dünkü o sert tartışmanın ardından işçi Kemal ile kamu emekçisi Ali, parti toplantılarındaki tartışmalarda bir kez bile yan yana gelmemiş Metin ile Hidayet kol kola girmişler.

İçimden kıs kıs gülüyorum.

Keyifli olmak için çok nedenimiz var. Ne dersiniz?

Ben işte böyle bir keyifle Kızılay Meydanı'ndaki o insan denizinin dağılmasından sonra, ÖDP Ankara il binasına kadar yürüdüm. Sanırım birlikte yürüdüğümüz onca insan da aynı keyfi tadıyordu.

14 Aralık '96, Ankara.

Öğle sonrası.

Gökyüzü yine çıplak, ama güneş ısıtıyor artık.

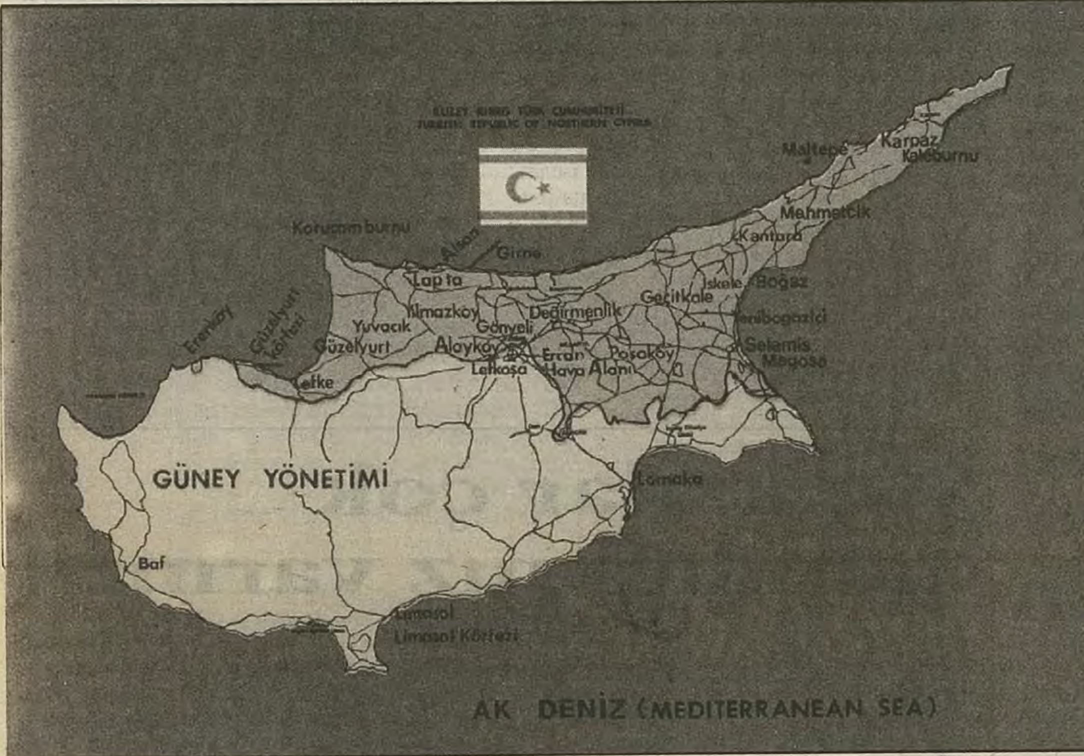
Kıbrıs örneğinde Türk aydınlarında milliyetçilik-1

Yelda

Genel olarak Yunanlılar
a) kötüdür,
b) bizden daha kötüdür,
c) en az bizim kadar kötüdür.

Genellemenin tehlikeli olduğunun farkındayım, ama aynı tuzağa düşmek pahasına iddia ediyorum ki, Türkiye kamuoyunda genelde yukarıdakilerden başka seçenek yoktur. Sol da bundan nasibini almıştır.

Hiçbir ulus genel olarak iyi veya kötü olamaz, ama devlet büyüklerinin, basınının, sağcısının, solcusunun dediklerine bakacak olursak, Türklerin gözünde, dilinde Elenler genel olarak kötüdür veya en azından, asla iyi değildir. Kimileri Kürtlere, kimileri Acemlere, kimileri Araplara, kimileri Çerkeslere genel olarak sempati besleyebilir, ama hiçbirinin aynı sempatiyi Elenlere gösterdiği söylenemez. (Ermeniler için de. Hele hele Yahudiler için, Yahudi olduğunu söyleyen Yahudiler için, kesinlikle!)

Türk aydını Füruzan 1974 Kıbrıs'a "Barış Harekatı" çıkartmasını içine bir güzel sindirmiş; ender siyasetçi, demokrasiye bağlı, aydın, özgürlük savaşçısı diye güzellediği Denktaş'la milli birlik beraberlik içinde, onun istediği soruları yöneltiyor: "Peki size günümüzde bile Batı ısrarla yeniden birlikte yaşayabileceğiniz konusunu nasıl önerebilir?".. (Mart 1995, Negatif)

Barış taarruzu, militarist barış

Denebilir ki, Füruzan resmi ideolojiden kopmamış biridir, tüm aydınlara, hele sola mal edemezsin. Evet ben de mesela, "Türk devleti yıllardan beri Kıbrıs sorununun barışçıl çözümünün ve halkların kardeşliğinin önündeki en büyük engel. Türkiye Kıbrıs'tan elini çekmelidir. Kıbrıs'ta barışçıl çözümün tek yolu budur" (14. 8. 1996) yazan Sosyalist İşçi dergisiyle tamamen bir tutmuyorum onu. Gelgelelim, kısa birkaç cümlenin ötesine geçildiğinde, solun söylemi ile "Türkiye'nin Kıbrıs ve Türk-Yunan ilişkilerinde Yunanistan'a barış taarruzu (1995 Eylül)" şeklindeki haber ve köşe yazıları arasında çok fark olmadığı görülüyor.

Okuduğum günlük gazeteleri kabaca ikiye ayırıyorum. Bir yanda başta Demokrasi ve Evrensel * olmak üzere sol bildiklerimiz, diğer yanda malum büyük gazeteler. Çünkü özellikle iç politikadaki aynı haber bu iki kesimde çok farklı veriliyor. Dış haberlerde ise fark azalıyor... Bunu ilk kez Solingen olayında farketmiştim. Yunanistan ve Kıbrıs ile ilgili haberlerde aynı gün hepsinde başlık "tahrik, kışkırtma, provokasyon" oluyor ve bu olumsuzluğun kime atfedildiği konusunda farklılık görebilene aşkolsun. Elbette "bayrak, ezan" yok, ama hepsi o kadar. Türk Mukavemet Teşkilatı'ndan (TMT) Rauf Denktaş'tan görüş almalar, sadece ondan alınan görüşle, "Kıbrıs Rum kesimi silahlanıyor" diye haber yapmalar...

Bizimkiler de kötü, onlar da kötü. Bütün uluslar, hepsi suçludur genellemesini Habil ile Kabil'e kadar götürebiliriz. Ve hiçbir şey tartışamayız!

Bu bakışın sol siyasi yelpazenin değişik yerlerinden örneklerini bolca bulmak mümkün. Ercan Kanar'ın bu sayfalarda yayınladığım İHD İst. Şb. Başkanı iken yaptığı basın açıklaması bunlardan biriydi. Kanar'a özgü değil bu bakış. Epey soldan, Atılım gazetesinden bir örnek vereyim: "Kıbrıs'ta Türk ve Rum partilerinin provokasyon çabaları devam ediyor. ..Rum ve Türk faşistleri ölüm kokan sloganlarıyla azgınca saldırı zemini yaratırken" (14. 9. 1996). M. Ali Birand'a göre de, Türklerin, tahrikçi Rumların oyununa gelmesiydi son olaylar.

"Karşımızdakiler" Elenler olunca kimler insanı hayal kırıklığına uğratmıyor ki? Ahmet Altan, Aydın Engin, Can Dündar, hatta inanmayacaksınız, Haluk Gerger...

Solda milliyetçilik

Enver Paşa'yla ilgili yazım nedeniyle Veysi (Sarısözen) beni şımartmıştı. Şimdi al gülüm ver gülüm gibi olacak ama, Söz'ün 14. 9.1996 tarihli sayısında, 'Barış isteyecek cesarete sahibiz' başlıklı yazısının yüreğime su serptiğini söylemeliyim: "Savaş tehlikesi, bölgedeki bütün devletlerin, Türkiye de dahil, diğerleri üzerinde yayılmacı emeller besleyen bir sosyo-ekonomik düzene sahip olmalarından ve bunları birbirleriyle çatışmaya ayrıca itekleyen büyük devletlerin bölgedeki çıkarlarından kaynaklanmaktadır ve bu gerçeği unutan kimse, her şeyden önce kendi ülkesinin yayılmacı çevrelerinin 'vatan savunması' adı altında yürüttüğü her türlü demagojinin kurbanı olacaktır."

Panorama yazarını bunları söylemek zorunda bırakan ise Ahmet Altan. Çünkü Altan şöyle yazmıştı: "Bizim bayrak direğine çıkmaya çalışan zavallı bir aptalı öldürecek kadar kendimizden geçerek şiddete teslim olmamızdan yararlanıp, Kıbrıs'taki olayları tırmandıran Yunanistan'ın da, hiçbir ültimatomumuza kulak asmayan Suriye ile İran'ın da gözü kesiyor Türkiye'yi... Bizimle savaşmaktan çekinmedikleri gibi tam aksine, Türkiye'yi bu halde yakalamışken bir savaşa girmek ister gibi davranıyorlar"...

Devletten 'biz' diye söz eden bizim Ahmet Altan en iyi ihtimalle, Veysi'nin işaret ettiği gerçeği unutan demagoji kurbanlarından... Türkiye, Türkler, Türkiye Cumhuriyeti çeşitli dozlarda solda da "biz" diliyle yazılıyor. Zaman zaman çıkan bazı inceleme yazısı ve makaleler istisna kalıyor.

Şimdi de al gülüm ver gülüm değil, nankörlük yapacağım: Aydın Engin daha önce benim yazılarımı övmüştü. Ben de Tırmık'ı beğenerek izliyorum, muhalif buluyorum. Kitabımda da kendisine yer verdim. ** Ama 'milli mesele' muhalifliğin, solculuğun, insan hakları savunuculuğunun turnusolu galiba. Mesele Kıbrıs olunca kötü sınav verdi Engin, meslektaşı Ahmet Altan gibi, "ağzında sigarayla direğe tırmanan Solomou'nun küstahlığı"ndan dem vuran Gülay Göktürk gibi. 1974'de Türklerin bombaladığı Mağusa'dan kaçarken 4 yaşında olan, son olaylarda Türk tarafından açılan ateşle öldürülen Solomos Solomou'yu aynı sıfatla tanımladı Aydın Engin: "Bugün Kıbrıs'ta, ağzında sigarası ile bayrak direğine tırmanıp Türk bayrağını indirmeye kalkışan budala Rum milliyetçisinin kanının hesabını sormaya kalkanlar, önce, Yunanistan'dan Kıbrıs'a yığışıp, motosikletlerle sınır delme eylemine kalkışan faşist sürülerini yönelten, yöneten, kışkırtan ve destekleyen Yunan gericiliğinin elebaşlarına yönelseler doğru iz üstünde olurlar" (11. 9. 1996, Cumhuriyet).

Bu yıl bayrak uğruna insanlar öldürüldü Kıbrıs'ta ve söz konusu bayrak KKTC bayrağı bile değildi. Bugün Türk bayrağının Kıbrıs'ta ne işi olduğunu sorgulamadan, "önce Yunan gericiliğiyle" mücadele edilmesini önerenlerin, yarın Türki cumhuriyetlerin fethedilmesini de anlayışla karşılamayacaklarını nereden bileceğiz?.. O zaman işgali anlayacaklar mı?..

Yukarıda söz konusu ettiğim yazarlar sigara içen herkesin aptal olduğunu yazsaydılar, o zaman bu milliyetçi manşetlerden bir farkları olurdu!?. Ve ben de fosur fosur tüttüren biri olduğum halde, bunu içime sindirebilirdim. Ya da yoksa, siyasi bir eylemde bulunurken sigara içilmez mi, diyorlar?..

Bayraklara karşı hareketleri olay çıkarmak diye negatif nitelendirenler, bugüne kadar memleketimizde İsrail bayraklarının yakılması eylemlerine karşı niye iki satır yazmadılar o halde?

11. 8. 1996 tarihli köşesinde tarihle barışmak babında Sabahattin Ali, Deniz Gezmiş gibi, İttihatçı Enver Paşa ile de cilveleşen Can Dündar'ın Kıbrıs'a ilişkin yazdıkları ise, eşitlemeyle başlayan söylemin, 'onlar daha kötüdür'le devam ettiğinin bir örneği:

"(Türkiye) gerek Rum fanatizmine karşı Türk fanatizmini alana sürerek, gerek basit bir polisiye tedbirle önleyebileceği bir küstahlığı dürbünlü tüfekle cezalandırarak 'Barbar Türkler' suçlamasına maruz kaldı. Son krizi medya açısından değerlendirirken dikkatimizi çeken bir başka unsur ise, Türk ve Yunan basınının, olayları duyururken sergiledikleri hamasi tavır oldu. Yunan yayın organlarının bu konudaki sicili malum. Ama Türkiye basını ve televizyonları da bu son yaşanan olayları yansıtırken o kadar 'dikkatli' davrandılar ki, kamuoyu haber almak için yabancı gazete ve televizyonlara başvurmak zorunda bırakıldı" (Y. Yüzyıl, 18. 8. 1996).

Yunan basını neyse de -çünkü onlar tartışmasız daha milliyetçidir!-, Türk basınına yakıştıramadım bu milliyetçi tavrı, cık cık cık, demiş oluyor bizim Can Dündar...

Öküz dergisinde Kaya Sürel'in barışsever yazısı da, tarafların eşit olumsuzluk içinde değil, birinin -tabii ki onların!- daha şoyen olduğunu iddia ediyor incelikle: "Kıbrıs'ın ortasındaki çizginin her iki yanındaki barışsever insanlar .. 'biz barış istiyoruz' diye bağırmaya başlamışlardı. İlk ses Kuzey'den geldi 1 Eylül'de. ...karşılıklı anlayışın ülkede huzuru sağlayacağını dile getiriyorlardı. Ve 5 gün sonra da olsa yaşadıkları daha baskın şovenizmin boyunduruğundan çıkıp, Güney'dekiler yanıt verdi bu çağrıya" (12.9.1996).

Nereden biliyorsun ve neden Rumlarda "daha baskın şovenizm"?..

Ada kimden bağımsız olsun?

Haluk Gerger'in 1984'te Yeni Gündem dergisinde açıkladığı Kıbrıs hakkındaki şu görüşlerine bugün de sahip çıkan solcular var: "Hiç kuşkusuz, bağımsızlık solun dünyanın her yerinde kıskançlıkla sahip çıktığı kavramlardan biridir. İngilizlere karşı Kıbrıs'ın bağımsızlığı Kıbrıslı Rumların mücadelesinin bir sonucudur. Ancak Rumlar enosis idealine saplandıklarından bu yana, adanın Yunan hakimiyetine girmemesinin ve bağımsızlığını korumasının sebebi adadaki Türk varlığıdır. Bir ulusal ve ideolojik nihai hedef olarak enosis Kıbrıs'ın bağımsızlığı önündeki en büyük engeli oluşturmaktadır."

Gerger'in artık böyle düşünmediğine inanmak isterim...

Kıbrıs'ın tarihine tarafsız bir gözle bakabilenler, Kıbrıs'ın bağımsızlığı

önündeki en büyük engelin enosis olduğu iddiasına en azından şüpheyle bakacaklardır. Kıbrıs'ın diğer adalardan, mesela Girit'ten, İmroz'dan farkı nedir? Ayrıca, coğrafi konumu ada olan yerlerde yaşayanların mutlaka bağımsız devletleri mi olmalıdır? O halde Girit'in Yunan adası oluşu hakkında söyleyecek çok sözünün olması gerekir. Hele ki İmroz hakkında. Hani artık Gökçeada denen, Türkiye'nin egemenliğindeki bu ada hakkında... Lozan'da, anlaşma tarihinden 30 yıl sonra adada plebisit yapılacağı öngörülmüştü. Neden yapılmadığına ilişkin bir solcunun bir adet yazısını gösterebilir misiniz?

Kıbrıs'ın yavruvatan, halkının çocuk, Türkiye'nin anavatan-baba görüldüğü rollere karşı çıkıyorsak, Kıbrıslılara akıl vermekten vazgeçmeliyiz. Kıbrıs bağımsız olmalıymış... Günümüz dünyasında bağımsız devlet ne ola ki... Türkiye bağımsız mı?

Kıbrıs'ın geleceği hakkında Kıbrıslılar karar vermelidir. Beğenirsiniz ya da beğenmezsiniz. Diyelim ki Kıbrıslılar topluca Mısır halkının bir parçası hissederlerse kendilerini ve Mısır'a bağlanmak isterlerse, bundan bize ne? (Daha fazla sorun çıkarmamak için mesela İsrail demedim.)

Neden Türk/Türkiye solcuları bütün adalar için değil de, Kıbrıs için bağımsızlık isterler? Kriterleri ne ola ki?

Fetihci tarafla bir ilişkimiz varsa, kendi doğrularımızı dayatmaya çalışmaktan uzak durup, halkların gelecekleri hakkında kendilerinin verecekleri kararlara saygı duymayı öğrenmeliyiz. Kürt sorununda da, Kıbrıs sorununda da...

Enosis, megali idea

Yunanlıların Osmanlı'dan bağımsızlaştığı sıradaki şiarı Megali İdea'dan bugün bile rahatsız olan Türkler. Özellikle Türkler diyorum, çünkü solcuları dahi dillerine dolamaktan çekinmiyor bunu. Üstelik de megalo idea şekliyle. Megaloman sözcüğünü çağrıştırmak için Megali sözcüğünü bozarak kullanıyor sağcılar. "Hasta Yunan" diyen Erbakan bilinçli yapıyor bunu. Solcular ise, bilmediklerinden sanırım.

Enosis de; faşizm, nazizm gibi kavram kafamızda. Biz hep mağdur rolündeyiz, kimseyi ezmişliğimiz yoktur. Biz hiç yayılmacı olmamışız sanki. Viyana kapılarına dayanan, Kuzey Afrika'ya, Arap yarımadasına falan hükmeden bizim dedelerimiz değildi sanki. Yayılmacı tarihe milliyetçiler övünçle sahip çıkarken biz evvel ezel mazlummuşuz gibi görmezden geliyoruz. Hadi geçen yüzyılı bilmiyoruz (?) ya daha 22 sene öncesi?..

Bizim solun anti-emperyalistliği dışarıya yöneliktir; kendi dışındakilere. Antiemperyalist solcuların yaptığı bir, asker Kıbrıs'tan çekil mitingi hatırlıyor musunuz?

Orhan Koçak'ın Attilâ İlhan'a yöneltti̇ği eleştirilerden bence tüm Türkiye solu üstüne alınmalı, düşünmelidir: "Latin Amerika'da 19. yüzyılın ilk yarısında İspanyol sömürgeciliğine karşı verilen bağımsızlık savaşlarını yok sayıp, Osmanlı imparatorluğuna karşı girişilen bağımsızlık mücadelesine de 'emperyalizmin kışkırtması' damgasını basınca, 'Anadolu harekatına' tarihin ilk anti-emperyalist devrimi lisansını alabiliyorsunuz. ..Başka halkların bağımsızlık savaşlarını küçümsemek, anti-emperyalizmin değil, ya bir emperyal devlet nostaljisinin ya da yeni kabaran bazı alt-emperyalist iştahların göstergesidir" (26.9.1996, Demokrasi).

Etika'nın *** önsözünde Celal A. Kanat'ın yazdıkları da dikkate değer: "Türkiye'deki marksist sol söz konusu olduğunda, ..bu topraklarda marksist hareket net bir İttihat ve Terakki geleneğiyle yüklü bulunuyor"... Buna, külliyen yalan, diyebilecek biri var mı aramızda?

Türkiye'deki sola göre de, Kıbrıs'ın Yunanistan'la birleşmeyi istemesi demek, Yunanistan'ın istilacılığı demektir. Antiemperyalist sol neden Kıbrıs Rumlarının İngiltere'nin sömürgeciliğine, bu antiemperyalist mücadelesine asla saygı duymaz ki? Neden Kıbrıs tarihindeki bağımsızlaşma (İngiltere'den de, Yunanistan'dan da bağımsızlaşma) mücadelesini görmezden gelir ki?

Ahmet İnsel de enosisi birleşme değil, anavatana ilhak talebi olarak değerlendirerek, "Makarios'un daha sonra kabul ettiği gibi, bu projenin içinde Kıbrıs Türklerine karşı gerçekleştirilecek kitlesel katliamlar da vardı" diye yazdı. Ama kaynak göstermedi. Bugünkü noktaya nasıl gelindiğine bir bakın, müsebbib, Rumlar imiş: "Kıbrıs Türklerine karşı kanlı saldırılar çok geçmeden başladı ve 1974'te enosis yanlısı aşırı sağcı güçlerin gerçekleştirdiği darbeden sonra bugünkü noktaya gelindi" (Y.Yüzyıl, 25.8.1996).

Bağımsızlık ve fetih

Peki, "gelinen bugünkü nokta" nedir?

Yunanlılar Osmanlı egemenliğine karşı ayaklanıyor. Ulusal kurtuluş savaşı sonunda 1821'de Yunanistan kurulunca, bu sınırlara dahil olamayan Yunanlıların birleşme istekleri, enosis terimiyle ifade edilmiş.

Enosis Yunanca "birleşme" demek. 19. yüzyılda Girit'in, 20. yüzyılda da Kıbrıs'ın Yunanistan'la birleştirilmesini amaçlayan siyasal hareketlerin temel sloganı. **** 1830 Londra Antlaşması'yla belirlenen Yunanistan sınırlarının dışında kalan Giritli Rumlar ayaklanıp Yunanistan'a katıldıklarını ilan ediyor 1864'te. Osmanlı önce özerkliğini tanıyor, sonra bu özerkliğin sınırlarının genişlemesini. En son da 1894'te askerlerini çekiyor. Girit'in Balkan Savaşları sonrasında Yunanistan'a katılmasıyla enosis ilk kez gerçekleşmiş oluyor.

Nasıl Girit Rumları Osmanlı'ya karşı enosis istemişse, Kıbrıs Rumları da İngiltere sömürgeciliğine karşı enosis istemişler. Özellikle EOKA örgütündeki Rumların isteği bu. İngiltere'ye de, Yunanistan egemenliğine de karşı olan hareketler de az güçlü değilmiş. Hele ki Yunanistan'da cunta iktidar olduğunda.

1948'de Kıbrıs Türk cemaati liderliği "İngiliz idaresinin devamını isteriz, İngiltere adadan ayrılırsa adanın Türkiye'ye verilmesini isteriz" demiş, düzenledikleri mitingte. Söz konusu miting Ayasofya'da... Bir paylaşım olacaksa o halde zaten daha önce Osmanlı egemenliğinde olan adanın, yine onun mirasçısına iade edilmesi, Türklere verilmesi gerekir görüşüyle 1955'te Türkiye'de kurulan "Kıbrıs Türktür!" cemiyetini, 6-7 Eylül Olayları'ndan tanıyoruz... Enosis'e karşı Türk tezi, taksim. Yani bir bölümünü biz alalım, kalanında isterseniz enosisi uygulayın. Yani öcü enosis böylece çifte enosis oluyor ve çifte olunca öcülüğü kalmıyor. Taksim, yani adayı bölmek, "bölücülük" de sayılmaz. Türkiye'nin velayetinde bir vilayet ya da eyalet, fena mı!

Kıbrıs adası 1960'a kadar İngiliz sömürgesi. Yanlış okumadınız, Kıbrıs Cumhuriyeti ta 1960'da kurulmuş. Türkiye'de bize "kızıl papaz" olarak tanıtılan Başpiskopos Makarios, bağımsız aday olarak katıldığı genel seçimleri üç kez, yüzde 96-97 çoğunluk ile kazanan Kıbrıs'ın ilk cumhurbaşkanı. EOKA ile EOKA-B arasında fark olduğuna da dikkat çekeyim. Şu bizim canavar olarak bildiğimiz Makarios yönetimi, Yunanistan cuntasının desteğiyle kurulan EOKA-B'ye karşı mücadele vermiştir mesela. Cunta Makarios'u darbeyle devirmeye çalışırken, 1974 Kıbrıs'a asker çıkartması... Kıbrıs fatihleri "umudumuz Ecevit" ile "mücahit Erbakan"ın siyaset sahnesinde süren mümtaz konumları... TC'den başka hiçbir devletin tanımadığı bir KKTC...

Yunanistan'da Albaylar Cuntası yargılandı, darbeciler cezalandırıldı. Sorun günümüze kadar gelir.

Kurtuluş kimden?..

Daha insaflı olan solcular ise taksimi enosisin izdüşümü olarak görüyorlar. Ayrılaştırmaya varan bu yaklaşımla mesela siyonizm ile antisemitizm de aynı kefede değerlendirilebilir. Ki bence doğru olmaz.

Yine bağımsızlık konusuna döneyim. Denebilir ki, Kıbrıslı Rumlar 1960'ta Türk azınlığa rağmen cumhuriyet kurdular (ki bu cumhuriyette Rumlarla Türklerin 7/3 oranında temsil edildiklerini de hatırlatayım - bizde ise milliyete göre temsil yoktur, biliyorsunuz, Kıbrıslı Türklere ne istedikleri sorulmadı). Bunun için Kıbrıs tarihine bakmak gerek, ama diyelim ki, öyle olmuş olsun. Rum çoğunluk İngiliz egemenliğine, Haluk Gerger'in 1984'te arzuladığı gibi, bağımsızlıkla değil de, Yunanistan'la birleşerek son vermek istemiş olsun. Hangi ulusdevlet kuruluşunda, egemenler diğerlerine sormuş ki ne istersiniz diye? Ulusdevlet olmak, bir ulusun diğerleri üzerindeki egemenliği değil midir? Ya da en azından, iyi bildiğimiz -bilmemiz şart olanbizdeki cumhuriyetin kuruluşuna bakalım. Gayrimüslim etnik gruplara sorulmuş muydu ne istedikleri? Dahası, Müslümanların -sonradan Türklerin- kurtuluş savaşı, gayrimüslim nüfustan kurtulmak değil miydi? "Bağımsızlık savaşı"nın bedeli özellikle de Rum, Ermeni kanı değil miydi?

Sınırlı, bol bayraklı, kartpostalları Kıbrıs'tan aldım, ama basıldığı yer, İstanbul. İsimler Türkçeleştirilmiş. Sınırların sıkıştırdığı, yerlerinden edilmiş insanlar görünmüyor. Mümtaz Soysal, Türkiye ile KKTC arasında "özel ilişki" bağlantısı kurmak için hazırlıklarımız tamam mı diye soruyor. Merak etmesin, az kaldı, nüfus sayım sonuçları yolda...

* Bu yazıyı aylar önce yazmıştım ve o zaman Emek gazetesi yoktu, Evrensel vardı.

** Azalırken, Yelda, Belge Yayınları, Kasım 1996.

*** Peter Kropotkin, Kavram Yayınları, 1991.

**** AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1986, '87, '88.

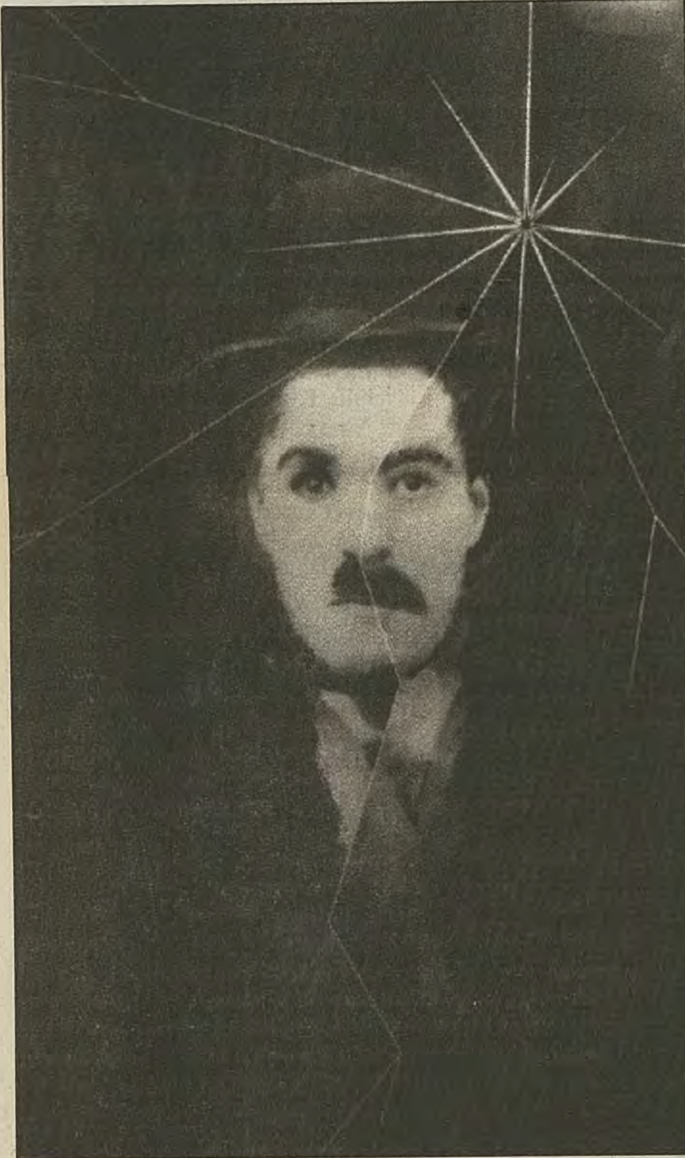
'şarlo, bir karakafa için balad'

"gereğinden fazla umutlandıkları için lanetlenenler" (*)
ve kendi doğduğu topraklarda mülteci olanlar.

ahmet müfid

ahmet haluk ünal'ın "şarlo, bir karakafa için balat" (**) adlı kitabını okurken, yapıtın aslında mültecа üzerine değil, modern kent insanının yabancılığı üzerine olduğunu düşündüm. bir sinemacı olan ahmet haluk ünal, görsel bir dili (1) şiirsel birçok an'la birleştirip, inandırıcılığı bozmadan var ettiği "masalsı kurmacada" bizimle sağlam kurgusal bir anlaşma yaratarak öyküsünü anlatıyor. (2)

öyküsünün konusu, "karısıyla birlikte almanya'ya ekonomik nedenlerle (siyasal bir yalan söyleyerek) iltica etmeye çalışan bir türk'ün, batıya kendisini kabul ettirme çabasıdır". öykü bu ifademle, "eski" bir öykü gibi algılanabilir. oysa okur, daha ilk sayfalarda yazarın göç üzerine yaptığı yorumda, "mültecilik" kavramının yalnızca bir göçmen/sığınmacı olmak anlamına gelmediğinin, aslında "modern kent insanı"nın yaşantısını da sanki bir "mülteci" gibi yaşadığının ayrımına varır: "binlerle göçüyorlardı. mülteci yurtları dolup boşalıyordu. güneşi arkalarına alıp, gölgelerini yakalamak ister gibi, batı'ya doğru koşuyorlardı. öndekiler, gölgelerini kovalamaktan bıkıp duruncaya kadar gidiyor, gidecek yer kalmayınca durup dönüyor, arkadan gelenleri "geri dönün, yarınımızı kirletiyorsunuz" diyerek kovuyorlardı. bu göçüğün altında kim kalacak bilmiyorlardı. herkes kendisini ve yarınını temsil edecek bir işareti, bir mekanı arayarak tükeniyordu."

son satırla birlikte artık öykünün yalnızca bir batı'ya göç öyküsü olmadığı, yazarın sorunsalının aslında evrensel, güncel bir olgu olan "büyük kent insanının kimlik sorunu" olduğu ve göç olgusuna "gidenin" açısından bakılmadığı sezdirilir okura.

bu değişimi de yazar, -sorunsalını edebiyat içi kılmak için- iki önemli karşılaşmayla ve yarattığı iki tip'le gerçekleştirir. bu iki karşılaşma ile öykü artık "eski, bildik" olmaktan kurtulur ve evrensel, ama özgün bir "modern zaman öyküsü" haline gelir.

bunu sağlayan ilk karşılaşma; kahramanımız hasan'ın kendisi gibi yoksul olan, -ama yalnızca bir film kişisi olarak- "ünlü bir yoksul"; şarlo kılığına girmesiyle gerçekleşir. üstelik şarlo'yu hiç tanımıyordur hasan.

Okur, daha ilk sayfalarda yazarın göç üzerine yaptığı yorumda, 'mültecilik' kavramının yalnızca bir göçmen/ sığınmacı olmak anlamına gelmediğinin, aslında 'modern kent insanı'nın yaşantısını da sanki bir 'mülteci' gibi yaşadığının ayrımına varır.

artık yeni kimliği hasan'ın, "hüner satan" bir sokak oyuncusu olmaktır. öykünün başından beri bir "alamancı" arketipi olmak durumunda olan hasan da bu değişimle birlikte bir "roman karakterine" dönüşmeye başlar. (3) kahramanımızın, bir modern zaman kahramanı olmasını sağlayan özellik ise, aslında onun satacak bir "hünerinin" olmayışı, hiçbir şey üretmeksizin, yalnızca daha önce yapılmış olanın taklidini yaparak, yani "mış gibi" davranarak var oluşu seçmesidir. elbette yazgısı da tüm modern çağ kahramanları gibi, "kısa bir süreyle sınırlı" (sabun köpüğü- pop kültürünün yarattığı kahramanlar gibi) olacaktır, "şarlo'yu anma haftası" bittiğinde, "kahramanımız" da gerçeklikle çarpışacaktır! evrensel ve tarihüstü bir karakter olan şarlo ve onun beceriksiz taklidi hasan, bir ve aynı kişi olarak batı'da kabul görürken, aslında bugünkü modern dünyanın tükenmişliğini anlatırlar bize.

ikinci karşılaşma ise, "hasan gibi" bir sokak oyuncusu olan joseph/ yusuf ile birlikte gerçekleşir. eski brecht oyuncusu, eski doğu alman, eski komünist ve bir eşcinseldir joseph. (4) yani o da, bu marjinal konumuyla var olan toplumsal değerlerin kuşatması altında, doğduğu topraklarda bir "mülteci" gibi yaşamaktadır. gerçek bir mülteci ile, bir "mülteci" yalnızlığında yaşayan bir marjinalin oluşturduğu birliktelik, onları ortak kılan " sokak oyunculuğu" kimliği ve toplum dışılıkları - yazgı birliği- aynı zamanda onları birbirine düşüren cinsel seçimlerinin çatışması, edinilmiş alışkanlıklar arasında yaşadıkları çatışma içinde bile dilsiz bir anlaşmayı kurulabilir kılar ve modern dünyanın iletişimsizliği ve çözülüşü karşısında " büyük kent insanının" var oluş yolunu aydınlatır.

joseph ve hasan bir barda gösteri yapmaya çalışıp ilk şarkı daha bitmeden bar sakinleri tarafından kovulup, mezarlığın başında yalnızlıkları ve itilmişlikleri ile baş başa kalmışlardır. joseph; "işte yaşamın sonundayız. ne kadar huzur verici, sakin, iddiasız ve kalıcı her şey. zamana, doğaya, her şeye karşın kalıcı olacak bu mezarlık. yüzyıldan fazla bir geçmişi var, yüzlerce yıl daha kalmaya kararlı ve dayanıklı. (...) eskiden iki üç şarkı dinlerlerdi. artık bir şarkıya bile tahammülleri kalmamış. burası rezil bir yer oldu. sıradan, bayağı olan her şeye para veriyorlar. yalnızca cuma ve cumartesi geceleri içki içiyor, dans edip, seks yapıyor ve herkesi polise şikayet ediyorlar. bunun dışında çok az şey eğlendiriyor onları. çok az şey tat veriyor. dışarıdaki dünyaya bak, her şey şu mermerler gibi cilalı, pırıl pırıl parlayan, içi boş, kof... çürümüş bir dünya var dışarıda."

hasan anlamıyordur konuşulanları, ama sanki aynı duyguları paylaşıyordur; "bugüne kadar nereye tutunmaya çalıştıysam olmadı... ne umutlarla gelmiştik oysa... çiçek'i nasıl özledim biliyor musun?" (...) "eskiden bizim memlekette insanlık vardı. artık o da kalmadı. bir zamanlar zengin olmak ayıptı. şimdi fakir olmak ayıp."

"gereğinden fazla umutlandığı için lanetlenen" bir mülteci ile, kendi doğduğu toprakta mülteci olan iki insanın birleştiği yer; işte zigot!.. yeni bir dil yaratmak, olanaklıdır artık sanki...

ve joseph, sanki hasan'ı anlıyor gibi konuşmaya devam eder: "buraya rengini verenler sizlersiniz, biliyor musun? türkler, ganalılar, afrikalılar, yugoslavlar, çingeneler, kürtler, arjantinliler, perulular, hıh bir de büyümemek koşuluyla çocuklar (...) önünde sonunda insanoğlu nemrut'un çocuklarının çocuklarının torunlarıdır.." (...) ve önünde sonunda; "nemrut'un çocukları yine aynı dili konuşuyor ve hep aynı dili konuşacak."

yusuf kuyusu'ndaki mahpusluk işte tam burada kırılır; güzel ve zeki olduğu için kardeşlerince bir kuyuya atılmış ve orada unutulmuş yusuf'un öyküsüdür, büyük kent insanının; hasan ve joseph'in öyküsü...

insanı unutulduğu kuyudan çıkartmak; güven; şiddetin inkarı ve duyguların açıklığınca bir ve aynı dilde konuşan "nemrut'un çocuklarının" dil, din, ırk ve coğrafya farkı taşımaksızın, sınırsız ve sınıfsız bir dünya kurduklarında gerçekleşecek; inanıyoruz hala, bize bugün düşen en önemli şey de zaten, bu düşe inatla sahip çıkmak...

Notlar

(1) öykünün görsel dili; akıcılık, kolay gözde canlandırılabilme gibi avantajlar sağlıyor, ama yazarın bu dili yapıya yansıttığında bir başka kötü "kolaycılık" halinde dramatik yapının genişleme şansını yitirmesine sebep oluyor ve edebi tadın zenginleşmesine ket vuruyor. (çiçek'i ibrahim'le kaçırtıp kurtuluyor -gereksiz- kahramanından yazar. sanki tüm sinemacıların senaryonun dramatik akışına engel olan karakteri çabucak öldürmeleri gibi kolaycı bir yol seçiyor... ama bununla birlikte öykü derinlik ve zenginliğini de yitiriyor. unutmamak gerekir ki, bir edebiyatçı için dil, bir öyküyü anlatmak için bir araç değil, başlı başına kendisi amaçtır!

(2) ahmet haluk ünal'ın yapıtına bakıldığında, yapıtın daha çok uzun bir öykü formunda olduğu gözleniyor. dramanın kurallarına sıkıca uyulmuş, ama karakterler yeterli olgunlukta değiller. çünkü çiçek karakteri, temel karakterlerden biri olmasına karşın yalnızca bir "tip" düzeyinde işleniyor, yine joseph'in ve hasan'ın iç dünyası da yeterli derinlikte aktarılamıyor vb. daha çok amaç, "karşılaşmalar" ve yaratılan atmosferlerle belli duygu ve düşüncelerin aktarılması. bu bağlamda da var olan ürünün formu bir uzun öyküye daha yakın.

(3) bir roman karakteri yaratmanın izleği; arketip- tip- karakter çizgisini izler. bu çalışmada hasan tam da başarılı bir roman karakteridir. bunu sağlayan da hasan'ın eser boyunca yazgısının tamamlanması ve bu yazgının sadece ve sadece ona ait bir özel tarihle biçimlenmesidir.

(4) bu kadar özelliğe kanımca gerek yoktu. marjinal olması için eşcinselliği (öykünün akışı için bu özellik zorunlu bir şarttır.) ve eski bir brecht oyuncusu olması yeterliydi. kendi doğduğu topraklarda "mülteci" olmak fikrini bu "az" özellikle daha iyi vurgulamak olanaklıydı. çünkü, eski bir doğu alman olmak, joseph'i de bir yabancı statüsüne itiyor ve öykünün bir anlamda derinliğini bozuyor.

(*) j. berger/ şiirin saati

(**) 'şarlo, bir karakafa için balad' ahmet haluk ünal, çiviyazıları, ekim 1996.

Anadolu 'büyülü gerçekçiliği' ve Eşkıya

filiz özdem

Latin Amerika yazın ve sinemasının beslendiği; Kırmızı Pazartesi, Acı Çikolata, Ruhların Evi gibi, hemen aklımıza gelebilecek filmlerin atmosferini borçlu olduğu "büyülü gerçekçilik" (ülkemiz yazınında da bu ifade biçiminin etkisinde yapıtlar veren ve ilk akla gelen isim -Marquez'den etkilendiği söylenen- Latife Tekin) gibi biraz sulandırılmaya açık, ama aslında iyi ve sağlam bir kurguyla son derece çarpıcı görüntüler, ifadeler sunabilen bir anlatım tarzının, bizim açımızdan en son örneği EŞKIYA.

Bundan iki yıl önce Alkazar'da düzenlenen ve sinemacılarımızın "ne olacak bu Türk sinemasının hali"ni tartıştıkları toplantıdan çıkan sonuç, benim açımdan şuydu: Artık salonları dolduran filmler yapamıyoruz, çünkü iyi senaryo yok, her şey çok kurgusal ve fazlasıyla "salon" kokuyor, gerçeklerden kopuk ve çok bireysel temalar işleniyor, Avrupa sinemacıları bizden ille de "sosyal içerikli" filmler bekliyor...

Vesaire vesaire... Bu noktadan sonra evrensel sanat tartışmasına girmenin de bir anlamı yok... İşin aslı şu ki, ortaya koyduğunuz sanat yapıtında ister "son derece" bireysel, isterse de "son derece" toplumsal bir gerçekliği irdeleyin, yapıtı belirleyen, içeriğin ne olduğundan çok, içeriğin ve biçimin "özü" hangi düzey ve nitelikte kurduğu oluyor. En son sözü nitelik söylüyor.

Ve en sonunda, ülkemiz sineması açısından nitelikli ve derinlikli diyebileceğimiz filmler tek tek gösterime girmeye başladı.

Yavuz Turgul'un yönettiği; Şener Şen, Uğur Yücel, Şermin Hürmeriç Şen, Yeşim Salkım, Kamran Usluer, Özkan Uğur gibi sanatçıların oynadığı Eşkıya filmi "Anadolu Büyülü Gerçekçiliğinin" çarpıcı bir örneği.

Filmin müziklerini yapan Erkan Oğur'a ise ayrıca değinmek gerekiyor, çünkü Oğur'un müzikal katkısının, filmin "havasını" tamamlayan çok önemli ve kusursuz bir yan olduğu su götürmez bir gerçek. Gitarın perde sistemini kaldırarak, gitarın ifade biçimini ve ses olanaklarını genişleten, daha da derinleştiren, perdesiz gitarı yapan Oğur; "Benim okulum, Elazığ'da geçirdiğim çocukluğum, orada yaşadıklarım, ailem, akrabalarım, bir iki arkadaşım, öğretmenlerim, köy düğünleridir. Oraların havası, suyudur" diyor.

Filmin görüntü yönetmeni Uğur İçbak ise, özellikle mahalle (Tarlabaşı) ve gece çekimlerinde güzel görüntüler sunmakla birlikte, Baran'ın (Şener Şen) cezaevinden çıktığı ve memleketine gidip de köyünü baraj suları altında bulduğu ilk sahneleri fazlasıyla ışığa boğmuş. Bu sahnelerde karşımıza çıkan, filmin oturmayan tek tipi, Baran'ın ana diye seslendiği köyün delisi kadın da kötü bir seçim, ne hikmetse Baran'dan (ki aradan 35 yıl geçmiştir) daha genç...

Eşkıya Baran, dostu Mahmut'un onu gammazlaması sonucu hapse düşer. Mahmut'un, Baran'ın sevdalısı Keje'de (Şermin Hürmeriç Şen) gözü vardır ve bu sevda uğruna en yakın dostunu "harcar". İstanbul'a gelen Mahmut, kirli işler çevirerek "memleketin sayılı zenginlerinden" biri olur, ama Keje, tıpkı Marquez romanlarından fırlamış bir kahraman gibidir, Baran'ı göreceği ana kadar, tam 35 yıl suskun kalır, tek bir sözcük bile konuşmaz.

Baran, onu yutacak olan kente doğru gelirken trende, uyuşturucu işine bulaşan Cumali'yle (Uğur Yücel) tanışır.

Ne ruhunu, ne de bedenini teslim etmek isteyen Baran'ın bir kuş gibi kendini damdan aşağıya koyverdiği final sahnesi.

başı belalı iki dost

Bu iki başı belalı dostun üstünden, o çok bildik masalı yeniden okuruz. Dostluk, ihanet, kirlenen dünya, erdem... ve iyilerin hazin ama onurlu sonu...

Adı otel olan, ama aslında bir pansiyona benzeyen, kötülüklerin oraya da taşındığı, ama dünyanın bütün kötülüklerine karşın, iyiliğin, bozulmamışlığın, dürüstlüğün çekirdek bir dünyasıymış gibi yükselen bir sığınak gibi sıcacık görüntüleriyle, incelikli kişilikleriyle içimizi burkan Cumhuriyet Oteli (adı da bilinçli bir seçim mi, yoksa birtakım göndermeler var mı, bilemiyoruz) ve çevresi unutulur gibi değil...

Bir yanda, bütün kötülük, alçaklık ve ihanetlerini aşkı uğruna yaptığını söyleyen Mahmut vardır. Zengindir, ama kötü ve mutsuzdur.

Öte yanda, Yılmaz Güney hayranı ve iyi bir insan olan işçi babasının, adını Güney'in bir filminden esinlenerek Cumali koyduğu; yoksulların, emeğiyle geçinen insanların hak ettikleri mutluluğa kavuşamadığını söyleyerek mafyaya bulaşan ve her şeyin parayla satın alınabileceğini sanan, ama her iki dünyada da ihaneti yaşayan, bıçkın görünüşlü, saf delikanlı Cumali vardır. Sevdiği kız uğruna da girdiği pis işlerin sonunda, bedelini canıyla öder.

Öbür yanda Baran vardır. Baran 35 yıl cezaevinde kalmıştır. Çıkışta kendini "çağ atlamış bir ülke"nin içinde bulur. Bütün değer ve kurumlarıyla çağ atlayan bu ülkede Baran üstü başı, inancı, iyiniyeti, insancıllığıyla "gerçekten" geride, çağın ardında kalmıştır. Keje'ye duyduğu aşk nedeniyle yıllarca, bütün kötü koşullara karşın ayakta ve sağ kalabilen Baran, hemen aklımıza tasavvufi aşkın önemli ismi Şeyh Galip'in, günümüz diline uyarlayarak söyleyecek olursak, "aşığa ne gerekir sevgili" diyen dizelerini getirir.

"Madde"sini "ruh"una borçlu olan Baran'la, değer çatışması içinde kendine bu dünyada yer açmak isteyen Cumali'nin dostluğu da yüreğe dokunan bir duygusallık içinde ve iki başarılı oyuncunun ustalığıyla belleklerimize kazınacak sahneler yaratmış.

Ne ruhunu, ne de bedenini teslim etmek isteyen Baran'ın bir kuş gibi kendini damdan aşağıya koyvermesiyle son bulan, cinnet ve belleksiz kaybı içindeki bir toplumun iç coğrafyasını çizen bu duygusal film, iyi de, dedirtiyor insana, niye, niye daha iyiler öldü?

Bütün AŞIK'ların, dünyaya aşkla bakanların sonu onurlu, ama hazin olmak zorunda mı?

Müzik eserlerinin çok satmasının pato-psikolojisi üzerine

Turabi YERLİ

Bir dil olarak müziğin algılama sürecindeki hangi mekanizmalar ile duyumlar oluşturduğu tartışmalı bir konudur. Zevklerin ve renklerin tartışılamayacağı gibi fikr-i mutlakların ötesine geçerek müziksel bir kodun bir müzik eserinin nasıl toplumun önemli bir kesimi tarafından olumlandığı sorgulanmalı.

Süreci yaratıcı-algılanan- taşıyıcı ve algılayan oluşturuyor. Algılananın yaratıcısı ve taşıyıcıları tarafından varsayılan anlamı olduğu kadar, algılayanın kodlama sistemine göre açığa çıkan farklı bir anlamı daha vardır. Yaratıcı bu kodlama sistemini bilebilir ve ona uygun sunumda bulunabilir ya da bunu hesaba katmadan üretimde bulunabilir. Taşıyıcı algılanında biçimsel değişiklikler yaratarak farklılaşmaya neden olabilir. Algılayan ise tüm bunlardan bağımsız kendi algılama programına göre anlamlandırmada bulunur ve örneğin bir beğeni oluşur. Beğeninin oluşumu için algılayanın müziksel kodu okuyabilmesi ve onu kendince anlamlandırması gerekir. Anlamlandırma yanlış anlamlandırmayı da içermektedir. (Örnek: "I run." Bu kısa İngilizce sözcük ay ran diye okunur ve bunu duyan yalnızcaTürkçe bilen kişi için anlamı bildiğimiz ayran olabilir.)

Bu girişten sonra bir müzik eserinin çok satmasının onun kalitesiyle ilgili olmadığını, tüketici kitlenin algısıyla doğrudan ilgili olduğunu ifade edebiliriz.

Neden **pato-psikoloji?** Çünkü Ülkemizde özellikle seksenden itibaren yoğunlaşan beyin yıkama ve yeniden yapılandırma faaliyetlerinin toplumun ve tek tek bireylerin belleklerinde ve algı biçimlerinde ciddi patolojiler (hastalanmalar) meydana getirdiğini düşünüyorum. Bunun sonucu olarak bellek yitiminin bireyi ve toplumu daha ilkel bir evreye geri götürdüğünü ifade ediyorum. Bu geri gidişi bireysel olarak ele aldığınızda ana rahmine dönmeye kadar sürdüğünü görebilirsiniz. Toplumsal olarak ele aldığınızda ise yakın geçmişe, kısmen köleci topluma kısmen de tarih öncesine ve hatta insan öncesine denk düştüğünü görmek mümkün. Geçmişe dönen toplum ve bireyin algı biçimlerinde geçmiş kod çözümleme programlarının etkisinin büyüdüğünü söyleyebiliriz. İlkelleşen algılama programına seslenecek müzik eserlerinin buna denk düşen kodlar taşıdığı da açıktır.

Tüm şu yukarıdakileri ifade etmeme neden olayı da en sonda söyleyerek okuyucuyu rahatlatayım. Son zamanlarda Beyoğlu'ndaki tüm kasetçilerde Loreena McKennitt kasetlerinin çaldığına ve çok sattığına tanık oldum. Aslında çok yakın gördüğüm Tori Amos ile kıyaslama ihtiyacı duydum. Neden Tori Amos çok satmamıştı. Her şeyi reklamla açıklayamayacağımızı düşünüyorum. Kalitenin de -ki ikisi arasında bir "kalite" farkı yok- yeterli yanıt olmadığını az önce ifade etmiştim. Fark kitlenin algısına denk düşmedeydi. Birisi geçmişe dönen bireye sesleniyordu. Eskilerin tınılarını taşırken bir yandan da bireyin daha güvenli ortam olarak algıladığı anne kucağına, şefkatine onun da ötesinde ana rahmine dönme özlemine denk düşüyordu.

Tüm bu söylediklerim ayrı ayrı tartışılabilir şeyler ve ideoloji kavramıyla birlikte de ele alınabilir. Buna rağmen kesin olan bir şey var. O da bugün ülkemizde bir müzik eserinin çok satmasında pato-psikolojik faktörün çok önemli bir yer tuttuğudur. Müzik dinlerken kendimizi de birazcık sorgulamayı öneriyorum.

Susurluk, ÖDP ve gecikmiş bir eleştiri

M. AZRA

Susurluk'ta malum kazanın gerçekleşmesiyle beraber kamuoyu bir tartışma sürecine girdi. Medya bir dedektif misali ilişkilerin peşine düşerken parlamento dışı muhalefet bir duyarlılıkla harekete geçti.

ÖDP bu süreçte gösterdiği aktivite ile parlamento dışında bırakılmış muhalefetin sözcüsü konumuna geldi. Özellikle Ankara eylemi ve sonrası etkinlikleri kamuoyuna "artık ÖDP var" mesajını verdi. Bu durum ÖDP'nin kendi kimliğiyle "toplumun gündemine müdahale etmek" olarak özetlenebilecek yeni yönelimi açısından önemli bir başarı sayılmalıdır.

ÖDP bu yönelimi ve aktivitesi ile geniş halk kesimleri arasında sempati ve taraftar kazanmış, topluma meşruiyetini kanıtlamada önemli yol almıştır. Fakat ÖDP'nin Susurluk kazasının ortaya serdiği gerçekler karşısındaki politikasında önemli eksikler mevcuttur. Ne yazık ki, ÖDP sloganları ve talepleriyle sistem dışına çıkmamış, neredeyse medya ve ANAP'ın söylemine yakın bir duruş sergilemiştir. Kaza sonrası başlatılan kampanya, Susurluk'un ortaya çıkardığı ve aslında bizim uzun yıllardır söylediğimiz gerçeklerin teşhiri ve propagandası yönünde bir evrilme göstermiştir.

Gelişen kamuoyu tepkisi Çiller, Ağar, Bucak üçlüsünün ve devlet içinde yuvalanıp uyuşturucu, kumar vb. kimi işlerle uğraşan çetelerin üzerinde yoğunlaşırken, özellikle medya ve ANAP tarafından dile getirilen devletin siyasi cinayet ve operasyonlarını, kontrgerilla ve MİT faaliyetlerini meşrulaştıran söyleme alet olunmuştur. Temel talep "siyasetin ve toplumun temizlenmesi" haline gelmiş, yönelinen hedef ise, siyasette bu gibi ilişkilere bulaşanlar ve bunların bağlantıları olmuştur. Ve ne yazık ki ÖDP bu söylemin fazla dışına kaçmamış, medyanın, sürecin bu yöne evrilmesinde esas sorumlu olan yapıyı ve olayları gizleyip gözden uzak tutmasına seyirci kalınmış, toplumsal muhalefetin medya tarafından pompalanan propagandanın etkisi altında kalmasına bu açıdan izin verilmiştir. Sürecin, ÖDP'nin taraf olduğu iki alanda yürütülen çalışmalarla ilişkilendirilmesi ve tepkinin bu yöne doğru evrilmesi eksik kalmıştır. Mahir Kaynak'ın bile ifade ettiği ve medyanın bu kadar atılgan olmasının altında MGK izninin olduğu; MGK izin vermeseydi bu olayın da geçiştirileceği, geçmişte daha vahim pek çok olayın geçiştirildiği olgusu pek dikkate alınmamıştır. Yine aynı şahıs tarafından dile getirilen, bu çetelerin beslenme kaynağının ve var oluş sebebinin yürütülen kirli savaş olduğu gerçeği neredeyse hiç izlenmemiştir.

ÖDP, söyleminin altını doldurmadı

Fakat tüm bunlar, bizzat ÖDP tarafından daha önceleri de dile getirilen gerçeklerdir. Ve ÖDP, yürütülen barış etkinliklerinin önde gelen taraflarından biridir. Bu tür kişi, kurum ve ilişkilerin, meşrutiyet ve dayanaklarını yürütülen kirli savaştan aldıkları ve bölgede barış ortamı sağlanmadan bu olguların temizlenmesinin mümkün olmayacağı, bir realite olarak tekrar karşımıza çıkmıştır.

Özellikle Bucak ismi altında ortaya serilen, mafya- devlet- aşiret ilişkisi, uyuşturucu ticareti, korucu faaliyetleri vb. deliller bize bu alana ilişkin yeterince malzeme sunmuştur. Bu malzeme, barış talebinin desteklenmesi ve kaza nedeniyle oluşan tepkinin barış yönünde evrilmesini sağlamak için yeterince kullanılmamıştır. Yapılması gereken, bu malzemenin kampanyanın ayaklarından biri olarak, barış talebi altında kullanılması, kampanyanın söyleminin bu yöne doğru evrilmesi ve derinleştirilmesi olmalıydı.

Eksik kalınan ikinci nokta ise, kişilerin arkasında gizlenen devletin siyasi suçları, cinayetleri ve bunları örgütleyen kontrgerilla, MİT, JİTEM gibi kurumların on yıllardır ülkücü faşistlerle kurdukları iğrenç ilişkilerin teşhiri noktasıdır. Ne yazık ki MİT, kontrgerilla, JİTEM ve MGK gibi kurumları hedef alan bir söylem pek ortaya konulmamıştır. Kaza sonrası özellikle ANAP ve medya, devletin siyasi cinayetlerini ve yukarıdaki kurumları aklayan bir söylem geliştirmiş, bu cinayetlerin ve kurumların sorgulanmasını önlemek için tepkiyi Çiller, Ağar, Bucak üçlüsü ve bunların eroin, kumar vb. çıkar ilişkilerine kanalize etmiştir. Oysa kaza bize bu yönelimi kırmak için yeterli malzemeyi sunmuştur. Abdullah Çatlı ismi altında ortaya çıkan devletle faşist çetelerin on yıllardır hangi pis ilişkilere giriştiklerini gösteren deliller, faşistlerin ve devletin teşhiri yönünde kullanılabilirdi. Bu, özellikle üniversiteli gençliğe saldırmaya başlayan ve polisle işbirliği açık olan ülkücü faşistlerin ve arkalarındaki gücün teşhiri için önemli idi. Kazaya yönelen kamuoyu tepkisi ikinci olarak bu yöne kanalize edilmeye çalışılmalıydı. Böylece önümüzdeki süreçte gündemimizde önemli yer alacak olan bu saldırılara karşı bir barikat bugünden örülmeye başlanabilirdi. Ne yazık ki bu konuda da eksik kaldık.

Bir kampanya imgesi olarak süpürge çok isabetli bir seçim olsa da, kampanyanın bu imgenin altında ezilmesine izin verilmemesi gerekirdi. Kampanyanın gelişmesi aşamasında içeriğinin devrimci bir tarzda doldurulduğu pek söylenemez. ÖDP biraz gerçeklerin yüzeyinde kalmıştır.

Sokağın partisi olmak için sokakların militan ve kitlesel bir şekilde doldurmak yeterli değildir. Eylemliliğin ve katılımın altının devrimci bir söylem ve politikayla doldurulması gereklidir. ÖDP sokak eylemliliği açısından özgüvenini kazanmıştır, devrimci söylem ve politik duruş itibariyle de sağlayacaktır.

ÖDP '3. Cumhuriyetçilik' hedefini önüne koymalıdır!

12 Eylül sonrası Turgut Özal dönemiyle birlikte Türkiye'nin siyaset arenasında iki kamp birbiriyle kıyasıya bir çatışmaya girdi: 1. ve 2. Cumhuriyetçiler. 1. Cumhuriyetçiler; geleneksel devlet yapısına sıkı sıkıya bağlı, iç politikadan dış politikaya kemalist anlayışı bağnazca savunmayı meslek edinmiş olanlardı. İlhan Selçuk, Uğur Mumcu, Emin Çölaşan, Oktay Ekşi, Yekta Güngör Özden, Doğu Perinçek ve benzerleri bu kampın temsilcileriydi. 2. Cumhuriyetçilerse esas olarak Özal dönemiyle birlikte palazlandılar. Türkiye'nin serbest piyasa ekonomisiyle ve bunun ürünü hızlı bir özelleştirmeyle dünya kapitalizmine daha sıkı entegre olmasını, bir anlamda "emperyalist" bir ülke haline gelmesini programlarının temeli yaptılar. Temsilcileri Turgut Özal'dan Cem Boyner'e kadar uzanan siyasetçiler, Mehmet Barlas'tan Ertuğrul Özkök'e, oradan Cengiz Çandar'a ve hatta Altan kardeşlere kadar uzanan basın mensuplarıydı.

Artık hiç çekinmeden ÖDP'liler olarak '3. Cumhuriyet'çiliğimizi ilan etmeliyiz. 12 Eylül'ün tüm cenderelerini yıkıp parçalayacak bir kitle seferberliğiyle bu rejimin başta anayasası olmak üzere tüm emekçi ve halk düşmanı yasalarını çöpe atacak bir kurucu meclis oluşturulmasını talep etmeliyiz.

Sosyalistler, devrimciler yıllardır bu iki kamp arasındaki çatışmayı gözlemlemeyi haklı olarak sürdürdüler. Buna bir anlamda mecburdular, çünkü Türkiye'nin gelecekteki rejiminin niteliğini sonuçta bu çatışmanın sonucu belirleyecekti. Ama artık gözlemcilik konumundan sıyrılmanın vakti geldi. Sosyalistler, toplum için burjuvazinin bu iki kampın dışında bir seçeneğinin var olduğunu herkese göstermek zorundalar. Bu kamp emeğin özsavunmasının ve halkların kardeşliğinin kampıdır. ÖDP, bu emekçiler ve çalışanlar kampının bayraktarlığına soyunmak zorundadır. ÖDP gerçek kimliğini bu mücadelenin içinde bulacaktır. Bu kampın tesisi ÖDP'nin içinden 1. veya 2. Cumhuriyetçilere olası savrulmaları engelleyebilecek biricik yoldur. Bu konuda parti olarak çok net tavır almak durumuyla karşı karşıyayız. Çünkü bu bizim politik geleceğimizin teminatı olacaktır. Şaşkın ördek politikasına son vermek zorundayız.

"Özgürlükçü ve Demokratik Cumhuriyet" programı gerçek niyetimiz ne olursa olsun 1. ve 2. Cumhuriyet kamplarıyla barışık yaşamayı zorunlu kılar ve sonuçta partimizin ülke politikasında berrak bir hat tutmasını imkansız kılar. Bu ise tehlikelerin en büyüğüdür. ÖDP devlet içindeki iktidar mücadelesine müdahale etmenin adımlarını atmalı, yollarını araştırmalıdır. Bizim bu mücadelede dayanacağımız tek güç emekçilerin ve çalışanların inisiyatifidir, seferberliğidir. Bunun dışında hiçbir güce ve kampa veya bu güç ve kampların kurumlarına, partilerine ve medyasına kıyısından veya köşesinden de olsa sarılmamanın yollarını araştırmalıyız. Madem ki artık burjuvaziden ve egemen sınıflardan bağımsız bir partimiz var, onu emekçilerin ve çalışanların cumhuriyeti için harekete geçirmenin yollarını bulmalıyız. Ve artık hiç çekinmeden ÖDP'liler olarak '3. Cumhuriyet'çiliğimizi ilan etmeliyiz. Bu bize sandığımızdan ve umduğumuzdan çok fazla şey kazandıracaktır. Önümüzdeki dönemde 12 Eylül'ün tüm cenderelerini yıkıp parçalayacak bir kitle seferberliğiyle bu rejimin başta anayasası olmak üzere tüm emekçi ve halk düşmanı yasalarını çöpe atacak bir Kurucu Meclis oluşturulmasını talep etmeliyiz. Bu Kurucu Meclis yolu, yaklaşık 20 yıllık bir baskı ve bunun sonucu yılgınlık döneminden sonra emekçilerin ve çalışanların cumhuriyeti olacak bir "3. Cumhuriyet" için de bir ilk adım olacaktır. Artık davranalım!

Şadi OZANSÜ– Ali Rıza TURA

Emekçiler, sendikalar, ÖDP ve iki soru(n)

Nazif OFLAZ

Türkiye'de, emek eksenli siyasal etkinlik sürdüren sol/ sosyalist odakların tartışması ve yanıtlanması gereken temel soru(n)lar var. Aslında bu soru(n)lar, sol /sosyalist kadro ve odakların gündeminde zımni de olsa mevcut; açmak gerekiyor.

Sorularımız ve sorunlarımızın ikisi şunlar: Emekçiler ve emek hareketi ile sadece ve esas olarak mevcut sendikalar üzerinden iletişim kurmak ve "sınıfı örgütlemek" mümkün müdür? Ve devamında başka bir soru: Sendikaların görüşleri, üye emekçi kitlenin görüşlerini, eğilimlerini ve çıkarlarını genel olarak yansıtıyor ve bu anlamıyla siyasal bir hareket tarafından tereddütsüz savunulabilir mi? Sorular çoğaltılabilir. Ancak tartışmanın ana ekseni bu ve benzeri sorular etrafında yürümelidir. Zira, bu soruların yanıtları, sol /sosyalist hareketin emek hareketi ile ilişkilenmesinin teori ve pratiğine yön verecektir.

Geçmişte de günümüzde de, Türkiye sosyalist hareketinde, sendikalarla/ sendikacılarla kurulan bağlar, sanki emekçi kitleyle kurulmuş gibi görülüyor. Oysa bu düşünce yanlış ve sol siyaset açısından tehlikelidir.

Önemli bir mesele

Bu soru(n)ların, emek eksenli sol /sosyalist bir faaliyet açısından yaşamsal olduğunu ve tartışma gündemine taşınması gerektiğini düşünüyorum. Hem siyasal odağın /partinin, düşünüşünün ve gelecek toplum kurgusunun nüvelerinin ortaya çıkması; hem de Türkiye'deki sendikaların / kitle örgütlerinin yapısının bu vesileyle tartışılması ve çevrelerinde halen sürdürülen mistifikasyonun belirginleştirilmesi ve aşılması açısından önemli, bu tartışma. Özellikle ikinci sorunun yanıtının "evet" olduğunu savlayan ve bu yönde pratikler sergileyen odaklar için bu tartışmanın zarureti daha da artıyor.

Bu tartışmanın güncel bir yönü de var. Zira bu coğrafyanın sol/ sosyalist odakları, sendikaları / kitle örgütlerini yeniden "keşfettiler" ve bu yapılar üzerinden bir "iktidar mücadelesi" yürütmeye de teşne görünüyorlar. Bazı işçi ve kamu çalışanı sendikalarının kongreleri bu olgunun göstergesi.

Sendikalarda, sol içi iktidar mücadelesi yeniden revaçta, içten içe bir çekişme ve "ayak kaydırma" süreci işliyor. Tabii bu durum emekçilerle ilişki kurma, bilinç götürme, onları örgütleme bağlamında yapılıyor... Temel savunu bu. Ancak gerçek niyetin ne olduğunu, işin içinde olan herkes biliyor... Açık olarak yeniden bir kafa karışıklığı ile karşı karşıyayız.

Geçmişte de günümüzde de, Türkiye sol /sosyalist hareketinde, emekçilerle iletişim kurmak /örgütlemek, "emekçi örgütleri" olan sendikalarla bağ kurmak ya da bu yapıların yönetimlerine gelmek şeklinde düşünülüyor. Sendikalarla veya sendikacılarla kurulan bağlar ve yapılan görüşmeler, sanki bu sendikalara üye emekçi kitleyle yapılmış gibi görülüyor. Oysa bu düşünce yanlış ve sol/ sosyalist siyaset açısından tehlikelidir. Aygıtla kurulan ilişki ya da aygıtın yönetimine birtakım "yöntemler"le gelme, emekçilerle kurulan bir ilişki değildir.

Bunun böyle olmadığı vurgulanarak, bu zihniyetle hesaplaşılmalıdır. Gerekli ve doğru olan sol /sosyalist hareketin sendikalarla ilişki kurma, görüşmeler yapma gibi formalitelerin ve gerekliliklerin yanında, asıl olarak emekçilerin mücadelelerinde yer alarak, sorunlarını, nefeslerini duyumsayarak, onları anlayarak, içten ve dolaysız bağ kurabilmek, onları örgütleyebilmektir. Ancak böylesi bir iletişim ve faaliyet üzerinden sahici bir örgütlenme ve kitleselleşme sağlanabilir.

Sol /sosyalist siyasetin acilen tüketmesi gereken bir tartışmadır bu. Zira bu konularda netleşememe yüzünden, nitelikleri belli olan kitle(siz) örgütlerine, sendikalara alınacak tutum da netleşememekte, sendikal hareket diye mevcut olan yapılara teslim olunmaktadır.

ÖDP'nin zaafı

Bu türden bir yanlışlıklar zincirine ÖDP de bağlanmış durumda. Sürekli olarak "kitle örgütlerinin, sendikaların görüşleri bizim görüşlerimizdir, başka bir görüşe ihtiyaç duymayız" denilmekte; bazı sendika ve konfederasyonlarla kurulan "ilişkiler" ya da yönetime gelme çok önemsenmektedir. Kimi parti belgelerinde geçen ve genel merkez yöneticilerinin konuşmalarında da sıkça vurgulanan –özellikle genel başkanın söyleminde yoğun olarak var– bu görüş bugüne kadar ciddi bir eleştiriye de tabi tutulmamıştır. Bu olgu, sendikalara ve kitle örgütlerine mevcut halleriyle bile ne kadar güven duyulduğunun bir göstergesi. Ancak aynı zamanda ne kadar tanınmadıklarının ve ciddi bir analize tabi tutulmadıklarının bilgisini de içeren bir göstergedir bu...

(ÖDP'nin bu tür bir yanlışlığa düşmediğini iddia eden arkadaşlara, parti edebiyatı ve yönetici söylemlerini yakınen takip etmeleri önerilir.)

Doğaldır ki, alanları ile ilgili olarak bu örgütlerin görüşlerinin siyasal bir odak için önemi vardır. Dikkate alınmalıdır. Ancak bu önem ÖDP'nin görüşlerinin bu örgütlerin görüşleriyle "aynı" olmasını gerektirmez. ÖDP kendi mecrasında bu görüşlerden de yararlanarak, ancak özellikle sıradan emekçinin, sendika üyesinin, sendikasızların ve işsizlerin görüşünü de gözeterek ve sınıf mücadelesinin, ayrıntılı bir analizle bilgisine ulaşarak bir görüşe varmalıdır. Siyasal bir parti olmanın anlamı ve gereği de budur zaten.

Yeniden vurgulayalım. Sendikalarla ilişkilenmek emekçilerle ilişkilenmek anlamına gelmez. Sendikaların görüşleri partinin görüşü olamaz. Bazen sadece sendikalarla ve kitle örgütleriyle ilişki yürütmek, emek mücadelesinden ve emekçilerden kopmayı /tecrit olmayı doğurabilmektedir. Türkiye'nin geçmiş siyasal ve sendikal mücadele tarihi bu derslerle doludur.

'Sivil' olmayan örgütler

Peki neden böyle?

Bunu anlamak için Türkiye'deki sendikal örgütlerin yapısına bakmak gerekiyor. Türkiye'de sendikalar /kitle örgütleri çoğunlukla emekçilerin görüşlerini temsil ve ifade etmekten yoksundurlar. Bu kurumlar bürokratik çarpılmaya maruz kalmış, "devlet" gibi örgütlenmiş, içi boş yapılar görünümünde ve içeriğindedir. Bu kurumlar "sivil" değildir. Üyeleriyle demokratik ilişkileri yoktur. Resmi ideolojinin saptırıcı ve çözücü etkisi altında bulunmaktadırlar. Emekçilerin güncel, tarihsel ve evrensel çıkarları, bu yapıların kılavuzu değildir. Sınıf eksenli bir sendikal hat izlemekten uzaktırlar. Profesyonel sendikacıların sultası altında olan bu sendikalarda, kimin söz ve karar sahibi olduğu ve "sendika görüşü" denen görüşün nasıl oluştuğu açıktır. Hiçbir aşamada emekçiler yönetim ve karar alma süreçlerine katılamamaktadır. Birkaç senede bir yapılan seçimler ise tam bir kara mizah örneğidir. Anti– demokratikliğin her türü bu süreçte izlenebilmektedir. Durum en "demokrat" görünen sendikalarda bile böyledir. Seçim süreçlerinde emekçiler, enselerinde "boza pişirecek" ve "onları satacak" profesyoneli seçme özgürlüğüne sahiptirler, sadece. Genel kurul süreçlerinin "dakik" bir şekilde izlenmesi /incelenmesi söylediklerimizi doğrulayacaktır.

Kaba olarak anlatılan bu sürecin tüm sendikalar ve kitle örgütleri için geçerli olmadığı iddia edilebilir. Gerçekten de kamu emekçileri sendikaları şimdilik bu süreçten muaf gibidirler... Hatta bazı işçi sendikalarının da böyle olmadığı iddia edilebilir. Ancak buralarda da bürokratikleşme eğiliminin yükseldiğini ve süreç böyle işlerse "bürokratik illet"in bu yapıları da kemireceğini görmek gerekiyor. Kamu emekçileri sendikalarının son dönemdeki kongre süreçleri bu yönde ciddi işaretler vermiştir.

Öz itibariyle, bu coğrafyanın "kitle örgütü" ve "sendika"sı yukarıda çizilen çerçevedeki yapılardır. Kurumsal statükoculuk ve sistem çıkarının korunması fikri ve pratiği bu kurumlara da içseldir.

Bu tür kurumlarla kurulacak bağın, kitlelerle kurulacak bağ anlamına gelmediği ve görüşlerinin de kitlelerin görüşlerini yansıtmadığı ortadadır. Zira bu kurumların üye tabanları olan emekçilerle dahi bir demokratik kitle bağı yoktur. Sol /sosyalist bir parti, bu kurumların profesyonellerinin nevi şahsına münhasır görüşlerini, kendi görüşü olarak kabul ettiğinde olacaklar da ortadadır. Misal olarak, sendika içi demokrasi konusunda, mevcut sendikal görüş ve pratik, partinin görüş ve pratiği olacak mıdır? Olacaksa nerede kalacak, "siyasallık"?.. Sendika kuyrukçuluğu bu değilse nedir?

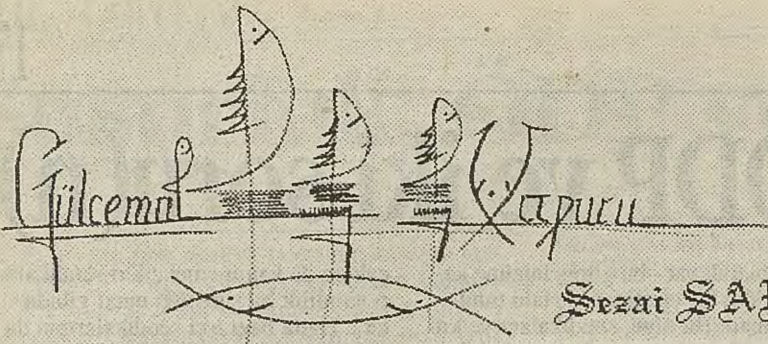
Yeni yol ve yöntem arayışı

Parti bu yanlış bakışı hızla terketmelidir. Sendikal bürokrasi ile arasındaki çizgiyi kalınlaştırmalı ve bu tür yapıların teşhir edilmesi ve aşılması gereğini beyan etmelidir. Mevcut sendikal yapıların, siyasal ve kitlesel bir emekçi inisiyatifinin ortaya çıkması ve mücadeleye atılarak sermaye egemenliğinin aşılması önünde engel oluşturduğu görülmelidir. ÖDP'nin yapması gereken; sivil, demokratik, çoğulcu ve aşağıdan emekçi inisiyatifine dayanan bir sendika ve kitle örgütü tartışmasına başlamaktır. Bu tartışma ve analizin sonucunda ÖDP'nin, bu yapılara yönelik yanlış tutumunu terketmesi ve sendikal bürokrasiyi mahkum etmesi kaçınılmaz olacaktır.

Emekçiler iletişim kurmanın dolaysız yol ve yöntemleri bulunmalıdır. Güncel mücadele içerisinde olabilecek kadroların, eski retorikle söyleyecek olursak, "istihdam edilmesi ve mevcut güçlerin yönetebilecek olanlarının sınıfın mücadelesine aktarılması" ilk adım olacaktır. Teker teker başaramadığımızı, birleşip ortaklaştığımızda niçin başarmayalım? Yeter ki kararlılık gösterilsin; bu sorun aşılacaktır. Zaten partinin civarında buna uygun kadrolar mevcuttur ve örgütlenmeyi beklemektedir. Kolaycılığa sarılıp, mevcut sendikal yapılara, zihniyete teslim olunmamalıdır.

Ayrıca parti, çalışma yaşamı dahil kitle örgütlenmesinin bulunduğu tüm alanların genel ve özel sorunlarına dair somut bir perspektif arayışına girmeli, konuyla ilgili çözümleyici görüşlere sahip olmalıdır. Açıktır ki, emekçilerin çalışma ve yaşama alanlarından beslenemeyen ve bu alanlarla ilgili söz söylemeyen bir sol /sosyalist parti, emekçi iktidarını kurma mücadelesini yürütemez.

"Sendikaların peşine takılmak" ile "sendikaları kaale almamak" arasında mutlaka gerçekçi ve bilimsel bir yöntem vardır. Yeter ki, "eleştiri silahı" unutulmasın...

Sezai SARIOĞLU

Saraya damat kaçırma...

AKEL genel sekreteri Demetris Christofias ile görüşmeden dönüyorum. Arkadaşlar koro halde "haberleri dinledin mi" diyorlar... "Rumca bilmediğimi, orta derecede Türkçe bildiğimi" hatırlatıyorum.

Sevindirik olmuş bir halde haberin spotunu anons ediyorlar:

"Kate Kleridis ve Costas Shammas nikahlanmışlar." Ve Güney Kıbrıs'ta en çok kullanılan "takdir" sözcüğü ile bilgileniyorum: Bravo... Bravo... Bravo...

Kate Kleridis... Kendi tanımıyla Kıbrıslı Rum bir kadın... Aktif barış savunucusu olduğu halde, ortodoks milliyetçi bir parti olan DİSİ'den (DİSİ Demokratik Seferberlik Partisi) aday olan ve G. Kıbrıs'ta en yüksek oyla milletvekili seçilen kadın...

O, babasının kızı ve babası Glafkos Kleridis'in partisinin aktif üyesi... Kate, "İki toplumlu uyuşmazlıkların çözümü grubu"nda (kısaca "Barış Grubu") çalışan, partisindeki milliyetçilerle çatışan bir kadın...

(Kıbrıs Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Niyazi Kızılyürek ile "adının çıkartılmasının ve milli-şoven dedikoduların kaynağı da bu özgünlüğü..." Kate, başkan Kleridis'in kızı bir Türkle aşk yaşıyor" propagandası bu özgünlüğün "diyeti"! Kate, ayrıca Türkiye'de de "Milli dava Kıbrıs meselesi"ne bağlı olarak geçtiğimiz aylarda Türk medyasında da "Yanlış Türk'ün, yanlış aşkı" ilan edilen bir kadın...)

Kate, geçen yıl Ortodoks olan ve artık İrene (Barış) adını da kullanan Hintli bir annenin, Rum bir "Başkan baba"nın biricik kızı... Klasik terminolojiye göre melez. Ama Kate, Elen-Ortadoks olmakla gurur duyuyor... Ortadoksluğun barış içerdiğine inanıyor...

Mesleği avukatlık... Barış'ın da avukatı...

* * *

Haberden birkaç saat sonra "Epikür" isimli -daha çok barışseverlerin ve entelektüellerin oturduğu- bir lokantada Rumlar ve Türklerden oluşan (elbette Türkler azlık ve azınlık..) bir masadayız...

Bütün, hatıralar, alıntılar, şakalar, "nikah ve keramet" üstüne...

- Şimdi Kate'in yeni adı ne olacak?

- Kate Kleridis Shammas...

- Acaba sarayda mı oturacaklar?

- Şu anda başkan baba gelin ve damada bir fıkra anlatmıştır ve bizim Costas protokol icabı gülüyor olabilir...

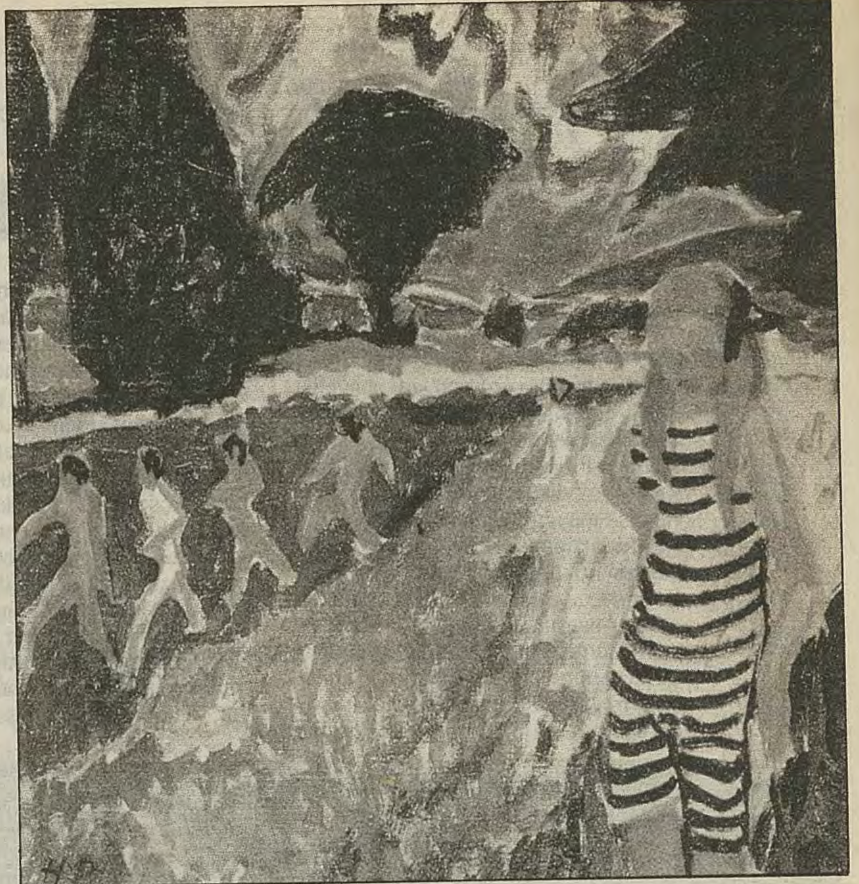
- TV'de haberler şöyle verildi; "Devlet başkanı Glafkos Kleridis'in kızı milletvekili Kate Kleridis ile işadamı Costas Shammas evlendiler..."

- Ama bizim Costas son tarlasını da barış uğruna satıp "Arkadaş kumbaraları"ndan idare ediyordu!..

Velhasıl "gelin ile güvey" üzerine "dedikodu" gecenin zemini oluyor... Dina tehlikeyi sezmiş olacak ki, bir gerekçelendirme yapıyor: "Biz dedikodu değil, analiz yapıyoruz!.."

Benim aklıma SÖZ'de sabahladığımız geceler, söylediğimiz şarkılar ve Kızılderilice ad taktığımız içkimiz "analiz suyu" geliyor...

Derken, yasu (merhaba) diyerek Zinon geliyor... Rivayete göre Zinon Kıbrıs'ın en okumuşu...

Ne ki nikahtan habersiz... Sabahtan beri felsefe okuduğunu, metafizikle ilgilendiğini söyleyen "dünyadan ve nikahtan bihaber" Zinon'a "milli haber" söylenince kavramsal müdahaleyi yapıyor:

"Bu işi 'kaos teorisi' ile açıklamak gerek..."

* * *

Bu minval üzre gece sürerken ve politikaya sıra gelmezken bu kez "yasu" diyerek Niyazi geliyor. Konunun bilirkişisi o... Ve ilk siyasi saptamayı yapıyor: "Rum şoven basını şimdi şöyle yazacak: Kate bir Türk ile değil, Türk tohumu ile evlenecek..."

İşte bu noktada damat Costas'tan söz etmek gerekiyor: Damat Costas, barış çalışmaları yüzünden devamlı iflas eden, "arkadaş harçlıklarıyla" barışçıl bir şekilde yaşayan biri... Barış merkezi (Peace Center) başkanı... Ledra Place'da gerçekleştirilen iki toplumlu buluşmaların, "vatandaş diplomasisi"nin önemli simalarından... Bu özelliklerinden dolayı kendisine, "Türk tohumu" lakabı bahşedilmiş...

Ben onu tanımıyorum... Ama "analiz"lerden çıkardığım, onun şanslı bir Keloğlan olduğu...

Herkes padişah kızını elde etmeye çalışır ve sonuçta yoksul ve zeki Keloğlan kızı alır ve saraya "safdiplomatik" damat olur ya!..

Yani; barışsever Keloğlan'ın prensesi rakiplerinden kapması masalı...

* * *

Masada bir de acılı kadın var... Belli ki özünden yaralanmış... Belli ki; sevdiği sevmez olmuş ve yeşil bir dal kırılmış içinde. Çıt diye kırılmış.

Biçimiyleözünü, teniyle tinini örtmeye çalışıyor. O, artık eski sevgili ve arada bir; "Costas ile gurur duyuyorum" diyor... Kıyıya varmaya üşenir olmuş Akdenizli bir dalgacık gibi duruyor... Zamyatin'in; "Sevgili o, dili yanlış zamanlanmış" sözünün tersine, dilini doğru zamanlamaya çalışıyor...

Gecenin bir vakti, boşluğunu bırakarak gidiyor....

* * *

Bu nikah, Türk ve Rum şoven medyasını tekzip gibi geliyor bana...

"Nikahta başka keramet olacak mı" sorusunun yanıtını ise tarih ve talih verecek...

"Onlar ermiş muradına
Bu nikahtan ne tür keramet
çıkar barış adına..."

Başka ne diyelim...

"Deplasmanda" dua tutar mı bilinmez ya...

ÖDP Eminönü İlçe Örgütü
ÖZGÜRLÜK ŞENLİĞİ

Ferhat Tunç
Zugaşi Berepe
Boğaziçi Müzik Grubu

Sunucu: Orhan Aydın
Konuşmacılar: Ufuk Uras
Ertuğrul Kürkçü
Zübeyde Atay

21 Aralık Cumartesi
Saat: 12.00 - 17.00
Abdullah Düğün Sarayı
Beyaz Saray - Beyazıt

ÇIKTI

GLOBALLEŞME VE KRİZ

Ergin Yıldızoğlu

TOPLUMSAL ARAŞTIRMALAR KÜLTÜR VE SANAT İÇİN VAKIF

MEDYA İZLEME ORTAMI SEMİNERLERİ

12 Aralık'ta başladı.

Toplumsal Mücadeleler Tarihi

salı günleri devam etmektedir.

Bilgi İçin:
Tel-Fax: (0212) 293 10 96 - 97
Başağa Çeşmesi Sok. No: 17 Beyoğlu

ALTAY MARTİ
KEKMECİGERİ

EMEĞİN, ÖZGÜRLÜĞÜN, KARDEŞLİĞİN SESİ...

ÇEVRE RADYO

105.7

Doğru ve hızlı haber... Evrensel bilgi ve kültür... Geleneksel ve çağdaş dünya müziği...

MEİS Cafe / Bar

Cem Karaca ve Uğur Dikmen

Her Perşembe
Saat: 22.30'da
Hergün canlı müzik

Beyoğlu Mis Sok. No: 20
Tel: 293 99 73 - 293 05 98 - 244 22 70

BÜLENT ORTAÇGİL
Ve
Erkan Oğur, Gürol Ağırbaş, Hakan Beşer, Cem Aksel
HER PAZARTESİ

SALI: Cem Karaca ve Uğur Dikmen...
ÇARŞAMBA: Müfit Bayraktaroğlu (Kadıköy, Maarif'78)
PERŞEMBE: MUAMMER KETENCOĞLU ve SUMRU
CUMA, C.TESİ: Burhan Şeşen, Gökhan Şeşen, Tevfik
PAZAR: Müfit Bayraktaroğlu (Kadıköy, Maarif'78)

NATUREL Sam BAR

KADIKÖY: Bahariye, Pavlonya Sk.40 Tel: 414 77 66 - 414 78 34

Maraş katliamını hatırlamanın tam sırası...

Geçtiğimiz günlerde İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü'nde iki devrimci öğrenciyi silahla yaralayan ülkücüyü Ülkü Ocakları ihraç ederek bir "show" yaptı. Olayın kendi kontrolları dışında geliştiğini ve şiddete bulaşmak istemediklerini söyleyen Ülkü Ocakları acaba ne ölçüde inandırıcı olabilir? MHP Genel Başkanı Alpaslan Türkeş de hemen bir demeç vererek "öğrencilerin kalem ve kitap dışında bir şey taşımamaları gerektiğini" söyledi. Peki Türkeş'in bu sözlerini ne kadar ciddiye almak mümkün? Geçmiş yıllarda da faşist katillerin önemli cinayetlerinden sonra Türkeş öldürülenlerin yakınlarına "başsağlığı mesajları" gönderirdi...

Ülkücülerin artık şiddeten uzak durabilecekleri, solculara, emekçilere saldırmayacaklarını umanlar, yaptıkları açıklamaları ciddiye alanlar tarihe bakmak durumundalar. Eskiden "Ya kan kusturacağız, ya tam susturacağız" derlerdi, bugün "Ya sev, ya terk et" diyenler acaba geçmişten farklı ne yapabilirler?

Geçmiş, yakın tarihimiz bu konuda örneklerle dolu. İşte bunların en önemlilerinden biri olan Kahraman Maraş katliamını hatırlamanın tam sırası...

19 Aralık 1978'de başlayıp 26 Aralık'ta sıkıyönetim ilanına kadar süren Kahraman Maraş olaylarının üzerinden 18 yıl geçti. Katliamın bilançosu 104 ölü, binden fazla yaralı idi...

Kahraman Maraş katliamında Hasan Cengiz adlı yakınını kaybeden bir katliam tanığı anlatıyor:

"19 Aralık 1978'de Çiçek sinemasında 'Güneş ne zaman doğacak' adlı anti - komünist bir film gösterimdeydi. Film faşistler tarafından hayli büyük bir ilgiyle izleniyordu. O zamanlar adı Ökkeş Kenger olan MHP militanı, bugünkü adı Ökkeş Şendiller olan BBP milletvekilinin bu katliamda kışkırtıcı bir rol oynadığı bizim tarafımızdan biliniyor. Sinemaya tahrip gücü fazla olmayan bir bombanın yerleştirilerek patlatılmasıyla birlikte sinemadan korku ve öfkeyle çıkan kitle 'komünistler sinemayı ve camiyi bombaladı' denilerek Maraş'ta alevilerin ve devrimcilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelere saldırtıldı. Ertesi gün, 20 Aralık'ta alevilerin, devrimcilerin uğrak yeri olan Akın Kıraathanesi ülkücüler tarafından bombalandı. Bütün bu saldırı ve kışkırtmalara karşın istedikleri ortamı yaratamayanlar bu kez de 21 Aralık'ta TÖB-DER'li Hacı Çolak ve Muzaffer Yüzbaşıoğlu adı iki öğretmeni katlettiler. Bu iki devrimci öğretmenin cenaze töreni büyük bir kitlenin katılımıyla toprağa verilmek üzere bir yürüyüş düzenlendi. Cenaze yürüyüşü devam ederken ülkücüler ara sokaklardan çıkarak halkın üzerine saldırmaya başladılar. Devrimciler de halkı korumak amacıyla saldırıya karşılık verdiler. Akşama doğru 33 kişi ölmüş

300'den fazla kişi de yaralanmıştı. Ayrıca daha önceden belirlenen birçok ev ve işyeri de tahrip edildi. Çocuklar ağaçlara çivelendi, kundaktaki bebelerin boğazı kesildi, hamile kadınların karnı deşildi..."

21 Aralık 1978'de Maraş'ta Endüstri Meslek Lisesi öğretmenlerinden Hacı Çolak ve Mustafa Yüzbaşıoğlu'nın sokak ortasında tabancayla öldürülmesinden sonra ülkücüler cenaze töreninine saldırıyı şu sözlerle kışkırttılar: "Komünistlerin ve alevilerin namazını kılmak caiz değildir."

Sadece şehrin içinden değil civar ilçe ve köylerden de getirtilenlerle toplanan 8-10 bin kişilik bir grup bir kaç koldan saldırıya geçti. O dönemde Maraş Valisi olan Tahsin Soylu olayları şöyle özetleyecekti:

"Cami önünde toplananları ikaz ettik, polis yetkilileri kendileriyle konuştular, anlatmak mümkün olmadı. Zor kullanarak dağıtmaya çalıştık ama elimizdeki kuvvet yetmedi. Bu kez taş atmalar oldu. Camii karşısındaki kale üzerinde 2 bin kişi belirdi, oraya bir bölük gönderdik. Bu defa bin kişilik bir grup, esnafı taşlı, sopalı saldırılardan geçirdi. Bir başka grup Çarşı Karakolu'na yürüdü. Yani saldırılar her taraftan birden başlatıldı." Sokağa çıkma yasağına rağmen olaylar ertesi gün de sürdü. Faşistler böylesi bir katliama iyi hazırlanmışlardı; civar ilçe ve köylerden insanlar getirilmiş, tahrip edilecek dükkanlar ve evler işaretlenmişti. Örgütlü ve yönlendirilen sürüler halinde yaktılar, yıktılar... Yörükselim, Yenimahalle, Karamaş gibi alevi semtleri neredeyse yerle bir edildi... Kundaktaki bebelerden hamile kadınlara, 70 yaşındaki ihtiyarlara kadar karşılarına kim çıkarsa katlettiler. Gerçekten de tarihte başka örneklerine de rastlanan tam bir faşist katliamdı bu...

Sağlık ocağındaki iki görevli kurşuna dizildi, devlet hastanesi kuşatıldı, getirilen yaralılara ateş açıldı, bir ambülans şoförü öldürüldü. Gazipaşa'da askere sığınan bir kişi geri alınarak kurşunladı. Binlerce kişi otobüs, kamyon ve traktörlerle çevre illere göç etmeye başladı...

Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit, "tetiği çekenlerden çok, onları kendi yurttaşlarına böylesine kıyabilecek biçimde yetiştirenler suçludur, kendi milletinin insanlarına böylesine kıyanlar milliyetçi olamazlar"derken, dönemin ana muhalefet lideri Süleyman Demirel ise o ünlü sözünü söyledi: "Bana sağcılar, milliyetçiler cinayet işliyor dedirtemezsiniz, cinayetlerin solcular tarafından işlendiği mahkemelerce sabittir."

26 Aralık 1978'de hükümet 13 ilde sıkıyönetim ilan etti... MHP Genel Başkanı Türkeş sürekli olarak orduya müdahale çağrıları yapıyordu. Ve sıkıyönetimle birlikte Türkiye yeni bir sürece, sonu 12 Eylül darbesiyle bitecek yeni bir döneme girdi... Zaten amaç da bu süreci hızlandırmaktan başka neydi ki?

Hacer YILDIRIM

GÜNAYDIN

Her gün 3 okuyucumuza 13 cildlik Meydan-Larousse ansiklopedisi veriyoruz

GÜNAYDIN'DAN

Cesetler, yaralılar, yanan binalar orta yerde...

Katiller nerede?

Bu defa da suçlular ortaya çıkarılmazsa, artık kimsenin hükümete güveni kalmayacak!

Hükümet sıkıyönetim ilan edecek

Demirel yine saldırıya geçti

Kahramanmaraş olayları Kıbrıslı Rumları sevindirdi

İstanbul, Ankara ve

SÖZ
Haftalık Haber Yorum Dergisi

• **Sahibi:** Olgu Ltş. adına Ali KÜÇÜK
• **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
• **Yazışleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Veysi SARISÖZEN
• **İdare:** Muzaffer TUTKAN
• **Sorumlu Müdür:** B.Aytaç YOLDAŞ

Avrupa Temsilcilikleri

Almanya: A. Vehbi PAKSOY — **Tel:** 0049 306183742 **Fax:** 0049 302755143
Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — **Tel:** 0033 148572114 **Fax:** 0033 148571691
İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — **Tel:** 0041 3415213
İngiltere: Ahmet SAYER — **Tel:** 0044 1814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim/İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** Biryay